

APULZE

ČASOPIS PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V PREŠOVE

ISSN 1337-9208 (tlačené vydanie)

ISSN 1339-3448 (online vydanie)

Evidenčné číslo: EV 2836/08

Periodicita vydávania: päťkrát ročne

Vydavateľ: Prešovská univerzita v Prešove

Ul. 17. novembra 15

080 01 Prešov

IČO 17 070775

Redakcia: Anna Polačková (šéfredaktorka)

Peter Hal'ko (zástupca šéfredaktorky)

email: redakcia@unipo.sk

Redakčná rada: Peter Kónya, Peter Adamišin,
Monika Ivanová, Michal Hospodár, Radoslav Rusňák,
František Franko, Tünde Dzurov Vargová, Iveta Ondriová,
Maroš Šip, Lenka Hnidková, Martin Makara,
Martin Bujňák, Vanda Tarbajová

Jazyková korekcia: Martin Makara

Sadzba: Peter Szombathy

Foto na obálke: Roman Kazimír

Ilustrácia na 3. str. obálky: Peter Kocák, akad. maliar

Tlač: GRAFOTLAČ PREŠOV, s.r.o.

Príspevky prešli jazykovou a redakčnou úpravou. Za obsah
príspevkov nezodpovedá redakcia.
Univerzitný časopis NA PULZE je pokračovaním Časopisu
akademickej obce Prešovskej univerzity v Prešove.

Prispievatelia posielajú svoje príspevky e-mailom na adresu
šéfredaktorky časopisu (ak ide o celouniverzitné témy) alebo
na adresy členov redakčnej rady za jednotlivé fakulty, s tým,
že téma príspevku by mala korešpondovať so zameraním
a prácou danej fakulty, ktorú člen redakčnej rady zastupuje.

Kontakty:

Príspevky o PU a všeobecné témy – Anna Polačková
(anna.polackova@unipo.sk)

Príspevky o FF PU – Martin Makara
(martin.makara@smail.unipo.sk)

Príspevky o GTF PU – Michal Hospodár
(michal.hospodar@unipo.sk)

Príspevky o FHPV PU – Monika Ivanová
(monika.ivanova@unipo.sk)

Príspevky o FMEU PU – Tünde Dzurov Vargová
(tunde.dzurovargova@unipo.sk)

Príspevky o PF PU – Radoslav Rusňák
(radoslav.rusnak@unipo.sk)

Príspevky o PBF PU – Maroš Šip
(maros.sip@unipo.sk)

Príspevky o FŠ PU – Lenka Hnidková
(lenka.tlucakova@unipo.sk)

Príspevky o FZO PU – Iveta Ondriová
(iveta.ondriova@unipo.sk)

Príspevky študentov PU – Martin Bujňák
(martin.bujnak.1@smail.unipo.sk)

Príspevky Erasmus+ – Vanda Tarbajová
(vanda.tarbajova@unipo.sk)

Vážené kolegyně a kolegovia,
milé študentky a milí študenti,

dovoľte, aby som sa vám opäť prihovril zo stránok nášho časopisu. Opäť sa končí rok a s ním aj zimný semester prvého postcovidového akademického roku. Po viac ako tridsiatich mesiacoch dištančného, hybridného a ďalšieho neprezenčného vzdelávania, v lepšom prípade s covid-semaforom a počítaním študentov v každej učebni, sme sa konečne vrátili do normálneho módu akademického života. Normálneho do najväčšej možnej miery v rámci aktuálnych, najmä vonkajších podmienok. Formujú ich dôsledky vojny na východe a takisto hrozba nevykúrených a tmavých priestorov pri viac ako desaťnásobných cenách energií, nehovoriac už o sústavne rastúcej inflácii či vrcholiacej politickej kríze. Z toho všetkého sa nám do začiatku nového roka vnucuje niekoľko veľkých otáznikov. Dovtedy však ostáva ešte niekoľko dní a môže byť, že práve tie na ne prinesú odpovede. Teraz máme obdobie adventu, ktoré ohlásil aj náš už desiaty adventný koncert, a zasnežené ulice nám dávajú nádej, že tieto Vianoce budú možno iné ako doterajšie. Preto si užívajme adventnú atmosféru v očakávaní najkrajších sviatkov roka a skúsme zabudnúť na všetko, čo by nám priesakom z vonkajšieho sveta mohlo túto pohodu narušiť. Po rokoch pandémie a obmedzení si to iste zaslúžime.

Prajem vám všetkým pozhnané, šťastné vianočné sviatky a v novom roku veľa zdravia a osobných, pracovných i študijných úspechov.

Dr. h. c. prof. PhDr. Peter KÓNYA, PhD.
rektor PU

Vydavateľ univerzitného časopisu NA PULZE je prevádzkovateľom, ktorý spracúva osobné údaje podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES. Autori príspevkov majú právo byť označení ako autori a rozhodnúť o spôsobe takéhoto označenia. V prípade, že autor príspevku zašle do redakcie príspevok, v znení ktorého uvedie svoje autorstvo spolu s menom, priezviskom a akademickým, či vedeckým titulom, s príspevkom budú zároveň zverejnené aj tieto údaje autora. Pravidlá spracúvania osobných údajov sú dostupné na webovom sídle vydavateľa: <http://www.unipo.sk/odkazy/ochrana-os-udajov>. Osobné údaje autorov budú prevádzkovateľom spracúvané najdlhšie rok po skončení vydávania univerzitného časopisu NA PULZE.

OBSAH

na pulze univerzity

Na Prešovskej univerzite vyvrcholili oslavy 25. výročia jej založenia	4
Jubilejný X. Adventný koncert.....	6
Vedec Čekan získal čestný doktorát.....	7
Rektor Kónya povedie univerzitu ďalšie štyri roky	8
Pri univerzitnej včelnici vysadili štyri lipy	10
Deň vedy a umenia v obchodnom centre.....	11
Prešovská univerzita otvorila nový akademický rok	12

na fakultách

Na FZO otvorili učebňu na nácvik ošetrovania detského pacienta.....	16
Medzinárodný kongres slovenských a českých geografov	17
7. Poľské dni - metamorfózy a tradícia.....	18
Spolupráca s univerzitou v Bosne a Hercegovine	20
Akademická spolupráca s univerzitou vo Varšave.....	21
Jubilejná vedecká konferencia FZO	22
Študenti diskutovali o konflikte na Ukrajine.....	23
Deň Pedagogickej fakulty	24
Ako sme s deťmi putovali z rozprávky do rozprávky	25
Etické teórie – neetická prax	26
Spájanie teórie s praxou na FMEO pokračuje.....	27
Pohybová rekreácia študentov FMEO	28
Neformálne vzdelávanie na Gréckokatolíckej teologickej fakulte	29
Spolupráca spečatená implementáciou výskumného projektu.....	30
Dilemy okolo etických hodnôt na katedre systematickej teológie	31
Medzinárodné partnerstvo štyroch univerzít	33
Mapovanie výskytu rýb a vodného hmyzu v Albánsku	34
O premenách umeleckej a estetickéj výchovy.....	36
Ostrava - transformujúce sa mesto.....	38
Čím viac jazykov vieš.....	39
Imatrikulácia študentiek predškolskej pedagogiky	40
Podporujeme zdravie verejnosti.....	41
Zvyšovanie kvality pregraduálnej prípravy študentov PF.....	42
Študentská vedecká konferencia v didaktike informatiky na PF	43
S prešovskými geografmi Lačnovským kaňonom na Bachureň	44
Seminár so zakladateľom slovenského karate.....	45
Strelec Marek Copák medzi svetovou elitou	45
Erasmus days 2022 na Fakulte manažmentu, ekonomiky a obchodu	46
Medzinárodná vedecká konferencia venovaná inklúzii.....	47
Vedecká konferencia kontext a dimenzie predprimárnej edukácie	48
O sociálnej práci aj na GTF PU	49
Zmiešaný intenzívny program po prvý raz na PF	50
Nadané deti prednášali vysokoškólakom	51
Životné jubileum profesora Ondreja Sliackeho.....	52
Túžba prehlbovať svoje znalosti a spoznávať neznáme.....	53

veda a výskum

Aktivity Katedry turizmu a hotelového manažmentu podporené projektom KEGA.....	54
Výskumný pobyt na Philipps-universität Marburg v Nemecku	56
Podpora pohybovej aktivity a prevencia úrazov	57
Projekt Erasmus+ na Pedagogickej fakulte ukončený	58
Modulárny merací systém - prvý úžitkový vzor na našej univerzite	60
Národná konferencia Cointt 2022	61
Jazykové kurzy či krátkodobé pobyty – a nielen to podporuje SAIA	62
O novinkách programu Erasmus+	63

umenie a literatúra

Popoludnie s profesorom Štefanom Tóvikom.....	64
100 kníh pre Prešovskú univerzitu	68
Pamätný deň Bélu Kélera.....	69
Anna Hausová: meditácie.....	70
Vladimír Kazanovsky: Sloboda prejavu	72
Festival animovaného filmu BAB sa vrátil aj do Prešova.....	74
Akademická knižnica slúži prešovským vysokoškólakom už 70 rokov	76
Koncert pre Ukrajinu.....	78

rozhovor s osobnosťou

Slavistika mi bola daná do vienka.....	80
--	----

rozhovor s absolventkou

Učiteľkou som chcela byť už od škôlky.....	82
--	----

očami študentov

Alma mater a poslanie univerzity.....	84
Cyprus – destinácia nielen pre dovolenku	85
Konferencia v Bruseli.....	86
Projektová prax študentov špeciálnej pedagogiky	87
Doktorandka FMEO na konferencii Horeca a jesennom stretnutí hotelierov 2022	88
Erasmus+: dvanásť mesiacov v Olomouci.....	90
Stáž v krajine ľadu a ohňa	92
Študenti UNIPO Mappers vyhrali výzvu na Citythone v Žiline	94
Semester v srdci pobaltia.....	95
Môj semester v Stredozemí.....	96
S programom Erasmus+ do kráľovského mesta Poznaň.....	97
Umenie v Rzeszówe	98
Doktorandi pedagogických fakúlt dali hlavy DOKOPY	100
Pešia púť študentov do Lutiny	102

šport

Univerzitné dni športu 2022.....	103
Prešovskí volejbalisti po šiestich rokoch v Európskom pohári.....	104

ŠŤASTNÉ A POŽEHNANÉ VIANOČNÉ SVIATKY

Blížia sa Vianoce, sviatky Narodenia Božieho Syna Ježiša Krista, ktorý už od chvíle svojho počatia pod srdcom Panny Márie prebýval medzi ľuďmi. A aj po svojom 33-ročnom účinkovaní na tejto zemi a po svojom nanebovstúpení zostáva naďalej s nami v Eucharistii.

Mnohí ho neprijali, lebo v ňom videli iba človeka, ktorý bol príliš umiernený. Mysleli si, že potrebujú niekoho silnejšieho, kto by mocnou rukou urobil hneď a zaraz poriadok tam, kde to je potrebné. Zo skúsenosti však vieme, že násilím a hrubou silou sa na našej zemi veci neposúvajú dopredu,

k lepšiemu. Vidíme to aj teraz na vojnou sužovanej Ukrajine a pri ďalších konfliktoch vo svete. Náš svet sa stal aspoň trošku lepším iba tam, kde žili ľudia, ktorí vpustili Boha do svojho života, skutočne milovali, odpúšťali si navzájom a tak priniesli svetlo do tmy.

Prajem vám všetkým požehnané sviatky Kristovho narodenia, porozumenie a lásku v rodinách, pokoj vo svete, silu, zdravie a pevnú vieru, ktorú vám nevezme žiadna kríza!

✠ Mons. Bernard BOBER
arcibiskup – metropolita

Christovo Narodenie – Vianoce – je veľkým a radostným vyjadrením slobody človeka, ktorý je povolán spoznať Boha nie v sile, moci a sláve, ale v maličkom Dieťati, v tajomstve pokory. Je povolaný nie podriaďovať sa Mu, ale milovať Ho – prijať Ho do svojho srdca a tešiť sa z nekonečnej krásy a hĺbk tejto pokory.

Ani milovať, ani tešiť sa, ani prijímať do svojho srdca nie je možné bez slobody. Preto kresťanská viera, vyrastajúca zo zážitku radosti a svetla Vianoc, je predovšetkým vierou slobody.

Boh neprichádza na svet ako všemocný tyran, ale ako bezmocné, bezbranné Dieťa. Kde je tu nútenie človeka k „slepému uctievaní“? Kde je tu „zotročenie ľudskej slobody“? Naraz boli zničené všetky zaužívané predstavy o Bohu a vyvrátené tvrdenia, kvôli ktorým ateisti nájstojčivo požadujú zavrhnúť každé náboženstvo, akúkoľvek religiozitu.

Istý spisovateľ na začiatku minulého storočia vyhlásil: „Človek – to znie hrdo!“ A tu je všetko naopak: Boh... znie pokorne. Niet ničoho vonkajšieho, čo by človeka nútilo ponížiť sa pred Ním, podriaďovať sa Mu, vydať sa Mu napospas. Uvidieť a rozpoznať Boha v Dieťati narodenom v Betleheme možno len slobodne.

Môžeme bez povšimnutia prejsť okolo betlehemskej jaskyne, popri tomto Dieťati v náručí Matky, uprostred noci si nemusíme všimnúť slabé svetlo, mihotajúce sa v temnote. Môžeme naďalej uctievať svojich bôžikov – politické authority, svetské úspechy či kultúru nadradenosti presne tak, ako to robili ľudia kedysi. Iba tí, čo sú slobodní od podobných klamných presvedčení, dokážu všimnúť si Christa, uveriť v Neho, radovať sa z Jeho príchodu a žiť v Jeho blízkosti.

Ranná bohoslužba v deň sviatku Christovho Narodenia sa začína slovami: „Christos sa narodil – oslavujte Ho! Christos zostúpil z neba – vyjdite Mu v ústrety! Christos prišiel na svet – vyvyšujte Ho! Spievaj Pánovi celá zem a veselte sa všetky národy, lebo sa preslávil!“ Preslávil sa práve hĺbkou Svojej lásky a pokory. Nech láska a pokora preniknú aj do našich sŕdc a tak ako kedysi, aj teraz nech priniesú mier a svornosť celému ľudstvu.

Prajem všetkým požehnané prežitie sviatkov Christovho Narodenia – vstupnej brány do roku Božej milosti 2023!

† Rastislav
arcibiskup prešovský,
metropolita českých krajín a Slovenska

Prvé Vianoce boli o hľadaní. Mudrci vytrhnutí zo všednosti života hľadajú na základe znamenia betlehemskej hviezdy Kráľa. Jozef a Mária vytrhnutí Augustovým rozkazom hľadajú miesto, kde by sa mohli v preplnenom Betleheme ubytovať a v znamení či zaslúbení anjelovho posolstva priviesť na svet prvorodené dieťa. Betlehemskí pastieri oslovení nebeským posolstvom sa vydávajú na cestu hľadania so znamením, ktoré sa im stalo GPS súradnicou a ktoré evanjelista Lukáš definuje slovami: „A toto vám bude znamením: nájdete nemluvniatko, obvinuté plienkami, ležať v jaslách.“ Všetkých vianočných ľudí teda spája slovo znamenie. V jednom prípade to bola hviezda, v druhom slovo zaslúbenia a v treťom malé dieťa. Znamená, ktoré človeku majú pomôcť nájsť podstatu Vianoc.

V tomto roku opäť stojíme na prahu nového adventného času, ktorý sa môže stať novou cestou hľadania. Tomuto hľadaniu vždy predchádza Božie hľadanie - Božia cesta do nášho sveta rodiny, vnútra, cirkvi i stvorenstva. Boh vstupuje do sveta, aby hľadal, čo bolo zahynulo. V dnešnom nánose rôznych významov adventu a Vianoc potrebujeme aj my vstúpiť na cestu hľadania. Na túto cestu taktiež dostávame znamenie hviezdy v podobe prichádzajúceho adventu. Advent ako hviezda, ktorá nám dáva svetlo poznania pravej podstaty Vianoc. Znamenie hviezdy spojilo mudrcov - ľudí rôznych charakterov, spoločenského postavenia

či výzoru - do jedného spoločenstva hľadajúcich a stalo sa im novou životnou orientáciou, ukázalo nový smer života. Aj tohtoročný advent sa chce pre nás stať hviezdou - znamením, ktoré nás chce spojiť do jedného spoločenstva - rodiny, cirkvi, do rodiny hľadajúcich dobro a životné poznanie vedúce k zmyslu bytia. Kiežby sme nanovo spoznali pravdu: kto zblízka hľadá na Krista, tým bližšie má k blížnym.

Prajem vám, milí členovia akademickej obce UNIPO, aby priestor vašej univerzity bol pre vás miestom hľadania dôležitého životného poznania, ale aj hľadania dôležitých duchovných hodnôt, ktoré sú základom každej tolerantnej, empatickej, humannej a otvorenej spoločnosti. Nech je priestorom, kde nájdete vnútorný pokoj, atmosféru prijatia, porozumenia aj nových životných výziev. Aby hĺbka vzájomných vzťahov sa pretavovala do úprimného svedectva hľadajúcich zmysel bytia.

Dnes totiž už nie betlehemskej hviezdy jas, ale svetlo Božej lásky v nás musí svetu a blížnym ukázať, že Kristus sa narodil v nás. V Božom svetle prežité vianočné sviatky a celý nový rok 2023 vám z úprimného srdca praje

Peter MIHOČ
biskup Východného dištriktu ECAV na Slovensku

Vždy ma trochu irituje predvianočné a koncoročné „šialenstvo“ požiadaviek na posolstvá, pozdravy a príhovory. V urazenosti svojej pýchy si hovorím: celý rok sme (my cirkevníci) pre nich vzdych, a zrazu... Potom si však poviem: ale veď je to nádherné. Uprostred nákupného a trhového zhonu si na nás ešte niekto spomenie a chce počuť slovo Cirkvi o Vianociach, nestačí mu len prskavka alebo koleda z reproduktorov obchodného domu.

Bratia a sestry, milí mladí priatelia!
Vianoce sú sviatkami pokory, chudoby, obety, rodiny, vzťahov, lásky, života, obdarovania, radosti... a mohol by som vyratúvať ešte mnoho a mnoho pozitívnych pojmov, ktoré robia náš život trochu znesiteľnejším. V týchto časoch ide ľudstvo z jedného strachu a obáv do ďalších a ďalších: vojna, zdražovanie, globálne otepľovanie, zničená príroda. A do toho všetkého odrazu zaznie hlas z neba: „Nebojte sa! Veľkú radosť vám zvestujem.“ Z čoho pramení radosť, ktorú nám anjeli zvestovali?

Boh je s tebou, nie proti tebe! Stotožňuje sa s nami vo všetkom okrem hriechu. A ešte aj ten berie na seba, aby nás oslobodil, lebo hriech nás spútava. Nenechajte sa ním zviazať. Kristus prináša skutočnú a pravú slobodu, ktorá spočíva v Božom pláne s našimi životmi. Skúsme, ako hovoril svätý Filip Neri, byť dobrí, „pokiaľ sa dá“. Modlím sa za vás a toto vám vprošujem.

Požehnané sviatky Božieho narodenia!

Vladyka Peter RUSNÁK
apoštolský administrátor sede vacante Prešovskej archieparchie

NA PREŠOVSKÉJ UNIVERZITE VYVRCHOLILI OSLAVY 25. VÝROČIA JEJ ZALOŽENIA

Anna POLAČKOVÁ

Prešovská univerzita (PU) v Prešove si v roku 2022 pripomína štvrtstoročie od zriadenia samostatnej univerzity. Pri príležitosti 25. výročia jej vzniku sa uskutočnilo slávnostné zasadnutie akademickej obce, na ktorom rektor univerzity udelil pamätnú medailu vybraným osobnostiam, ktoré významnou mierou prispeli k rozvoju spolupráce s univerzitou a k šíreniu jej dobrého mena.

História samostatnej Prešovskej univerzity sa začala písať 1. januára 1997. Jej vznik bol od začiatku pokračovaním činnosti štyroch prešovských fakúlt bývalej veľkej Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (UPJŠ). Už od samotného vzniku UPJŠ v roku 1959 existovala jedna z dvoch jej zakladajúcich fakúlt v Prešove a v čase rozdelenia pôsobila v meste už polovica fakúlt tejto univerzity.

DLHOROČNÁ TRADÍCIA VYSOKOŠKOLSKÉHO VZDELÁVANIA V PREŠOVE

„Napriek tomu, že vznik novej akademickej inštitúcie na Slovensku

síce nie všetci vítali, už v prvých rokoch existencie Prešovská univerzita ukázala svoju životaschopnosť a opodstatnenosť svojho pôsobenia na poli vedy a edukácie. Podarilo sa jej dosiahnuť pozoruhodné výsledky v oblasti vedeckého výskumu, zvýšiť a spestriť paletu ponúkaných študijných programov, vytvoriť nové akademické pracoviská, vybudovať si sieť vlastných medzinárodných kontaktov a zaujať pevné miesto v slovenskom akademickom priestore,“ uviedol vo svojom príhovore rektor PU Peter Kónya. Zároveň zdôraznil, že túto úspešnú dvadsaťpäťročnú akademickú cestu by univerzita nemohla absolvovať bez už existujúcej stáročnej tradície vysokoškolského vzdelávania

v meste Prešov. „Tradícia prešovského vysokého školstva je ešte podstatne staršia a siaha viac ako tristo päťdesiat rokov do minulosti. Pred 355 rokmi, v jeseni 1667 začalo v Prešove pôsobiť Kolégium hornouhorských stavov ako vzdelávacia inštitúcia poskytujúca komplexné vzdelanie od elementárneho po prvý, neuniverzitný stupeň vysokoškolského štúdia v teológii, práve a filozofii. Naše mesto sa vtedy stalo sídlom tretej vysokej školy na území dnešného Slovenska,“ priblížil rektor. Prešovská univerzita je tak priamou pokračovateľkou Kolégia hornouhorských stavov a ďalších vysokoškolských inštitúcií, najmä UPJŠ a jej fakúlt, pôsobiacich počas troch a pol storočia v meste Prešov.

UNIVERZITA MÁ STABILNÉ MIESTO V AKADEMICKOM PRIESTORE

Prešovská univerzita v priebehu štvrtstoročia svojej existencie vyrástla na jednu z popredných slovenských verejných vysokých škôl. So svojimi ôsmimi fakultami a viac ako osem a pol tisícom študentov je štvrtou najväčšou vysokou školou na Slovensku. Ponúka štúdium v celej škále bakalárskych, magisterských a doktorandských študijných programov, vďaka ktorým je na tretej až štvrtej priečke v záujme o štúdium medzi slovenskými študentmi. V posledných rokoch výrazne vzrástol počet jej zahraničných študentov, ešte donedávna sa v Prešove vyskytujúci len veľmi vzácné. S počtom takmer 1300 zahraničných študentov je PU na štvrtom mieste v rebríčku internacionalizácie. V medzinárodných rankingoch vedecko-výskumnej činnosti sa už dlhodobo umiestňuje v prvej polovici slovenských vysokých škôl. Štruktúru univerzity dopĺňajú tri centrá excelentnosti, kompetenčné centrum a nedávno vytvorený vedecko-výskumný park z prostriedkov štrukturálnych fondov. V posledných rokoch sa univerzite po viac ako polstoročí podarilo realizovať komplexnú

rekonštrukciu študentských domovov a atletického štadióna, ako aj prestavby a dostavby mladších objektov, ako napr. športovej haly, Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu či Fakulty zdravotníckych odborov. „*Za všetko, čo naša alma mater v uplynulom štvrtstoročí dosiahla, patrí úcta generáciám našich predchodcov a vďaka jej vedecko-pedagogickým a ďalším zamestnancom i desiatitisícim študentov, ktorí na mieste svojho pôsobenia prispievajú k šíreniu jej dobrého mena. K dvadsiatemu piatemu výročiu by som chcel našej univerzite zaželať predovšetkým ďalšie úspechy na poli výskumu a vzdelávania, veľa šikovných, nadaných študentov a pracovitých, oddaných pedagógov, výskumníkov i ďalších pracovníkov,*“ vyzdvihol Kónya.

OCENENIE OSOBNOSTÍ PAMÄTNOU MEDAILOU

Pri príležitosti slávnostného zasadnutia akademickej obce k 25. výročiu PU udelil rektor pamätnú medailu vybraným osobnostiam, ktoré významnou mierou prispeli k rozvoju spolupráce s univerzitou a k šíreniu jej dobrého mena. Medailu si z rúk rektora prevzali

konzuli, štátni tajomníci a poslanci NR SR, predstavitelia samosprávy, cirkví a náboženských spoločností, rektori domácich i zahraničných univerzít, predstavitelia domácich i zahraničných vysokoškolských inštitúcií, pracovníci akademických grémií, zástupcovia vzdelávacích, kultúrnych i profesijných organizácií v regióne, ako aj zamestnanci univerzity, ktorí významnú časť svojho profesijného života spojili s touto univerzitou.

Slávnostnú atmosféru podujatia za prítomnosti takmer 300 hostí z domova a zahraničia umocnili aj vystúpenia umeleckých telies PU. V jednotlivých vstupoch sa predstavili Spevácky zbor Pravoslávnej bohosloveckej fakulty a vysokoškolský komorný orchester Camerata academica. Univerzita si jubileum pripomenula aj vydaním dvoch publikácií (Prešovská univerzita 25 a Profesori) a jedného umeleckého diela - grafiky od akademického maliara Petra Kocáka. Program akademických slávností následne pokračoval adventným koncertom s názvom Čakanie na lásku.

Foto: František FRANKO

JUBILEJNÝ X. ADVENTNÝ KONCERT

Eva PEKNUŠIAKOVÁ

Už tradične sa historická sála Parku kultúry a oddychu – Čierny orol zaplnila členmi akademickej obce a hosťami, ktorí prijali pozvanie rektora Prešovskej univerzity v Prešove Dr. h. c. prof. PhDr. Petra Kónyu, PhD., na tradičný adventný koncert. Ten tohtoročný bol výnimočný nielen preto, že bol už desiaty v poradí, ale bol zároveň aj vyvrcholením osláv 25. výročia vzniku Prešovskej univerzity v Prešove.

X. Adventný koncert PU svojím príhovorom otvoril rektor univerzity, ktorý zdôraznil myšlienku adventného obdobia, a vyjadril nádej, že sa aj prostredníctvom umeleckého programu priblížime k zmierlivej atmosfére blížiacich sa vianočných sviatkov. Úvod koncertu patrilo adventnému hymnu *Veni, veni Emmanuel* v podaní Spevákkeho zboru Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Nostro Canto, ktorý pôsobí pod umeleckým vedením Mgr. Milana Petriska spolu so zbormajsterkou Mgr. art. Tatianou Švajkovou, PhD., pričom práve toto dielo sa stalo leitmotívom celého koncertu.

Zámerom autoriek scenára a scénického stvárnenia koncertu, PaedDr. Jany Hudákovvej, PhD., a doc. PaedDr. Zuzany Slávikovej, PhD., bolo prostredníctvom jednotlivých umeleckých vystúpení sprítomniť posolstvo zmieneného adventného hymnu – radostné očakávanie príchodu toho, ktorý vyslobodzuje zo zajatia, zaháňa nočnú temnotu a rodí sa ako *Láska* do tohto sveta. Program desiateho adventného koncertu sa tak niesol v duchu poetiky jeho názvu „Čakanie na lásku...“ a umelcov i umelecké telesá predstavil v piatich programových častiach. Tie boli prepájané umeleckým slovom a scénickými predelmi, v ktorých sa predstavili študenti Lucia

Ihnátová a Kristián Michal Hnát zo Študentského divadla FF PU pod vedením prof. PhDr. Karola Horáka, CSc., a PhDr. Mirona Pukana, PhD.

Výnimočnou bola aj prezentácia hostí a absolventov Prešovskej univerzity v Prešove, aktuálne tvoriacich hudobníkov a interpretov Lukáša Adamca, Kataríny Koščovej, Martina Husovského a Štefana Šteca. Svojou tvorbou citlivo prepájali vystúpenia pedagógov a študentov našej univerzity, ktorí prezentovali výsledky svojej tvorivej umeleckej práce.

V úvode sa sólovým spevom predstavila Bc. Barbora Vernarská, DiS art., s áriou *Jeruzalem* z oratória sv. Pavol od nemeckého hudobného skladateľa Felix Mendelssohna-Bartholdyho v klavírnom sprievode zaslúžilej umelkyne Ukrajiny a pedagogičky Katedry hudby FF PU doc. Liubov Gunder. Počas koncertu odznela aj interpretácia skladby *Rock Tocata* ruského skladateľa Evgenija Derbenkana a v hre na akordeón sa predstavil víťaz akordeónovej súťaže, študent 2. ročníka Katedry hudby FF PU Tibor Kušnír pod pedagogickým vedením PaedDr. Jany Hudákovvej, PhD. Silu myšlienky adventného koncertu umocnilo aj vystúpenie komorného orchestra Camerata Academica pod umeleckým vedením

doc. Mgr. Renáty Kočišovej, PhD., ktorý sa predstavil interpretáciou skladby *Simple Symphony*, op. 4, časť *Sentimental Sarabande*, či interpretácia skladby *Ave Maria* (Giulio Caccini). Sólovým spevom sa predstavila Mgr. art. Andrea Nemcová, ArtD.

V závere X. Adventného koncertu PU sa autorky scenára a scénického stvárnenia vrátili k leitmotívu celého večera a v duchu názvu koncertu „Čakanie na lásku...“ vo výnimočnej úprave opätovne odznel adventný hymnus *Veni, veni Emmanuel*, tento raz v krásnom spojení interpretov Kataríny Koščovej, Martina Husovského, Štefana Šteca a Lukáša Adamca spolu s Komorným orchestrom Camerata Academica a Speváckym zborom Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Nostro Canto. Adventný hymnus odznel v slovenskom preklade Jozefa Husovského a v hudobnom aranžmáne Miloša Veverku. Mystickú atmosféru umocnil aj scénický výstup hercov Študentského divadla FF PU, ktorí symbolicky zhmotnili hlavnú myšlienku večera. X. Adventný koncert PU bol nielen dôstojným završením osláv 25. výročia vzniku Prešovskej univerzity v Prešove, ale aj nezabudnuteľným umeleckým zážitkom.

Foto: Roman KAZIMÍR

VEDEC ČEKAN ZÍSKAL ČESTNÝ DOKTORÁT

Anna POLAČKOVÁ

Prešovská univerzita (PU) v Prešove na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady PU 5. decembra udelila čestný titul Dr. h. c. slovenskému vedcovi pôsobiacemu v oblasti molekulárnej biológie, biochémie a onkológie Pavlovi Čekanovi, ktorý je zároveň generálnym riaditeľom spoločnosti MultiplexDX.

K akademickému životu patrí nielen vzdelávanie a výskum, ale jeho neoddeliteľnou súčasťou je aj oceňovanie významných osobností. Najvyšším ocenením, ktoré môže univerzita udeliť, je čestný titul Doctor honoris causa (Dr. h. c.), a to poprednej osobnosti, ktorá svojim celoživotným dielom prispela k šíreniu myšlienok humanizmu, demokracie a porozumenia medzi národmi v oblasti vzdelávania, vedy, umenia alebo politiky.

Vedecká rada PU sa rozhodla udeliť tento titul aj Pavlovi Čekanovi, ktorý patrí medzi významných výskumných pracovníkov s viac ako 15-ročnými skúsenosťami z výskumnej práce v špičkových výskumných a vládnych inštitúciách. „Pavol Čekan patrí medzi významných vedcov, inovátorov a podporovateľov rozvoja nových technológií v národnom a medzinárodnom meradle. Svojou prácou prispieva k zvyšovaniu presnosti a personalizácii diagnostiky onkologických a ďalších závažných ochorení. Významnou mierou sa podieľa na rozvoji moderných diagnostických metód, ktoré sú nevyhnutnou súčasťou správnej a včasnej terapie a rozširujú možnosť zachovania zdravia ľudskej populácie,“ vyzdvihol vo svojom príhovore rektor PU Peter Kónya.

„Dovoľte mi, aby som sa vám srdečne poďakoval za poctu, ktorá sa mi na Prešovskej univerzite v mojom rodnom meste dostala. Udelenie čestného doktorátu považujem za návrat ku koreňom mojej rodiny, za návrat domov, za obrovské uznanie Alma Mater mojej manželky a mnohých členov mojej rodiny, čo si nesmierne vážim. Znamená to pre mňa naozaj veľmi veľa,“ uviedol na akademickej slávnosti Pavol Čekan. Podľa jeho slov ešte ako malý chlapec z Prešova sníval, že raz sa jeho meno zapíše do histórie biomedicíny. „Kto by to bol povedal, že sa to stane práve počas pandémie. Keď medzi Slovákmi zľudovel názov našich RT-PCR testov na diagnostiku COVID-19 ako ‘Čekanove testy’, spomenul som si na svoj detský sen. Dnes sú na mňa moji rodičia, krstná mama a starí rodičia Petrikovci určite hrdí. A verím, že sa z mojich vedeckých úspechov v nebi teší aj môj svokor Imrich Belejkaníč, dlhoročný prorektor Prešovskej univerzity a profesor teológie na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte. História našej rodiny je úzko spätá s Prešovskou univerzitou, o to viac je pre mňa ctou, že tu dnes pred vami stojím,“ doplnil Čekan, ktorý pri príležitosti udelenia čestného doktorátu na slávnostnom zasadnutí predniesol prednášku s názvom Ribonukleová kyselina (RNA) - precízny biomarker pre diagnostiku rakoviny a infekčných ochorení.

„Moje malé či väčšie objavy a inovácie využívajú vedci dodnes a ja verím, že čoskoro prídu aj tie veľké a prelomové, najmä v diagnostike rakoviny. Ako malý chlapec som sníval, že sa raz stanem veľkým vedcom. I keď som ešte nenaplnil všetky svoje plány, túžby a sny, verím, že už aj teraz po mne niečo zostane,“ uzatvoril svoju prednášku Čekan, podľa ktorého má slovenská veda veľký potenciál na to, aby mohla konkurovať svetu a prispievať inováciami, objavmi a poznatkami k lepšej, modernejšej, technologickejšej, zdravšej a šťastnejšej spoločnosti nielen na Slovensku.

Pavol Čekan, PhD., B.Sc. sa narodil 25. 3. 1979 v Prešove. V rokoch 2000 – 2003 študoval biochémiu na Islandskej univerzite, kde získal titul B.Sc. V rokoch 2003 – 2009 pokračoval v štúdiu na rovnakej univerzite, kde získal doktorát (PhD.) z chémie. Za svoju vedeckovýskumnú a inovatívnu činnosť dostal viacero významných ocenení. V roku 2016 získal prestížnu cenu StartUp Awards, stal sa víťazom v kategórii Science a celkovým víťazom súťaže. MultiplexDX sa pod jeho vedením zaradila medzi 100 najlepších inovatívnych spoločností v SR a v Európe.

Foto: František FRANKO

REKTOR KÓNYA Povedie UNIVERZITU ĎALŠIE ŠTYRI ROKY

Anna POLAČKOVÁ

V súlade s novým zákonom o vysokých školách bol za rektora Prešovskej univerzity (PU) v Prešove právoplatne zvolený profesor Peter Kónya. Univerzitu tak povedie ďalšie funkčné obdobie.

V súlade so Zákonom č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách § 10 ods. 3 sa dňa 24. októbra na pôde Prešovskej univerzity uskutočnilo volebné zhromaždenie, na ktorom sa historicky prvý raz stretli členovia Akademického senátu PU a Správnej rady PU. Na uvedenom volebnom zhromaždení došlo k vypočítaniu kandidáta na rektora PU prof. Petra Kónyu, ktorý predstavil svoj strategický zámer, pričom priblížil súčasné postavenie univerzity, jej silné a slabé stránky a neopomenul ani jej ohrozenia. „Hlavné ohrozenia pre univerzitu predstavuje v súčasnosti vonkajšie prostredie a jeho ťažko predvídateľné zmeny. S krokmi zameranými proti vysokým školám úzko súvisí prebiehajúce znižovanie dotácie zo štátneho rozpočtu pre verejné vysoké školy. Doterajšie zníženie dotácie o 54 miliónov eur pre Prešovskú univerzitu znamená stratu takmer 4 miliónov eur, čo už vážne ohrozuje jej riadny chod. Ďalšie avizované zníženie

dotácie na budúci rok by už mohlo ohroziť uskutočňovanie študijných programov, ako aj vedu a výskum na univerzite,“ zdôraznil Kónya. Za významné ohrozenie považuje taktiež súčasnú energetickú krízu s očakávaným mnohonásobným zvýšením cien energií.

V rámci vypočítania pred volebným zhromaždením predstavil Peter Kónya aj návrh rozvoja univerzity v oblasti vzdelávania, vedy, výskumu, rozvoja a vonkajších vzťahov. „V oblasti vzdelávania je potrebné v prvom rade obhájiť všetky alebo aspoň veľkú väčšinu z 205 študijných programov, ktoré sa stanú na konci roka predmetom posudzovania. Po úspešnej akreditácii bude potrebné uvažovať o možných nových študijných programoch a záujem by sa mal orientovať najmä na prakticky orientované študijné programy v oblasti prírodných, humanitných aj spoločenských vied,“ uviedol Kónya. V oblasti vedy

a výskumu by sa mala univerzita podľa neho sústrediť na posilnenie svojej medzinárodnej pozície a v nasledujúcich rokoch by mala byť doplnená sieť spolupracujúc-

cich zahraničných vysokých škôl a nadviazaná spolupráca s ďalšími, najmä stredo- a západoeurópskymi partnermi. „Z objektov univerzity by mala byť prioritou budova VŠA ako jej najväčší a energeticky najnáročnejší objekt. Po v súčasnosti prebiehajúcom vypracovávaní projektov dokumentácie bude nutné nájsť prostriedky na zateplenie a komplexnú rekonštrukciu budovy,“ pokračoval Kónya. Zároveň doplnil, že potrebné bude rozšíriť aj budovu Fakulty zdravotníckych odborov

či získať nové ubytovacie kapacity pre študentov, ktoré sú dlhodobo nepostačujúce.

Po skončení verejného vypočutia kandidáta následne pristúpilo volebné zhromaždenie k voľbe kandidáta na rektora tajným hlasovaním, ktoré za rektora Prešovskej univerzity zvolilo prof. Petra Kónyu. „Chcem sa úprimne poďakovať volebnému zhromaždeniu, že mi vyslovilo jasnú podporu, a zároveň vysloviť svoje presvedčenie a sľub, že v nasledu-

júcom období vašu dôveru opäť nesklamem. Beriem to ako ocenenie môjho doterajšieho pôsobenia na poste rektora Prešovskej univerzity a ako ohodnotenie toho, ako naša univerzita vyzerá a o čo sa za posledné roky úspešne snaží - a to aj napriek tomu, že situácia často nie je akademickému prostrediu priaznivo naklonená,“ povedal rektor Kónya po zvolení.

Foto: archív PU

Dr. h. c. prof. PhDr. Peter Kónya, PhD., sa narodil 20. augusta 1966 v Prešove. V súčasnosti zastáva funkciu rektora PU, pôsobil taktiež ako prorektor pre vedu, výskum a akreditáciu PU a zároveň je od roku 2010 riaditeľom Centra excelentnosti socio-historického a kultúrno-historického výskumu PU.

Na svojom konte ma množstvo publikačných jednotiek, je autorom 4 vedeckých monografií vydaných v zahraničí, 44 vedeckých monografií vydaných v domácich vydavateľstvách, desiatok vedeckých prác publikovaných v domácich karentovaných časopisoch či množstva vedeckých prác uverejnených v zahraničných a domácich recenzovaných zborníkoch.

Zúčastnil sa šiestich zahraničných pobytov na univerzitách v Rakúsku a v Nemecku, vystupoval na domácich a zahraničných konferenciách s vyžadanými prednáškami, ktoré boli následne publikované. Je členom viacerých vedeckých rád nielen na fakultách PU, ale aj na ôsmich slovenských univerzitách, dvoch univerzitách v Maďarsku a taktiež na Karlovej univerzite v Prahe. Prof. Kónya je zodpovedným riešiteľom viacerých domácich a zahraničných výskumných projektov a zároveň nositeľom viacerých významných ocenení doma aj v zahraničí. Je členom 11 redakčných a vedeckých rád časopisov nielen na Slovensku, ale aj v Poľsku, Maďarsku a v Česku.

PRI UNIVERZITNEJ VČELNICI VYSADILI ŠTYRI LIPY

Anna POLAČKOVÁ

Areál pri univerzitnej včelnici sa rozrástol o štyri lipy, ktoré patria medzi významné včelárske dreviny. Tie boli vysadené vďaka projektu občianskeho združenia Ľudia včelám, ktoré ich venuje vedúcim včelárskych krúžkov v rámci Slovenského zväzu včelárov.

Prešovská univerzita pred dvomi rokmi zaradila do svojho vzdelávacieho programu nový predmet včelárstvo. Cieľom výučby je naučiť študentov základom včelárstva, oboznámiť ich s hlavnými problémami, ktoré sú spojené so súčasným chovom včiel, ale predovšetkým ich viesť k pozitívnemu prístupu k životnému prostrediu. Na praktickú výučbu v areáli zriadila aj univerzitnú včelnicu s 11 včelstvami, v ktorých sa v letnom období nachádza až pol milióna včiel. Pri univerzitnej včelnici aktuálne pribudli pre včely významné dreviny, lipy, ktoré spoločne vysadili rektor PU Peter Kónya, predseda Slovenského zväzu včelárov Milan Rusnák, Stanislav Kowalski ako univerzitný včelmajster a re-

gionálny riaditeľ pobočkovej siete Dôvera Richard Palko.

„Lipa neodmysliteľne patrí k Šarišu. V tomto regióne máme veľmi veľa lokalít, ktoré majú staré stredoveké názvy odvodené od lipy, ako sú Lipany, Lipníky či Lipovce. Napríklad aj obec Podhorany mala kedysi názov, ktorý v preklade znamenal lipová studňa či lipová vetvička, ktorá bola aj v pôvodnom názve obce Záborské. Som preto rád, že lipa patrí nielen k Šarišu, ale odteraz už aj k našej univerzite,“ uviedol pri sadení líp rektor univerzity Peter Kónya. Jeho slová následne doplnil Milan Rusnák, predseda Slovenského zväzu včelárov. *„Lipa malolistá je slovenský symbol. Je to vzácny strom, z ktorého profitujú ľudia, ale aj zvieratá, keďže*

jej kvety slúžia nielen včelám na to, aby mali obživu, ale aj ľuďom v čase chorôb, lebo má blahodarné účinky na priedušky a pomáha pri liečbe kašľa. Všetkým Slovákom preto odporúčam, aby si lipu zasadili doma v záhrade a aby im tam rástla s rodinami po celé generácie.“

Dôležitosť tejto pre včely významnej dreviny vyzdvihol aj univerzitný včelmajster Stanislav Kowalski, ktorý je zároveň predsedom OZ Komunitná včelia záhrada v Prešove. *„Lipa kvitne v období letného slnovratu, 21. júna, a práve vtedy sa začína vyvíjať zimná generácia dlhovekých včiel, ktorá má za úlohu prežiť až do jari, teda žije približne 6 mesiacov. Vďaka kvitnúcej lipy a jej dostatku peľu sú včely zdravšie, odolnejšie a netrpia na rôzne choroby, preto je to z hľadiska včiel a ich udržateľnosti významná rastlina,“* vysvetlil Kowalski. Podľa jeho slov košaté koruny vyrastených líp poskytujú včelstvám tieň a zároveň prispievajú k ochladzovaniu úľového prostredia včelstiev.

Sadenie líp pri univerzitnej včelnici sa uskutočnilo vďaka projektu OZ Ľudia včelám a zdravotnej poisťovne Dôvera, ktorá ho podporila čiastkou 12-tisíc eur. *„Včely síce v zime odpočívajú, ale – ako vidíte – včelári nie. Sme radi, že im môžeme finančne pomôcť pri vytváraní vhodných podmienok pre život včiel. Robíme to aj vďaka našim novým poistencom, ktorí môžu už tri roky uzatvárať zdravotné poistenie digitálne, teda bez použitia jediného hárku papiera. Za každú digitálnu prihlášku sme tento rok poukázali 50 centov na podporu včiel. Spolu ide o čiastku 12-tisíc eur,“* ozrejmil regionálny riaditeľ pobočkovej siete Dôvery v Prešove Richard Palko.

Foto: archív PU

DEŇ VEDY A UMENIA V OBCHODNOM CENTRE

Anna POLAČKOVÁ

V rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku sa nákupné centrum Novum premenilo na univerzitné mestečko, a to vďaka podujatiu Deň vedy a umenia Prešovskej univerzity. Tá si pre návštevníkov pripravila bohatý program spojený s prezentáciou fakúlt a celouniverzitných pracovísk či rôzne zaujímavé praktické ukážky.

Prešovská univerzita sa 9. novembra preniesla do frekventovaných priestorov nákupného centra, ktoré sa aspoň na jedno popoludnie stalo provizórnym univerzitným mestekom. „Je super, že toto podujatie je dostupné pre verejnosť a ľudia si môžu rozšíriť svoje poznatky v oblastiach, ktoré príliš nepoznajú a neinklinujú k nim,“ zhodnotila Veronika Repaská, študentka Gymnázia Konštantínova 2.

Filozofická fakulta si pre návštevníkov podujatia pripravila ukážky tlmočenia, príklady mediálnej práce či rôzne kvízy a realizovala aj sociologický prieskum názorov ľudí na Európsku úniu. Možnosť vyskúšať si rôzne zábavno-edukačné a programové hry, hlavolamy či šifry mali účastníci vďaka Pedagogickej fakulte, ktorá v nákupnom centre

zriadila aj výtvarno-kreatívny kútik. Fakulta humanitných a prírodných vied ponúkla ukážky vážnych i zábavných testov osobnosti a schopností či kariérneho poradenstva, ale s návštevníkmi taktiež spoznávala našu Zem.

Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu sa odprezentovala ukážkou práce neuromarketingového laboratória a testovaním reklamných spotov prostredníctvom technológie eyetracking. Fakulta športu si pripravila praktické ukážky športovej diagnostiky a diagnostiky bežnej populácie. Fakulta zdravotníckych odborov informovala o živote pacienta so sklerózou multiplex, nechýbalo však ani meranie klenby nohy a rôzne techniky čistenia zubov.

Gréckokatolícka teologická fakulta sa predstavila so svojou ikonopiseckou dielňou, prezentovala činnosť Mediálnej kliniky a výsledky sociologického prieskumu religiozity mládeže v Prešovskom kraji. Praktickú ukážku drevorezby a ukážku ikonotvorby si pripravila i Pravoslávna bohoslovecká fakulta, ktorá zároveň odprezentovala svoje rozmanité študijné programy a vedeckú činnosť. V rámci programu nechýbalo ani predstavenie Centra jazykov a kultúr národnostných menšín a prezentácia odbornej literatúry fakulty.

Príjemnú atmosféru nákupného centra dotvárali počas celého podujatia vystúpenia umeleckých súborov Prešovskej univerzity.

Foto: Roman KAZIMÍR

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA OTVORILA NOVÝ AKADEMICKÝ ROK

Anna POLAČKOVÁ

V historickej budove PKO Čierny orol sa 20. septembra uskutočnilo slávnostné zhromaždenie zvolané pri príležitosti otvorenia 26. akademického roka Prešovskej univerzity (PU) v Prešove v jej novodobej histórii.

Otvorenie akademického roka sa na PU už tradične spája so slávnostným podujatím, ktorého sa zúčastňujú zamestnanci a študenti univerzity, ale i desiatky hostí z mimouniverzitného prostredia. Slávnostnú atmosféru podujatia umocnili vystúpenia zástupcov pracovníkov a študentov PU.

„Na úvod mi, prosím, dovoľte, aby som sa vám všetkým poďakoval za

to, že ste prijali pozvanie na našu akademickú slávnosť, ktorá sa síce dnes už nekoná v mimoriadnych ‚pandemických‘, no rozhodne stále ešte nie v normálnych, obvyklých podmienkach,“ prihovára sa prítomným rektor univerzity Peter Kónya. *„Celý minulý akademický rok sa u nás, podobne ako i na ďalších slovenských univerzitách, niesol v znamení zosúladovania, teda úpravy dokumentácie usku- točňovaných študijných programov podľa štandardov Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo. Zároveň bol vypracovaný a schválený nový systém hodnotenia kvality na univerzite. Na tejto obrovskej práci sa podieľala väčšina našich pedagógov na všetkých fakultách a ďalších súčastiach univerzity,“* rekapituloval rektor vo svojom príhovore.

Univerzita celkovo v zmysle platnej legislatívy pripravila na zaslanie Akreditačnej agentúre 205 študijných programov, z nich 80 bakalárskych, 67 magisterských, tri v spojenom prvom a druhom stupni a 55 doktorandských. Rovnako bolo upravených či zosúladených trinásť odborov habilitačného a inauguračného konania. Na sklonku letného semestra paralelne s prácami na tomto procese prebehla ďalšia veľká operácia, taktiež vyplývajúca z novej akademickej legislatívy: príprava podkladov k periodickému hodnoteniu vedy. *„Chcel by som využiť túto príležitosť na to, aby som vyslovil uznanie a úprimné poďakovanie všetkým, ktorí sa podieľali na týchto dvoch pre univerzitu životne dôležitých procesoch. Aj vďaka nim bude môcť naša univerzita poskytovať vzdelanie novým generáciám študen-*

tov zo Slovenska i zahraničia.“

Podľa slov rektora sa moderné slovenské vysoké školstvo počas celých troch desaťročí svojej existencie ešte nikdy nenachádzalo v takto ťažkej situácii, do ktorej sa nedostalo vlastnou vinou. „S dlhodobou poddimenzovaným rozpočtom, drasticky zníženým o škrtý z predchádzajúcich dvoch rokov, nie je schopné čeliť ani súčasnej inflácii, nieto ešte perspektíve viac ako desaťnásobne vyšších cien energií. Energií, ktoré sú nevyhnutné pre výskum, prevádzku laboratórií, vedeckých parkov, bežnú administratívnu prácu a, samozrejme, najmä výučbu,“ zdôraznil rektor. „Budíme však aj teraz optimisti a veríme, že spoločne dokážeme prežiť toto mimoriadne ťažké obdobie, nájdeme pochopenie u kompetentných a podarí sa nám pokračovať v ceste ďalšieho rozvoja. Všetci by si totiž mali uvedomiť, že najlepšia investícia pre štát je investícia do vzdelania jej obyvateľov,“ pokračoval rektor Kónya.

„Po týchto nie príliš potešujúcich slovách by som sa rád obrátil k vám, študentkám a študentom našej univerzity. Predovšetkým sa vám chcem poďakovať za záujem, ktorý už dlhodobo prejavujete o štúdium v Prešove, ako dokazujú stúpajúce počty prihlásených a zapísaných na štúdium.

Pre nás je to najlepšia spätná väzba, dôkaz toho, že to, čo robíme, má zmysel a Prešovská univerzita má svoje stabilné miesto v slovenskom akademickom priestore,“ vyzdvihol rektor Kónya.

K slávnostnému zhromaždeniu sa so svojim príhovorom obrátili aj Andrea Turčanová, primátorka mesta Prešov, predseda Prešovského samosprávneho kraja Milan Majerský, poslanec Európskeho parlamentu Peter Pollák a štátna tajomníčka Ministerstva kultúry SR a poslankyňa PSK Viera Leščáková. Za zahraničné partnerské univerzity predniesol príhovor Jan B. Lášek, prodekan pre vedu, výskum a zahraničné vzťahy Husitskej teologickej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe.

Aj napriek pandémie a z nej plynúcich obmedzení sa Prešovskej univerzite podarilo udržať si stabilný počet študentov. V tomto akademickom roku univerzita dokonca zaznamenala o 15 % viac prihlášok na štúdium než vlani. Rovnako pozitívne možno hodnotiť skutočnosť, že v minulom roku postúpila univerzita vo viacerých rebríčkoch hodnotenia vedecko-výskumnej činnosti (napr. Scimago). Univerzita zároveň pokračovala v realizácii roz-

vojových projektov, ako je napríklad rekonštrukcia exteriéru tzv. nového internátu, interiéru študentského domu na Námestí mládeže, realizácia nadstavby budovy Fakulty zdravotníckych odborov či rekonštrukcia krytej plavárne. Podobne pozitívne univerzita vníma i začiatok realizácie ekologického projektu zahŕňajúceho okrem iného revitalizáciu átrií a terasy spolu s vypracovaním projektovej dokumentácie na komplexnú rekonštrukciu Vysokoškolského areálu (VŠA).

UDELENIE CENY REKTORA

Neodmysliteľnou súčasťou otvorenia akademického roka je aj udeľovanie Ceny rektora, ktorá bola odovzdaná 29 tvorivým zamestnancom univerzity za významný prínos v jednotlivých vedných odboroch, 12 pracovníkom za vedecký výstup zamestnancov do 40 rokov a jednej vedecko-výskumnej pracovníčke za inováciu a vedecký objav. Cenou rektora bolo ocenených aj 14 študentov univerzity za úspešnú reprezentáciu PU. Ocenené boli aj 4 katedrové webstránky.

Foto: Viktor ZAMBORSKÝ

ZOZNAM OCENENÝCH

Cena rektora za rok 2021 za významný prínos vo vede:

ZA FILOZOFICKÚ FAKULTU:

prof. PaedDr. Slávke Kopčákovej, PhD.
 prof. PhDr. Marte Součkovéj, PhD.
 prof. PhDr. Beáte Balogovej, PhD., MBA
 doc. Ing. Mgr. Zuzane Poklembovej, PhD.
 PhDr. Adriane Amir, PhD.
 Mgr. Veronike Dadajovej, PhD.

ZA GRÉCKOKATOLÍCKU TEOLOGICKÚ FAKULTU:

Dr. h. c. prof. PhDr. Pavlovi Dancákovi, PhD.
 Mons. prof. ThDr. Petrovi Šturákovi, PhD.
 doc. PhDr. Jaroslavovi Goraničovi, PhD.

ZA FAKULTU HUMANITNÝCH A PRÍRODNÝCH VIED:

doc. Mgr. Petrovi Mankovi, PhD.
 prof. RNDr. Robertovi Ištókovi, PhD.
 doc. PhDr. Eduardovi Lukáčovi, PhD.,
 prof. PaedDr. Lenke Pasternákovéj, PhD., MBA

ZA FAKULTU MANAŽMENTU, EKONOMIKY A OBCHODU:

prof. Ing. Róbertovi Štefkovi, Ph.D.

ZA PEDAGOGICKÚ FAKULTU:

prof. PhDr. Ivete Kovalčíkovéj, PhD.
 doc. RNDr. Alene Prídavkovéj, PhD.
 PaedDr. Edite Šimčíkovéj, PhD.
 Mgr. Blanke Tomkovéj, PhD.
 PhDr. Alexandre Brestovičovej, PhD.

ZA PRAVOSLÁVNU BOHOSLOVECKÚ FAKULTU:

doc. ThDr. Václavovi Ježekovi, PhD. et PhD.
 doc. PhDr. Bohuslavovi Kuzyšinovi, PhD.
 doc. PhDr. Marošovi Šipovi, PhD.
 prof. PhDr. Tomášovi Hangonimu, PhD.

ZA FAKULTU ŠPORTU:

Mgr. Ivanovi Matúšovi, PhD.

ZA FAKULTU ZDRAVOTNÍCKYCH ODBOROV:

PhDr. Slávke Mroskovéj, PhD.
 PhDr. Ľudmile Majerníkovéj, PhD.,

ZA REKTORÁT PU:

Mgr. Veronike Čabinovej, PhD.

ZA CENTRUM JAZYKOV A KULTÚR NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN:

dr. habil Tiborovi Gintlimu, PhD.
 prof. PhDr. Júlii Dudášovej, DrSc.

Cena rektora za rok 2021 za vedecký výstup zamestnancov do 40 rokov:

ZA FILOZOFICKÚ FAKULTU:

doc. Mgr. Ondrejovi Marchevskému, PhD.
 doc. Mgr. Ivane Slivkovéj, PhD.
 Mgr. Anne Polačkovéj, PhD.

ZA FAKULTU HUMANITNÝCH A PRÍRODNÝCH VIED:

Ing. Jozefovi Oboňovi, PhD.
 RNDr. Štefanovi Kocovi, PhD.

ZA FAKULTU MANAŽMENTU, EKONOMIKY A OBCHODU:

Mgr. Martinovi Rigelskému, PhD.

ZA PEDAGOGICKÚ FAKULTU:

Mgr. Vladimírovi Piskurovi, PhD.
 Mgr. Ivanovi Ropovikovi, PhD.

ZA PRAVOSLÁVNU BOHOSLOVECKÚ FAKULTU:

doc. PhDr. Bohuslavovi Kuzyšinovi, PhD.

ZA FAKULTU ŠPORTU:

doc. Mgr. Lenke Hnidkovéj, PhD.
 Mgr. Beáte Ružbarskej, PhD.

ZA FAKULTU ZDRAVOTNÍCKYCH ODBOROV:

PhDr. Cyrilovi Grusovi

Cena rektora za rok 2021 za inováciu a vedecký objav:

ZA FILOZOFICKÚ FAKULTU:

doc. Ljubov Gunderovej

Cena rektora za rok 2021 za najlepšiu katedrovú webstránku:

ZA FILOZOFICKÚ FAKULTU:

Mgr. Lukášovi Arthurovi Švihurovi, PhD.

ZA GRÉCKOKATOLÍCKU TEOLOGICKÚ FAKULTU:

doc. ThDr. Petrovi Tirpákovi, PhD.

ZA FAKULTU MANAŽMENTU, EKONOMIKY A OBCHODU:

doc. Ing. Anne Šenkovej, PhD.

ZA PRAVOSLÁVNÚ BOHOSLOVECKÚ FAKULTU:

ThDr. Pavlovi Kochanovi, PhD.

Cena rektora za rok 2021 za úspešnú reprezentáciu študentov PU

GRÉCKOKATOLÍCKA TEOLOGICKÁ FAKULTA:

František Onderko
Martin Onisik

FAKULTA HUMANITNÝCH A PRÍRODNÝCH VIED:

Bc. Filip Hanko
Bc. Katarína Korfantová
Bc. Františka Mackaničová

Bc. Diana Šimočková
Bc. Daniela Vavreková

FAKULTA MANAŽMENTU, EKONOMIKY A OBCHODU:

Mgr. Marta Miškufová, PhD.
Martin Ziman

PEDAGOGICKÁ FAKULTA:

Bc. Jozefína Hrebiková
Bc. Sofia Michňáková

PRAVOSLÁVNÁ BOHOSLOVECKÁ FAKULTA:

Mgr. Milan Petrisko

FAKULTA ŠPORTU:

Bc. Katarína Šimoňáková

FAKULTA ZDRAVOTNÍCKYCH ODBOROV:

Denisa Harčariková

NA FZO OTVORILI UČEBŇU NA NÁCVIK OŠETROVANIA DETSKÉHO PACIENTA

Anna POLAČKOVÁ

Na Fakulte zdravotníckych odborov (FZO) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove 30. novembra slávnostne otvorili novú intermediálnu učebňu určenú na nácvik a simuláciu ošetrovateľských intervencií u detí. Učebňa je koncipovaná do troch častí – detská izba, vyšetrovňa, učebňa – tak, aby výučba v čo najväčšej miere simulovala klinické vzdelávanie a zvýšila sa jej kvalita.

Poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti deťom je v porovnaní so starostlivosťou o dospelého pacienta veľmi špecifickou a odlišnou oblasťou. „Dlhoročné skúsenosti pri vzdelávaní študentov v klinickej praxi s detským pacientom, ale aj výsledky výskumov poukazujú na to, že študenti pri poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti deťom k problémovým oblastiam radia odlišnosť komunikácie s detským pacientom, manažment farmakoterapie, zaistenie bezpečnosti dieťaťa či posúdenie jeho potrieb a zdravotných problémov. Študentom chýba dostatok sebadôvery pri vstupe na klinickú pôdu, pociťujú stres a úzkosť, obávajú sa, že by mohli dieťaťu ublížiť,“ vysvetlila Slávka Mrosová z Katedry ošetrovateľstva FZO, ktorá je zároveň vedúcou projektu KEGA, vďaka ktorému sa podarilo zriadiť nový vyučovací priestor. „Dôsledkom uvedených javov je nízka motivácia absolventa pracovať na detských či novorodeneckých pracoviskách, ale aj slabšia pripravenosť ošetrovateľských zručností absolventov pre potreby praxe,“ dodala.

Náročnosť poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti detskému pacientovi si teda vyžaduje špecifický vzdelávací prístup a vstupným krokom je vytvorenie kvalitného vzdelávacieho prostredia. Na Fakulte zdravotníckych odborov sa preto za týmto účelom podarilo zriadiť novú učebňu, ktorá je výstupom projektu KEGA s názvom Intermediálna učebňa na nácvik ošetrovateľských postupov u dojčiat ako prostriedok zvýšenia kvality vzdelávacieho procesu a prepájania teórie s praxou.

Nové vzdelávacie prostredie aktuálne disponuje základným materiálno-technickým a prístrojovým vybavením. Zakúpené boli detské modely a figuríny nízkej a strednej úrovne vernosti. Vybavenie učebne vo výške 22-tis. eur bolo financované z projektu KEGA. „Učebňa je určená pre študentov odboru ošetrovateľstvo a pôrodná asistencia. Primárne pre prvé ročníky - vykonávať sa tu bude vstupná demonštrácia a nácvik ošetrovateľských postupov u detí, ale budú ju využívať aj študenti vyšších roční-

kov. Keďže pregraduálne všeobecne orientované vzdelávanie sestier istým spôsobom pediatriu dostáva do úzadia, učebňa umožní skorigovať nepomer medzi vzdelávaním orientovaným na dospelého a detského pacienta,“ doplnila Mrosová. Súčasne môže vykrývať limity klinického vzdelávania na detských oddeleniach, kde sa ráta s nižším počtom lôžok, a skracujúcou sa dĺžkou hospitalizácie.

„Veríme, že intermediálna učebňa už dnes umožní zmenu vo vzdelávaní, a v budúcnosti, najmä jej dovybavením sofistikovanejšími detskými modelmi a prístrojmi, vytvorí priestor pre rozvoj ďalších schopností študenta, ako je klinické rozhodovanie či kritické myslenie. Predovšetkým nám však ide o motiváciu študentov zaujímať sa o prácu na pediatrických oddeleniach, kde sa začína prejavovať výrazný nedostatok personálu,“ zdôraznila na otvorení učebne dekan FZO Štefánia Andraščíková.

Foto: František FRANKO

MEDZINÁRODNÝ KONGRES SLOVENSKÝCH A ČESKÝCH GEOGRAFOV

Alena MADZIKOVÁ, Juliana KROKUSOVÁ, Tomáš PASTERNÁK, Monika LÖRINCOVÁ

6. – 8. septembra 2022 sa na pôde Katedry geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého (UP) v Olomouci konal XXV. Kongres České geografické společnosti (ČGS) a 18. Kongres Slovenskej geografickej spoločnosti (SGS). Hlavnou témou výročného kongresu ČGS a SGS bola Česká a slovenská geografie: mezi národní tradicí a mezinárodní relevancí.

Kongresy ČGS a SGS nadväzujú na dlhoročnú tradíciu spoločných stretnutí slovenských a českých geografov už od 30. rokov 20. storočia. Je to jedinečná príležitosť, kedy sa môže geografická komunita stretnúť a diskutovať na témy, ktoré rezonujú v súčasnej náročnej dobe. V rámci plenárneho rokovania, panelových diskusií, posterovej sekcie a ďalších prezentácií bolo predstavených veľa podnetných príspevkov, výsledkov výskumu a názorov. Mnohé z nich vyvolali vášnivé diskusie a polemiky.

V rámci posterovej sekcie kolegovia Dr. Madziková, Dr. Krokusová, Dr. Pasternák a Mgr. Lörinčová predstavili výsledky výskumu zameraného na tému *Cyclotourism as an Integrative Element of the Slovak – Polish Border Region*. Doc. Klamár prezentoval príspevok s témou *Vývoj regionálnych disparít na Slovensku a v Česku v prvých dvoch decéniách 21. storočia*. Rozmanitosť príspevkov je dôkazom toho, že jedinečnosť geografie

spočíva hlavne v jej interdisciplinárnosti a multispektrálnosti výskumu. Súčasný dynamický a transformujúci sa svet prináša mnoho podnetov aj pre geografický výskum.

Hostiteľskou univerzitou tohtoročného spoločného kongresu slovenských a českých geografov bola Univerzita Palackého v Olomouci. Univerzita Palackého je druhou najstaršou univerzitou v Českej republike. Predovšetkým vďaka nej je Olomouc univerzitným mestom. Na päť stálych obyvateľov mesta pripadá jeden vysokoškolský študent. Podľa medzinárodného rebríčka patrí UP do prvej trojice najprestížnejších vysokých škôl u našich západných susedov. Starobylé i moderné budovy univerzity dotvárajú podmanivú atmosféru mesta.

Okrem oficiálneho programu sú tradične súčasťou kongresu aj exkurzie zamerané na spoznávanie mesta a jeho širšieho zázemia. V rámci nich sme navštívili jedinečné pa-

mätihodnosti mesta, napríklad orloj z 15. storočia, barokový Stĺp Najsvätejšej Trojice, gotický Dóm sv. Václava a vedeckú knižnicu, ktorá sídli v historickej budove tereziánskej zbrojnice. Spoločenský večer, ktorý bol sprevádzaný bohatým programom, sa konal v Pevnosti poznania. Je to historicky unikátna stavba z doby Františka Jozefa I., ktorá pôvodne slúžila ako delostrelecký sklad. V roku 2015 sa zmenila na interaktívne múzeum vedy. Múzeum založila Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého.

Konferencia sa vyznačovala vysokou odbornou aj spoločenskou úrovňou. Umožnila prehĺbenie už existujúcich kontaktov s geografickými pracoviskami v Českej republike a výmenu skúsenosti, no tiež vytvorila priestor pre plánovanie spoločných projektov do budúcnosti.

Foto: archív autorov

7. POĽSKÉ DNI - METAMORFÓZY A TRADÍCIA

Marek MITKA

Hovoriť o Poľských dňoch ako o už tradičnom prešovskom kultúrnom podujatí je azda namieste: ich v poradí siedmy ročník sa na jeseň 2022 uskutočnil jednak na pôde Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity (FF PU) a jednak na rôznych miestach v meste Prešov (PKO Čierny orol, Divadlo Viola, Cinemax v OC Novum či Galéria Átrium).

Podujatia, ktoré sa v rámci tohtoročných Poľských dní uskutočnili na našej Filozofickej fakulte, sa konali pod záštitou dekanky FF PU prof. PhDr. Beáty Balogovej, PhD., MBA., pričom organizačne boli (ako po všetky predchádzajúce roky) plne pod gesciou Inštitútu stredoeurópskych štúdií (najmä jeho riaditeľky, jazykovedkyne a obetavej polonistky doc. Mgr. Marty Wojtekovej, PhD., ako aj literárneho historika a polonistu prof. PhDr. Petra Kášu, CSc.), pravda, za efektívnej spolupráce Poľského inštitútu v Bratislave a v určitej miere aj Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií (ISMS) a Inštitútu histórie (IH).

Leitmotívom Poľských dní je od ich prvého ročníka (2016) šírenie a prehľbovanie povedomia o Poľsku – o jeho jazyku, kultúre, umení, histórii a súčasnej spoločnosti. Toto poslanie, zdá sa, naplnil tohtoročný program bohatý na prednášky, diskusie či prezentácie kníh, ale aj koncerty, filmy či výstavy do bodky. Už prednáška Jeho Excelencie veľvyslanca Poľskej republiky na Slovensku Krzysztofa Strzałku Priority polskej politiky zagranicznej i stosunki ze Słowacją (Priority polskej zahraničnej politiky a vzťahy so Slovenskom, 28. 9.) podnietila auditórium k aktívnej diskusii – napr. o postoji oboch krajín k migrantom z Ukrajiny alebo o možnostiach slovensko-poľskej cezhraničnej spolupráce v najbližšom období. Spontánny záujem vzbudila aj prednáška zá-

stupcu riaditeľky Poľského inštitútu v Bratislave dr. Piotra Drobniaka Jak skutecznie promować Polskę za granicą – Instytuty Polskie i ich działalność (Ako efektívne propagovať Poľsko v zahraničí – Poľské inštitúty a ich činnosť, 3.10.), ktorá študentom predstavila nielen špecifiká Poľských inštitútov vo svete, ale ozrejmla aj zmysel a podstatu fungovania inštitúcií tohto typu vo všeobecnosti. Celkom iný, rigorózne vedecký charakter mala gramatologicky zameraná prednáška doc. Marty Wojtekovej Nowe feminatwa w polskim języku (12.10.), ktorú ocenili predovšetkým poslucháči

filologicky orientovaných odborov, resp. polonisti z Inštitútu stredoeurópskych štúdií.

Podujatím sui generis, ktoré dobre „zapadlo“ do dramaturgie 7. Poľských dní, bola aj medzinárodná vedecká konferencia Obraz Polska a Poliaków w slovenskom písomníctve v rokoch 1918 – 1945, ktorá sa na pôde FF PU konala 30. septembra, a to aj v rámci činnosti Slovensko-poľskej komisie humanitných vied pri MŠVVaŠ SR a Ministerstve školstva a vedy Poľskej republiky. Zhodou okolností bol miestom zasadnutia komisie (zasadá každý rok raz na

Slovensku a raz v Poľsku) v tomto roku práve Prešov. Na konferencii vystúpili bádatelia, ktorí sa systematicky venujú slovensko-poľským vzťahom, a to najmä v oblasti histórie, umeleckého a odborného prekladu, jazykovedy a literárnej komparistiky, napr. prof. dr. hab. Artur Patek (Jagelovská univerzita v Krakove), dr. hab. Lucyna Spyrka (Sliezska univerzita v Katoviciach), dr. hab. Krzysztof Nowak (Sliezska univerzita v Katoviciach), doc. Mgr. Martin Vašš, PhD. (Univerzita

2022 vo Vydavateľstve Prešovskej univerzity pod editorskou „taktovkou“ prof. P. Kášu a doc. M. Vojtekovej.

Osobitú pečať vtlačili tohtoročným Poľským dňom aj prezentácie troch inšpiratívnych publikácií. Prvou z nich je faktograficky široko koncipovaná biografia poľského filmového režiséra Krzysztofa Kieślowského Kieślowski v detaile z pera esejistky a reportérky Katarzyny Surmiak-Domańskiej, ktorá

tretice aj prezentácia knihy poľského historika Mirosława Szumiła Tajni księza. Historia nielegalnego pobytu słowackich werbistów w Polsce w latach 1957-1964 (Tajní kňazi. História nelegálneho pobytu slovenských verbistov v Poľsku v rokoch 1957-1964), diskusiu o ktorej moderoval opäť v UK PU doc. Peter Koval' z IH FF PU. Publikáciu vydal v roku 2022 Instytut Pamięci Narodowej vo Varšave, čo je poľský pendant slovenského Ústavu pamäti národa (ÚPN).

Komenského v Bratislave), Dušan Segeš, M.A., PhD. (Historický ústav SAV v Bratislave) či doc. Mgr. Marek Mitka, PhD., DiS.art. z hostiteľskej Filozofickej fakulty PU. Všetky príspevky z uvedenej konferencie vyjdú v budúcoročnom jubilejnom dvadsiatom čísle časopisu Kontakty, ktorý je zameraný práve na odbornú, resp. vedeckú reflexiu slovensko-poľských jazykových a literárnych kontaktov a ktorý vydáva vyššie spomenutá Slovensko-poľská komisia humanitných vied. V tejto súvislosti stojí akiste za zmienku fakt, že aktuálne číslo Kontaktov („Kontakty XIX“) vyšlo v septembri

vyšla v roku 2022 vo vydavateľstve Absynt v preklade Mirosława Zumříka. Prezentácia knihy sa za účasti autorky uskutočnila 5. októbra v Univerzitnej knižnici PU. V poradí druhou bola prezentácia knihy esejí Můj rodák Tranoscus, můj sused Hviezdoslav (v preklade Karola Chmela ju vydalo Literárne informačné centrum, 2021) ktorej autora – básnika, kultúrneho diplomata a polonistu Zbigniewa Macheja – predstavil publiku v Univerzitnej knižnici (UK) PU doc. Ján Gavura z ISMŠ FF PU 18. októbra. Neopakovateľnú atmosféru mala o deň neskôr do

Samozrejme, programové jadro Poľských dní dopĺňalo aj množstvo sprievodných akcií: napr. súťaž určená stredoškólakom a vysokoškólakom na tému Poľsko COOL aj IN, ktorú organizačne zabezpečovala doc. M. Vojteková. K tomu je potrebné prirátat ďalšie hudobné, filmové či výtvarné podujatia, ktoré sa uskutočnili napr. v rámci Prešovskej hudobnej jesene (Večer operných a operetných árií v podaní poľskej sopranistky Julity Ziółko a klaviristky Joanny Steczek) v PKO Čierny orol 29. septembra alebo Filmového festivalu POCITY 2022, na ktorom 10. a 12. októbra zarezonovali dve „poľské“ premiéry: film režiséra Jana P. Matuszyńskiego Nezanechać stopy (Žeby nie było śladów) a kontroverzná poľsko-česká koprodukčná snímka Hranice lásky (Granice miłości) režiséra Tomasza Wińskiego.

Na záver dodávame, že Poľské dni nielenže ponúkajú každoročne bohatú paletu rôznorodých kultúrnych či akademických podujatí či svedectiev o premenách poetiky v minulosti už prezentovaných autorov, no s postupujúcim časom sa stávajú overenou značkou kvality, neoddeliteľne spätou s našou alma mater.

Foto: archív Marty VOJTEKOVEJ

SPOLUPRÁCA S UNIVERZITOU V BOSNE A HERCEGOVINE

Eva BENKOVÁ

Na prelome mesiacov jún a júl 2022 privítala pani prodekanka pre zahraničné vzťahy Mgr. Eva Benková, PhD., na Fakulte manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) kolegov z partnerskej University College CEPS v Bosne a Hercegovine v rámci projektu Erasmus+ KA107. Zároveň na mobilitu do Bosny a Hercegoviny vycestovalo päť kolegov z FMEO.

Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu sa v období rokov 2019 – 2021 zapojila do projektu Erasmus+ KA107 „Mobility mimo EÚ“ spolu so súkromnou vysokou školou University College CEPS Center for Business Studies v meste Kiseljask v Bosne a Hercegovine. V rámci tejto spolupráce sa v mesiacoch jún a júl 2022 realizovalo niekoľko výmen pedagogických a nepedagogických zamestnancov medzi FMEO a partnerskou inštitúciou CEPS. Do Bosny a Hercegoviny vycestovalo z FMEO na mobilitu päť zamestnancov: Mgr. Zuzana Slobodová, PhD.; Mgr. Lucia Dančišinová, PhD.; Mgr. Zuzana Ondrejčáková; doc. Ing. Viktória Ali Taha, PhD., a Ing. Michaela Harničárová, PhD., MBA.

Počas pobytu sa účastníci mobility oboznámili so štruktúrou a organizáciou práce na škole, jej históriou, systémom vzdelávania a financovania a celkovou víziou spolupráce do budúcnosti. Budova hosťovskej univerzity postavená v roku 2010, kde študenti získavajú praktické zručnosti a automaticky ich implementujú do praxe, zaujala svojimi špecializovanými odbornými učebňami a pracoviskami. Okrem prehliadky Sarajeva či výletu na vrch

Trebevič mali zamestnanci FMEO príležitosť ochutnať tradičné jedlá, spoznať miestnu kultúru či zdokonaľiť si svoje jazykové schopnosti.

V rámci tejto spolupráce sa FMEO stala spoluorganizátorom letnej školy, ktorú organizovala University College CEPS a ktorú online slávnostne otvorila pani prodekanka pre zahraničné vzťahy Mgr. Eva Benková, PhD. Osobne sa letnej školy v čase svojej mobility v Bosne a Hercegovine zúčastnila Mgr. Zuzana Slobodová, PhD.

Na Fakulte manažmentu, ekonomiky a obchodu sme počas trvania projektu postupne privítali šiestich zamestnancov z Bosny a Hercegoviny: Suzanu Plejić, Džemala Cinaca, Ivana Damjanovića, Hamzu Šehovića, Semira Oglečevaca a Daria Marušića. V rámci vzájomného spoznávania kultúr a zvykov sa účastníci mobility z partnerskej inštitúcie CEPS zúčastnili rôznych aktivít, ako napr. návštevy Košíc, prehliadky mesta Prešov s ochutnávkou miestnej kuchyne a pohostinnosti či slávnostných promócií študentov Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu v aule univerzity.

Počas jednotlivých mobilit sa realizovalo niekoľko stretnutí s vedením fakulty, členmi OZV, učiteľmi či administratívnymi pracovníkmi. Cieľom stretnutí boli diskusie ohľadom možnej spolupráce, uchádzania sa o ďalšie spoločné projekty financované EÚ a podporujúce výskum a inovácie vo vzdelávaní, porovnávaní jednotlivých spôsobov vyučovania či fungovania inštitúcií a možností spoločného publikovania vedeckých článkov, ale aj pozvanie partnerov z Bosny a Hercegoviny na medzinárodnú vedeckú konferenciu organizovanú FMEO či predstavenie možnosti publikovať vo fakultnom časopise.

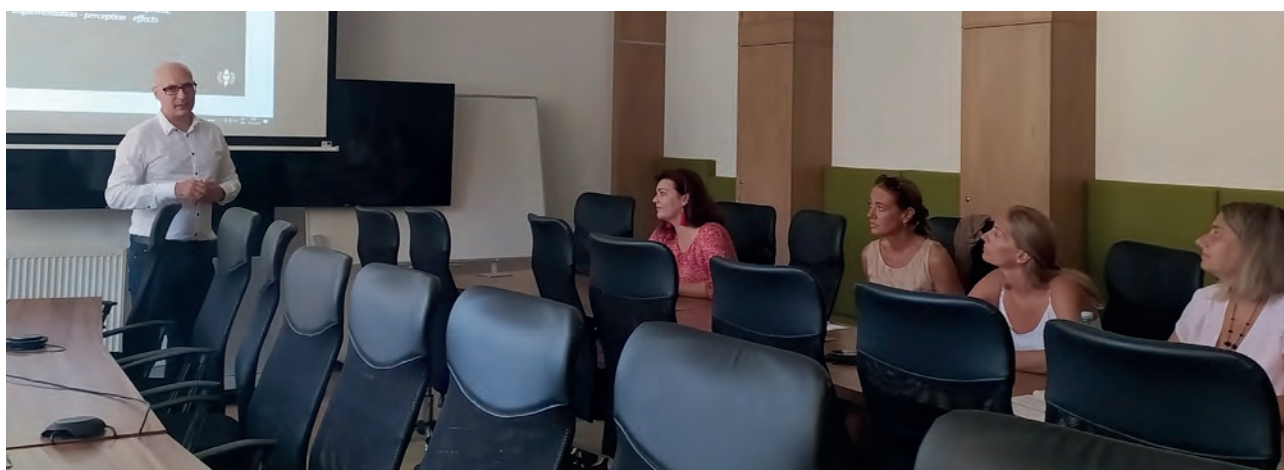
Pre partnerskú inštitúciu z Bosny a Hercegoviny bola spolupráca s inštitúciou z EÚ jedinečnou príležitosťou ako získať hodnotné skúsenosti a európsku perspektívu, pre Fakultu manažmentu, ekonomiky a obchodu zasa šlo o príležitosť obohatiť svoje pôsobenie o skúsenosti z krajiny mimo priestoru EÚ. Obe partnerské inštitúcie prejavili záujem o rozvoj tejto vzájomne prospešnej spolupráce v interkultúrnom priestore aj do budúcnosti.

Foto: archív autorky

AKADEMICKÁ SPOLUPRÁCA S UNIVERZITOU VO VARŠAVE

Daniela MATUŠÍKOVÁ

Nevyhnutnosť medzinárodnej spolupráce je zdôrazňovaná z mnohých strán. Možnosť spolupracovať, učiť sa či porovnávať obohacuje individuálne poznanie, ako aj globálnu akademickú obec. V tomto duchu spolupráce sa nieslo aj v poradí druhé pracovné stretnutie na Katedre turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove. V druhej polovici augusta ju po druhýkrát navštívil Dr. Piotr Majdak z Józef Piłsudski University of Physical Education, sídliacej vo Varšave. Opätovne využil možnosti, ktoré poskytuje program Erasmus+ a v rámci ktorých sa podporuje nielen pedagogický proces, ale zároveň sa rozvíjajú možnosti širokej akademickej spolupráce vďaka osobným kontaktom.

Dr. Majdak pôsobí na oddelení fyzického vzdelávania Katedry turizmu a rekreácie (Wydział Wychowania Fizycznego; Katedra Turystyki i Rekreacji). Vo svojej vedeckej a pedagogickej činnosti orientuje svoju pozornosť najmä na problematiku cestovného ruchu spojeného s uchovávaním kultúrneho dedičstva, trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu, ako aj na manažment územného rozvoja v kontexte rozvoja cestovného ruchu. V rámci veľmi naliehavej a vo viacerých oblastiach prominentnej témy, ktorou je udržateľný rozvoj, sa kolegovia z partnerskej univerzity snažia o multilaterálny výskum, ktorého súčasťou by mali byť aj členky Katedry turizmu a hotelového manažmentu FMEO PU.

Problematika úzko súvisí aj s aktuálne riešeným vedecko-výskumným projektom na Katedre turizmu a hotelového manažmentu 005PU-4/2022-KEGA „Inovácia študijného programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo v prvom stupni štúdia v študijnom odbore Ekonomia a manažment“. V predošlom akademickom roku sa kolegovia z Varšavy zaoberali najmä inováciami v cestovnom ruchu v rámci projektu „Inovácie v cestovnom ruchu a rekreačnej fyzickej aktivite v paradigme trvalo udržateľného rozvoja: implementácia – vnímanie – efekty“ (“Innovation in tourism and recreational physical activity in the paradigm of sustainable development: implementation – perception – effects”).

V ďalšom pripravovanom projekte prichádza výzva na obohatenie poznania v zmysle projektovej spolupráce na projekte zameranom na takzvaný „overturizmus“. Tento trend zaznamenávaný najmä v najtradičnejších destináciách masového cestovného ruchu súvisí práve s nedostatkami riadenia cestovného ruchu, o ktorých je potrebné diskutovať a pri ktorých je nutné implementovať výsledky vedeckého bádania do praxe. Tým v budúcnosti možno predchádzať samotným zánikom populárnych destinácií.

Foto: Anna ŠENKOVÁ

JUBILEJNÁ VEDECKÁ KONFERENCIA FZO

Lubomíra LIZÁKOVÁ, Dagmar MAGUROVÁ

Pri príležitosti 20. výročia svojej existencie Fakulta zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove (FZO PU) usporiadala v dňoch 13. a 14. októbra 2022 medzinárodnú vedeckú konferenciu pod názvom „Quo vadis zdravotníctvo V. - Nové trendy v zdravotníckych vedách“. Spoluorganizátormi boli partnerské inštitúcie: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Podhalańska Państwowa Uczelnia Zawodowa w Nowym Targu, Fakultná nemocnica s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove a Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek.

Fakulta zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove sa od svojho založenia v roku 2002 vypracovala na uznávanú inštitúciu nielen v rámci Slovenska, ale aj v zahraničí, a upevnila si tak postavenie významnej vzdelávacej inštitúcie v oblasti nelekárskych zdravotníckych vied. K prioritným úlohám fakulty patrí poskytovanie čo najvyššej kvality vzdelávania, uvádzanie nových, kreatívnych a moderných metód do vzdelávacieho procesu, skvalitňovanie vzťahu pedagóga a študenta, prehlbovanie tvorivosti, ale aj individualizácia štúdia. Pri príležitosti 20. výročia svojej existencie FZO PU v Prešove usporiadala v dňoch 13. a 14. októbra 2022 medzinárodnú vedeckú konferenciu pod názvom „Quo vadis zdravotníctvo V. - Nové trendy v zdravotníckych vedách“. Cieľovým zameraním konferencie

bola výmena nových informácií a skúseností a nadväzovanie pracovných kontaktov, dôležitých pre domácu a zahraničnú spoluprácu, ktorá napomáha zvyšovať kvalitu vzdelávania pedagógov aj študentov. Na konferencii s prednáškami aktívne vystúpili viacerí uznávaní domáci a zahraniční odborníci. Účastníkmi konferencie boli aj študenti nelekárskych odborov a široká odborná verejnosť. Pri príležitosti jubilea FZO sa za prítomnosti významných hostí uskutočnilo podvečer 13. 10. 2022 slávnostné podujatie, na ktorom dekanka Fakulty zdravotníckych odborov PU v Prešove doc. PhDr. Štefánia Andraščíková, PhD., MPH udelila zlaté, strieborné a bronzové medaily viacerým osobnostiam a pedagógom za podporu a rozvoj fakulty, za ich aktívnu spoluprácu, ako aj za ich publikačnú a vedeckú

činnosť. V priestoroch fakulty bola v čase realizácie vedeckej konferencie prezentovaná výstava pod názvom „Minulosť a súčasnosť FZO PU v Prešove v obrazoch“, ktorú finančne podporil aj Prešovský samosprávny kraj. Výstava mapovala existenciu fakulty od jej slávnostného otvorenia v roku 2002 až po súčasnosť. Prezentovala nové simulačné laboratória, ktoré vznikali v priebehu rokov a slúžia na teoretickú prípravu a praktický nácvik zručností študentov potrebných pre výkon povolania, ale sú k dispozícii aj pre rôzne aktivity a súťaže našich študentov. Výstava prezentovala študentské zahraničné mobility a pedagogické mobility, stáže a viaceré projekty realizované počas existencie FZO PU v Prešove. Výstava vhodne doplnila obsažný program medzinárodnej vedeckej konferencie a jej domácim a zahraničným účastníkom umožnila rozšíriť svoje poznanie o činnosti fakulty. Veríme, že konferencia naplnila svoje ciele a očakávania účastníkov. Fakulte zdravotníckych odborov do ďalších rokov prajeme veľa záujemcov o štúdium, po vedomostiach túžiacich študentov a úspešných absolventov v praxi, ktorí s láskou budú spomínať na svoju alma mater.

Foto: František FRANKO

ŠTUDENTI DISKUTOVALI O KONFLIKTE NA UKRAJINE

Emília MARINČIKOVÁ, Anna POLAČKOVÁ

Na pôde Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa dňa 28. 10. 2022 uskutočnilo podujatie, na ktorom sa diskutovalo o aktuálnej situácii na Ukrajine a dôsledkoch ruskej vojenskej invázie nielen na budúcnosť tejto krajiny, ale aj pre Slovensko a Európsku úniu. Takmer dvojhodinovú prednášku spojenú s diskusiou, ktorá prilákala viac než 200 študentov, pedagógov i verejnosť, viedol profesor Inštitútu politológie Filozofickej fakulty PU a analytik Alexander Duleba.

Ruská invázia na Ukrajine, trvajúca už 8 mesiacov, predstavuje najväčšiu vojenskú konfrontáciu v Európe od čias druhej svetovej vojny. Profesor Alexander Duleba, ktorý je analytikom Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku a taktiež poradcom premiéra SR pre Ukrajinu, na univerzitnej pôde analyzoval priebeh vojny a jej jednotlivé etapy a priblížil tiež významné historické súvislosti konfliktu. Keďže išlo o prednášku spojenú s diskusiou, zúčastnení mali priestor položiť otázky na témy, ktoré ich v súvislosti s danou problematikou najviac zaujímajú. Týkali sa predovšetkým hrozby použitia jadrových zbraní, konkrétnej pomoci poskytnutej Slovenskou republikou v podobe systému protivzdušnej obrany či predikcií prijatia mierovej dohody medzi Ruskom a Ukraji-

nou. „Prednáška prof. Dulebu bola podľa mňa veľmi podnetná. Téma vojny medzi Ruskom a Ukrajinou sa dotýka nás všetkých a je dôležité o nej odborne diskutovať. Ako pozitívum prednášky hodnotím možnosť interaktívne klásť otázky prostredníctvom webovej aplikácie alebo priamo v auditóriu. Oceňujem takéto aktivity, lebo ich považujem za prínos k môjmu štúdiu,“ uviedol Jozef Fabo, študent Inštitútu politológie.

Vzhľadom na vysokú účasť a množstvo položených otázok, na ktoré nebolo možné odpovedať v plnom rozsahu z dôvodu obmedzeného trvania diskusie, plánuje Inštitút politológie podujatie tohto charakteru uskutočniť aj v nasledujúcich mesiacoch. Uvedený vojnový konflikt nepostihuje len Ukrajinu, ale aj

Európu, a má taktiež ďalekosiahle globálne dôsledky, o ktorých je nevyhnuté diskutovať. „Veľmi sa teším, že sa nám po dlhšej dobe, vzhľadom na predchádzajúce covidové obdobie, podarilo zrealizovať podujatie na výsostne aktuálnu tému za vysokej účasti študentov. Práve takéto stretnutia sú pre nich veľmi vhodným doplnkom klasickej formy výučby a umožňujú im aktívne diskutovať s odborníkmi z rôznych oblastí,“ zhodnotila prínos podujatia doc. Irina Dudinská, riaditeľka Inštitútu politológie.

Podujatie realizoval Inštitút politológie FF PU v rámci Týždňa vedy a techniky a bolo taktiež súčasťou osláv 25. výročia vzniku PU.

Foto: František FRANKO

DEŇ PEDAGOGICKEJ FAKULTY

Jozefína HREBIKOVÁ, Adriana SUŠKOVÁ, Radoslav RUSŇÁK

Na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove (PF PU) sa dňa 9. novembra 2022 uskutočnil Deň Pedagogickej fakulty, ktorý bol spojený, ako už býva na fakulte dobrým zvykom, s imatrikuláciou študentov 1. roka bakalárskeho stupňa štúdia. Keďže sa tento Deň Pedagogickej fakulty uskutočnil v Týždni vedy a techniky, aj jeho téma bola tomuto týždňu aktuálne prispôbená: deň sa niesol v duchu vedecko-technicko-umeleckých „krokov“ po PF.

Deň Pedagogickej fakulty na fakulte tradične organizuje Študentská rada PF v spolupráci s Vedeckou skupinou PF pre celú akademickú obec fakulty. Tento deň sa už tradične začína imatrikuláciou študentov 1. roka bakalárskeho stupňa štúdia a inak to nebolo ani tento rok. Študenti prvého ročníka sa mali možnosť zoznámiť s členmi vedenia fakulty, pani dekanou i prodekanmi fakulty, ktorí však neboli oblečení v čiernych talároch, ale vo fakultných tričkách

vo veselej žltej farbe slnka. Študentom sa na začiatku imatrikulácie, po doznení študentskej hymny Gaudeamus igitur, prihovorila pani dekan a privítala všetkých prvákov na pôde ich alma mater, ktorá im nasledujúce roky poskytne priestor na osobnostný i pedagogický rast na ich ceste stať sa dobrými učiteľmi. Imatrikulácia pokračovala privítaním prvákov na pôde fakulty aj inak – Študentská rada PF si totiž pripravila špeciálny uvítací program, v ktorom nechýbal

ani tradičný študentský sľub či menej tradičné Desatoro študenta PF, ktoré museli všetci študenti poslušne zopakovať. Imatrikulácia bola slávnostne ukončená odovzdaním imatrikulačných listov študentom.

Po ukončení oficiálnej imatrikulačnej časti sa už začal očakávaný Deň Pedagogickej fakulty. Keďže sa tento deň konal v Týždni vedy a techniky, snažili sme sa využiť všetky technické pomôcky, ktoré sme mali na fakulte k dispozícii. Účastníci sa pomocou špeciálne vytvorených QR kódov mali možnosť pripojiť do internetovej aplikácie, ktorá im následne ukazovala trasu po fakulte a to, ktoré workshopy majú na svojej ceste navštíviť. Pre účastníkov bolo pripravených celkovo 12 workshopov, pričom každá skupina sa zúčastnila polovice z nich. V aplikácii sa účastníkom otvárali piktogramy s workshopmi na základe hesla, ktoré dostali na predošlej tvorivej dielni. Okrem workshopov však bola pre študentov pripravená aj čajovňa na dekanáte fakulty, kde sa mohli občerstviť, ale aj porozprávať či zahrať si pripravené stolové hry. Na chodbách sa taktiež nachádzali hlavolamy, ktoré mohli študenti počas celého dňa lúštiť.

Deň Pedagogickej fakulty sme napokon s úspechom ukončili o 13:00, keď sme sa znova všetci spoločne stretli v aule a ukončili tohtoročný Deň PF poďakovaním sa všetkým študentom, ktorí sa doň aktívne a tvorivo zapojili. Veríme, že o rok sa uvidíme opäť!

Foto: Patrik ELIAŠ, Peter HOLDOK

AKO SME S DEŤMI PUTOVALI Z ROZPRÁVKY DO ROZPRÁVKY

Alžbeta JACKOVIČOVÁ

Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove (v rámci sprievodných aktivít k Dňu materských škôl na Slovensku) organizuje už šiesty rok Jesenný deň materských škôl. Tento deň (tohto roku 4. novembra 2022) realizujeme pre deti z fakultných materských škôl a je odporúčaný pre všetky materské školy na Slovensku v Sprievodcovi školským rokom, ktorý vydáva Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Z iniciatívy Slovenského výboru Svetovej organizácie pre predškolskú výchovu vznikla myšlienka usporiadať Deň materských škôl na Slovensku. Jesenný deň materských škôl sa vrátil na Pedagogickú fakultu Prešovskej univerzity po dvoch rokoch neplánovaného prerušenia pre pandémiu. O to radostnejšie bolo opätovné stretnutie študentov 1. a 2. ročníka predškolskej pedagogiky s deťmi materských škôl Bajkalská, Bernolákova, Čapajevova, F. Kráľa, Zemplínska, SMŠ Detúrkovo, SMŠ Včielka a MŠ Záborské. Dokopy prišlo až 81 detí z ôsmich prešovských materských škôl a blízkeho okolia. Podujatie otvoril prodekan fakulty, ktorý privítal deti spolu s pani učiteľkami na pôde našej fakulty, a Dr. Monika Miňová bola pre deti počas celej akcie dôležitým motivačným elementom. „*Spoločne s deťmi sme sa preniesli do rozprávkového sveta. Deti sme privítali v kostýmoch rôznych bytostí, ktoré by ste našli jedine v čarovnom lese alebo vo vlastnej fantázii, ak sa nebojíte snívaj,*“ opisuje jedna zo zapojených študentiek PF.

V šiestom ročníku Dňa materských škôl deti pomáhali pánovi spisovateľovi hľadať zatúlanú rozprávku. Ako nám aj napovedá názov podujatia (Z rozprávky do rozprávky), deti navštívili štyri rozprávkové krajiny, v ktorých plnili neľahké úlohy, aby získali indície k stratenej rozprávke.

V „maskérni“ ich čakal dôstojný pán kráľ so svojimi krásnymi princeznami, aby deťom odovzdali škrabošku, ktorú si sami vyfarbili. Takto prezlečení za rozprávkové postavy či zvieratká sa vydali ďalej na cestu. Zastavili sa u Šípkovej Ruženky, ale tá im toho veľa o stratenej rozprávke neprezradila, keďže spala. Deti ju postupne a pomaličky budili svojím tancom a znova boli o krok bližšie k cieľu. Popoluške pomohli svojimi malými šikovnými prstíčkami a ako holúbkovia triedili šošovicu a fazuľu. Nakoniec si od Snehulienkiných trpaslíkov vypočuli príbeh o tom, ako je dôležité sa o poklady deliť s kamarátmi. Každou návštevou a úlohou dostávali viac a viac indícií, pomocou ktorých našli zatúlanú rozprávku. Košík, horár, vlk a červená čiapočka aj čitateľovi tohto príspevku napovedia, že deti našli Červenú čiapočku. Na ich jednohlasné zavolanie prišla medzi nich, a v tom na ňu vyskočil vlk... Keď mu však v krátkej scénke prezradila, že jej otecko je poľovník, utekal kade ľahšie.

Šťastný koniec nastal aj v našej rozprávke, a to v podobe vysmiateho pána spisovateľa, ktorý bol deťom vďačný za ich pomoc s hľadaním. A aby ste si nemysleli, že sme pre deti nachystali len samú drinu, bol priestor aj na oddych. Počas pátrania sme našich malých pomocníkov ponúkli dobrotami a čajom, aby

nabrali silu. Pani Dr. Miňová a jej ostatné víly z rozprávkového lesa si s deťmi počas oddychu zahrali aktivity s balónmi a pestrofarebným padákom.

Na záver tohto slávnostného dňa sme si spoločne zaspievali hymnu Dňa materských škôl na Slovensku a zatancovali si spoločne tanček na známu pieseň A Ram Sam Sam. Deti si z tohto dňa odniesli krásnu kartičku s nálepkami splnených úloh a sladkú odmenu. Nádherné fotografie a video zhotovené TV Mediálkou, ktoré vznikli počas dňa, nám budú tento deň stále pripomínať.

Podujatie Pedagogickej fakulty PU v Prešove pod názvom Jesenný deň materských škôl, organizované študentmi a učiteľmi Pedagogickej fakulty PU, je už tradičnou aktivitou pre fakultné materské školy. Aktivitou rozširujeme a prehľbujeme spoluprácu s fakultnými materskými školami a zároveň sa zapájame do sprievodných aktivít k Dňu materských škôl na Slovensku, a tak podporujeme význam, poslanie a opodstatnenie materskej školy a predprimárneho vzdelávania v živote dieťaťa. Čo dodať na záver? Ako už čitateľ isto tuší, mali sme sa jednoducho rozprávkovo...

Foto: František FRANKO

ETICKÉ TEÓRIE – NEETICKÁ PRAX

Lukáš ARTHUR ŠVIHURA

Gluchmana, CSc. z Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove; prof. PhDr. Annu Hogenovú, CSc., z Univerzity Karlovej v Prahe a prof., dr. Mariu-Protopapas-Marneli, PhD., z Aténskej akadémie. So spoločnou plenárnou prednáškou vystúpili v posledný deň konferencie aj Petr Urban, PhD. a Dan Swain, PhD. z Inštitútu filozofie Českej akadémie vied. Takýto záujem o našu konferenciu zo strany významných filozofií a filozofov medzinárodného významu, ale aj všetkých ďalších vystupujúcich z Poľska, Česka a Slovenska opätovne potvrdzuje kvalitu a význam tohto tradičného filozofického podujatia, ktoré každoročne dokazuje medzinárodnú situovanosť slovenskej filozofie.

Druhá polovica októbra je už tradične obdobím, kedy Slovenské filozofické združenie pri Slovenskej akadémii vied organizuje svoju výročnú medzinárodnú konferenciu. Inak to nebolo ani v tomto roku. V dňoch 19. – 21. októbra sa v Kongresovom centre SAV Academia v Starej Lesnej zišli desiatky filozofií a filozofov, aby predstavili a prediskutovali svoje príspevky na tému tohtoročnej konferencie: Etické teórie – neetická prax.

Pozvanie organizátorov prijali aj významné osobnosti domácej i zahraničnej filozofie, ktoré počas troch dní konferencie v nádhernom prostredí v blízkosti Vysokých

Tatier vystúpili so svojimi plenárnymi prednáškami. Šlo o riaditeľa Filozofického ústavu Slovenskej akadémie vied doc. Mgr. Richarda Sťahela, PhD.; prof. PhDr. Vasila

Inštitút filozofie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove a jeho členovia sa na organizácii tohto podujatia dlhodobo spolupodieľajú a inak to nebolo ani tento rok. Vo vedeckom výbore konferencie naše pracovisko reprezentoval prof. Mgr. Vladislav Suvák, PhD., a v organizačnom výbore boli prítomní doc. Mgr. Peter Kyslan, PhD. a Mgr. Lukáš Arthur Švihura, PhD.

Foto: archív autora

SPÁJANIE TEÓRIE S PRAXOU NA FMEO POKRAČUJE

Daniela MATUŠÍKOVÁ

Nevyhnutnosť prepájania teórie s praxou je nepopierateľná. Z tohto dôvodu pracuje Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) na rozširovaní vzťahov s podnikmi z praxe, v ktorých môžu študenti všetkých študijných programov vykonávať odbornú prax v rámci 1. a 2. stupňa štúdia. Okrem nich organizujú jednotlivé katedry na fakulte prednášky odborníkov z praxe, ktoré prinášajú poznatky z najaktuálnejšieho diania na trhu. Jedným z príkladov bola aj prednáška pani Romany Olexovej z podniku Smart Guide konanej dňa 20. 10. 2022 v priestoroch Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu.

Odborná prednáška mala dvojaké poslanie. Prvým bolo priniesť najmä študentom študijného programu turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo širší prehľad o súčasných možnostiach na trhu cestovného ruchu. Prostredníctvom prednášky, ktorá sa týkala moderných technológií v prepojení na sprievodcovské služby, sa tak poslucháči mohli dozvedieť nové informácie v súvislosti s predmetmi ako sú technológie služieb cestovného ruchu či sprievodcovské služby. Pani Romana Olexová pôsobí v podniku Smart Guide, ktorý je platformou pre publikovanie digitálnych audiosprievodcov. Táto inovatívna platforma umožňuje vytvárať predpripravené sprevádzané prehliadky alebo trasy v priebehu len niekoľkých hodín. Následne je ich možné verejne ponúknuť zadarmo alebo komerčne. Firma Smart Guide je laureátom viacerých prestížnych ocenení od popredných svetových organizácií cestovného ruchu. Aktuálne pokrýva viac ako 600 destinácií a 20 000 konkrétnych miest, ktoré doposiaľ využilo viac ako 600 000 užívateľov.

Prednáška o nových platformách a aplikáciách potvrdila teoretické východiská z predmetu technológie služieb cestovného ruchu o masívnom vstupe moderných technológií na trh cestovného ruchu a do väčšiny jeho služieb. Ich výhody boli citeľné najmä v pandemickom období, keď sa zintenzívnili aj snahy o ich ďalší rozvoj. Prednáška bola organizovaná aj ako súčasť aktivít projektu KEGA 005PU-4/2022 „Inovácia študijného programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo v študijnom odbore Ekonomia a manažment“ riešeného na Katedre turizmu a hotelového manažmentu a bola určená predovšetkým študentom bakalárskeho študijného programu turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo.

Druhým poslaním prednášky bolo priblížiť študentom možnosti pre realizovanie odbornej praxe. Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu má dlhodobo vytvorenú sieť stredísk študentskej praxe, praktickej prípravy a transferu výskumu, čím umožňuje študentom intenzívny kontakt s vybranými podnikmi a overenie svojich vedomostí priamo v praxi.

Fakulta dlhodobo vníma dôležitosť prepojenia štúdia s odbornou praxou vo všetkých študijných programoch. Prínos odbornej praxe je často badaateľný na oboch stranách: študenti získavajú rozhľad i zručnosti a zároveň sú svojimi nápadmi a prácou prínosom pre hostiteľské podniky. Mnohé podniky sú tak aj vďaka spolupráci s univerzitami na trhu viditeľnejšie. Vzhľadom na fakt, že sa firma Smart Guide zaradila do portfólia stredísk študentskej praxe, praktickej prípravy a transferu výskumu Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu, študenti všetkých študijných programov majú možnosť realizovať svoju prax už aj v tejto organizácii.

Potešujúcim faktom bol v závere prednášky evidentný záujem študentov o zaujímavú ponuku, ktorý sa v prípade viacerých záujemcov prejavil v kontaktovaní firmy hneď obratom. Výsledky praxe prinesie až čas, no už teraz možno povedať, že každé prepojenie teórie s praxou je značným obohatím prípravy budúcich odborníkov.

Foto: archív autorky

POHYBOVÁ REKREÁCIA ŠTUDENTOV FMEO

Milena ŠVEDOVÁ

Prepojenosť teórie a praxe je pre študentov Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) v študijnom programe turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo veľmi dôležitá. Počas zimného semestra sa za pomoci kolegyne z poľskej partnerskej školy podarilo pre študentov zrealizovať praktické hodiny.

Súčasný konzumný spôsob života s nedostatkom pohybu a pobytu v prírode je charakteristický nielen zvyšujúcimi sa nárokmi na psychiku jedinca a výrazným znečisťovaním prírodného prostredia, ale aj nárastom výskytu rôznych civilizačných ochorení a zhoršovaním zdravotného stavu celej populácie. Pohybová aktivita je základným biologickým prejavom života a nevyhnutnou súčasťou zdravého životného štýlu jedinca.

Študenti bakalárskeho štúdia študijného programu turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo majú vo svojom portfóliu predmety, v rámci ktorých je prepojenosť s praxou zaujímavým prostriedkom výučby. Ani v zimnom semestri akademického roka 2022/2023 praktické hodiny nevynechali. Na Katedru turizmu a hotelového manažmentu FMEO PU počas zimného semestra zavítala v rámci programu Erasmus+ pedagogička Malgorzata Muszynska-Kurnik z Katedry turizmu a rekreácie partnerskej Podhalianskej štátnej vysokej školy aplikovaných vied v Nowom Targu. Naším študentom spestrila hodiny zaujímavou outdoor aktivitou nordic walking. Uviedla, že pohybové aktivity v prírodnom prostredí predstavujú vhodný doplnok a kompenzáciu tradičného vyučovacieho

procesu. Od začiatku 90. rokov môžeme u nás pozorovať postupné presadzovanie tej sféry vzdelávacej oblasti, ktorú vo všeobecnosti vymedzujeme pojmom outdoor. Táto oblasť vzdelávania je veľmi rozšírená najmä v severských krajinách Európy, v USA či Kanade, a to najmä vďaka jej vysokej efektívnosti dosahovanej pomocou skúsenostných a zážitkových modelov učenia, nových metód práce, používaných prostriedkov, programových oblastí a vhodnej diagnostiky. Nordic walking ako ozdravno-športová aktivita napomáha v prípade jej pravidelného vykonávania a realizácie správnou technikou riešeniu viacerých zdravotných problémov, ako sú napríklad bolesti chrbta, choroby

pohybového aparátu, choroby dolných dýchacích ciest, alergie, astmy a mnoho iných.

Študenti študijného programu turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo na FMEO sa do tejto aktivity zapáľene zapojili a zároveň o nej získali základné informácie. Takéto formy hodín predstavujú pre študentov, ako sami skonštatovali, obohatenie ich štúdia a zároveň aj motivačný impulz pre realizáciu ich vlastných aktivít v prírodnom prostredí. Pre nás, pedagógov, to predstavuje dôležitú spätnú väzbu, že študenti prepojenie výučby s praxou vítajú.

Foto: archív autorky

NEFORMÁLNE VZDELÁVANIE NA GRÉCKOKATOLÍCKEJ TEOLOGICKEJ FAKULTE

Dagmara VEREŠPEJOVÁ, Peter TIRPÁK

Centrum pre podporu neformálneho vzdelávania (CeNef) Prešov v spolupráci s Gréckokatolíckou teologickou fakultou PU v Prešove organizovalo dňa 15. 11. 2022 v Prešove interaktívnu konferenciu s názvom (Ne)bezpečne v sieti pokračuje. Podujatie dopĺňalo diapazón aktivít v rámci Týždňa vedy a techniky 2022. Bolo určené pre študentov študijného programu animácia voľnočasových aktivít, pre animátorov v praxi i pracovníkov s mládežou.

Konferencia bola realizovaná v rámci projektu s rovnomeným názvom podujatia a podporená z dotácie Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, program Aktuálne priority 2022, ktorú administruje Národný inštitút vzdelávania a mládeže. Nosným motívom celej konferencie bolo uznanie skutočnosti, že deti a mladí ľudia sú digitálni domorodci, pričom staršia generácia (pedagógovia, pracovníci s mládežou, animátori či rodičia) nimi často nie je. Internet a digitálny svet nemusí byť hrozivý a škodlivý, ako sa často prezentuje a paušalizuje. Môže byť dobrým pomocníkom, ak poznáme spoločenské hodnoty a zásady života v digitálnom svete. Len vtedy vieme mladých ľudí sprevádzať dospievaním, ak poznáme ich svet a vieme, ako im priblížiť hodnoty a princípy dobra tak, aby zapadali aj do ich hodnotového rámca a "cool" obrazu ich samých. Aj na základe týchto faktov bola konferencia rozdelená do dvoch častí.

V prvej časti vystúpil profesionálny lektor, facilitátor a tréner Jakub Kobela z Akadémie kritického myslenia. Je špecialistom na tréning argumentácie a zvládania náročných konverzácií. Poslucháčov zaujal témou Poriadok v hlave: kritické myslenie na každý deň. Ďalšou vystupujúcou bola psychologička a programová riaditeľka občianskeho združenia IPčko (chatová poradňa pre mladých – www.IPcko.sk) Mgr. Dominika Ondačková Rajznerová. Vo svojom vystúpení sa zaoberala fenoménom internetu a mladými ľuďmi.

Druhý blok prednášok začala Dominika Bujdaková, koordinátorka kampane MINIdigi, ktorú od roku 2020 organizuje eRko – Hnutie kresťanských spoločenstiev detí. Zaoberala sa otázkou: Ako viesť deti k digitálnej miernosti? Posledným z vystupujúcich bol Mgr. Adrián Hudák, pedagóg na Gymnáziu Ladislava Dúbravu v Dunajskej Strede.

Auditórium oslovil témou Mravný influencer (inšpirátor) – digitálny občan. Súčasťou konferencie bola inšpiratívna panelová diskusia s pozvanými hosťami.

Záver konferencie a význam jej realizácie na pôde GTF PU veľmi vhodným spôsobom vystihuje dekrét Druhého vatikánskeho koncilu o spoločenských komunikačných prostriedkoch: „Správne používanie spoločenských komunikačných prostriedkov, ktoré sú k dispozícii záujemcom rozličného veku a vzdelania, vyžaduje od nich primeranú a osobitnú teoretickú a praktickú formáciu. Preto treba podporovať, rozširovať a viesť podľa kresťanských zásad podujatia, ktoré sledujú tento cieľ – najmä ak sú určené pre mladých“ (Inter mirifica, čl. 16). Tieto slová zároveň vyjadrujú predpoklad, že podobné aktivity sa na pôde GTF PU budú konať pravidelnejšie.

Foto: CeNef

SPOLUPRÁCA SPEČATENÁ IMPLEMENTÁCIOU ZAHRANIČNÉHO VÝSKUMNÉHO PROJEKTU

Zuzana ONDREJČÁKOVÁ

Dlhodobá snaha Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu o čo najužšie prepojenie nielen vzdelávacieho procesu, ale aj výskumno-vývojových aktivít fakulty s praxou vyústila do získania zahraničného výskumného projektu BIN02_2021_024 financovaného z Islandu, Lichtenštajnska a Nórska prostredníctvom Grantov EHP a rozpočtu Slovenskej republiky. Dňa 20. 10. 2022 sa na pôde fakulty uskutočnila úvodná konferencia pri príležitosti začiatku implementácie projektu.

Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove (FMEO PU) sa od svojho založenia snaží o čo najužšie prepojenie vysokoškolského vzdelávania s potrebami praxe. Výsledkom tohto snaženia je vybudovaná sieť stredísk študentskej praxe, praktickej prípravy a transferu výskumu, ktorú dnes tvorí takmer 80 stredísk. Svojim študentom tým umožňuje intenzívny kontakt s vybranými podnikmi a overenie ich vedomostí v praxi. V súčasnosti majú študenti povinnosť absolvovať odbornú prax vo všetkých realizovaných študijných

programoch na 1. a 2. stupni štúdia a vo všetkých jeho formách.

Na fakulte pôsobí od r. 2005 expertná a podnikateľská rada ako poradný orgán fakulty. Rada pomáha úzkemu prepojeniu fakulty s praxou a tvorí ju viac ako 40 úspešných podnikateľov, manažérov a stakeholderov predovšetkým z prešovského a košického kraja, ktorí sú neskôr často aj zamestnávateľmi absolventov fakulty. Rada zastrešuje viacero sfér spolupráce, výskumu a odbornej praxe v oblastiach, ako sú napr. obchod a marketing,

informačné technológie, turizmus, hotelierstvo, kúpeľníctvo, environmentálny manažment, stavebníctvo, strojárstvo, automobilový priemysel, podniky služieb, ale aj regionálny rozvoj, samospráva a pod.

FMEO sa okrem vzdelávania snaží využiť úzke prepojenie s praxou aj na vedecko-výskumnú spoluprácu. Výsledkom takejto spolupráce je projekt aplikovaného výskumu „Aplikovaný výskum pre zlepšenie akustických vlastností mobilných protihlukových bariér a ekologické využitie odpadu vzniknutého pri

ich výrobe“ zameraný na podporu inovácií a rozvoj podnikania v rámci programu Rozvoja obchodu, inovácií a MSP. Tento projekt získal grant z Islandu, Lichtenštajnska a Nórska prostredníctvom Grantov EHP v celkovej výške 1 817 105,-eur. Projekt je implementovaný v spolupráci s firmou BAMIDA, s. r. o. a bol spolufinancovaný vo výške 15 % z prostriedkov štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

Dňa 20. 10. 2022 sa v priestoroch partnera projektu, Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu, uskutočnila úvodná konferencia k implementovanému projektu, ktorá bola súčasťou dvojdnovej medzinárodnej korešpondenčnej konferencie EAEP 2022. Konferencie sa osobne zúčastnila štátna tajomníčka ministerstva kultúry PhDr. Viera Leščáková, zástupcovia žiadateľa, partnera projektu, regionálnej verejnej správy a samosprávy i významných spolupracovníkov, pedagogickí

i administratívni pracovníci fakulty a tiež odborná a laická verejnosť. Za mesto Prešov sa konferencie zúčastnil JUDr. Vladimír Felbaba, zástupca primátorky mesta Prešov. Konferencie sa zúčastnil aj PaedDr. Miroslav Benko, PhD., MBA., vedúci odboru starostlivosti o životné prostredie na okresnom úrade v Prešove. Prešovský samosprávny kraj zastupoval PhDr. Marek Jenčo, vedúci odboru projektového oddelenia z Oddelenia dotácií PSK. Vedenie PU zastupoval prof. Ing. Peter Adamišín, PhD. Výskumnú agentúru, ktorá je vyhlásiteľom výzvy, a správcu programu Rozvoj obchodu, inovácií a MSP na konferencii zastupovali Mgr. Sandra Németh a Mgr. Katarína Kubaláková. Plenárne zasadnutie viedol Ing. Martin Rovňák, PhD., prodekan pre prax, kvalitu a uplatnenie absolventov FMEO a projektový manažér partnera projektu. Vo svojom príspevku predstavil partnera, cieľ, aktivity, míľniky a indikátory projektu. Za žiadateľa projektu na

konferencii vystúpil Ing. Miroslav Miňdaš, PhD., ktorý účastníkom konferencie predstavil žiadateľa projektu a odpredložil súčasný stav riešeného projektu v kontexte naplňovania stanovených indikátorov. Na plenárnom zasadnutí ďalej vystúpili Ing. Jana Chovancová, PhD., a doc. Ing. Emília Huttmanová, PhD., z FMEO, Ing. Martin Lukáč, zástupca Energetického klastra Prešovského kraja, a Ing. Jozef Ďurica, riaditeľ firmy Giofex, ktorá na Slovensku zastupuje taliansku firmu Giovanardi. Po ich prezentáciách nasledovala konštruktívna a plodná diskusia. Na záver sa Dr. Rovňák poďakoval účastníkom konferencie za účasť a pozval ich na ďalšie plánované projektové zasadnutie – workshop, ktorý by sa mal uskutočniť počas medzinárodnej vedeckej konferencie ECONOMICS, MANAGEMENT & BUSINESS 2023 vo Vysokých Tatrách.

Foto: archív Martina ROVNÁKA

DILEMY OKOLO ETICKÝCH HODNÔT NA KATEDRE SYSTEMATICKEJ TEOLÓGIE

Marek PETRO, Štefan PALOČKO

V šiestom týždni zimného semestra 2022/2023 sa na Katedre systematickej teológie Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove (GTF PU) konalo medzinárodné vedecké kolokvium na tému Dilemy okolo etických hodnôt. Kolokvium bolo realizované v rámci riešenia grantového projektu KEGA 030PU-4/2022 a ako sprievodné podujatie Týždňa vedy a techniky na Slovensku.

Katedra systematickej teológie GTF bola dňa 26. októbra 2022 organizátorkou medzinárodného vedeckého kolokvia Dilemy okolo etických hodnôt. Kolokvium bolo realizované v rámci riešenia grantového projektu KEGA 030PU-4/2022. Tvorba materiálov pre vysokoškolské štúdium relevantných etických hodnôt so zameraním na všestranný a trvalý rozvoj spoločnosti a ako sprievodné podujatie Týždňa vedy a techniky na Slovensku 2022.

O prednášky renomovaných odborníkov z poľského i slovenského akademického prostredia mali záujem nielen vysokoškolskí pracovníci, ale

aj študenti, predovšetkým z magisterského študijného programu katolícka teológia. Po otvorení podujatia vedúcim katedry prof. Markom Petrom ako prvý vystúpil ks. dr. hab. Marek Kluz, prof. UPJPII, dekan Teologickej fakulty UPJPII, sekcia v Tarnove. Vo svojej prednáške na tému Súčasná deštrukcia ľudskej dôstojnosti je vážnou morálnou výzvou poukázal na ľudskú dôstojnosť, ktorá naznačuje výnimočnú hodnotu človeka, a na slobodu voľby, ktorá je sprevádzaná zodpovednosťou za ňu. Dr. h. c. prof. PhDr. Pavol Dancák, PhD., z Katedry filozofie a religionistiky GTF v prednáške na tému Prechádzka

s Euthyfrónom predstavil Sokratov dialóg s Euthyfrónom, ktorý sa zaoberá otázkami čnosti, zbožnosti a spravodlivosti. Dialóg končí bez záveru, vyzýva čitateľa k dokončeniu. Sokrates kladie otázku, či je zbožný človek milovaný bohmi, lebo je zbožný, alebo či je zbožný preto, lebo je milovaný bohmi. Tému Úpadok morálky v spoločnosti a normy, podľa ktorých ju možno správne posudzovať prezentoval ks. dr. Tomasz Gwoździwicz z teologickej fakulty US v Katoviciach. Vo svojej prednáške upriamil pozornosť na deštruktívne sily v spoločnosti, ktoré stierajú hranicu medzi dobrom a zlom, medzi tým, čo je človeku ako ľudskej bytosti dovolené a čo nie. V extrémnych prípadoch to, žiaľ, znamená takú slobodu od hodnôt a noriem akéhokoľvek etického systému, že prestáva existovať povinnosť konať dobro. ICDr. Jurij Popovič, PhD., univ. docent, z Katedry aplikovanej edukológie GTF vo svojom vystúpení na tému Etika a právo – právne predpisy ako jeden z nástrojov rešpektovania etických hodnôt pertraktoval, že spoločnosť – societas – ako živý organizmus potrebuje reguláciu, aby sa vyhla nerovnosti a eliminovala patologické javy v samotnej spoločnosti. Druhý predstaviteľ Teologickej fakulty UPJPII, sekcia v Tarnove, ks. dr. Paweł Marzec, v prednáške Ná-

vrhy LGBT komunity voči katolíckej teológii tela paralelnou metódou poukázal na kontradikcie medzi filozofiou LGBT a Teológiou tela Jána Pavla II. Nesúlady oboch protipólov sa dajú zmierňovať dialógom, v ktorom bude prítomná vzájomná úcta, ktorý pripustí, že je možné poznať objektívnu pravdu, a diskusiu bude začínať faktami. Doc. ThDr. Štefan Paločko, PhD., z Katedry systematickej teológie GTF sa vo svojom príspevku s názvom Problém záväznosti rešpektovať etické hodnoty zamerl na hypotézy, ktoré sa pokúšajú zdôvodniť existenciu etického imperatívu na nenáboženských princípoch. Poukázal na vážny problém týchto hypotéz vysvetliť dôvod morálnej záväznosti. Na druhej strane upozornil na to, že absencia adekvátneho zdôvodnenia morálnej záväznosti otvára dvere najrozličnejším nebezpečným ideológiám, ktoré sú deštruktívne tak pre jednotlivca, ako aj pre spoločnosť. Posledným rečníkom bol vedúci Katedry systematickej teológie GTF prof. ThDr. Marek Petro, PhD., ktorý je zároveň hlavným riešiteľom vyššie spomenutého grantového projektu. V prednáške Analýza súčasného stavu pozitívnych civilizačných hodnôt zdôraznil, že ak má byť napredovanie a budovanie akejkoľvek civilizácie úspešné, musí byť zakotvené v takých hodnotách, kto-

ré sú zmysluplné, funkčné a fixne zakorenené v pravidlách fungovania society. Pojem civilizačné hodnoty, resp. európske hodnoty, je však často devalvovaný nekonkrétnosťou, čo spôsobuje zmätok pri ich akceptovaní alebo neakceptovaní.

V záverečnej diskusii sa otvorili ďalšie otázky vyplývajúce z dilem okolo etických hodnôt. V tejto časti boli zároveň predstavené ďalšie kroky na riešení projektu, ktorého hlavným cieľom je sformulovať etický systém, ktorý by obstál pred kritikou rozumu a bol plne zakotvený v realite sveta, ktorý by zodpovedal človeku a jeho potrebám a taktiež by bol základom všestranného a trvalého rozvoja spoločnosti. Ide o preklopenie všeobecne a nejasne používaného pojmu – pozitívnych civilizačných hodnôt – do konkrétnejšieho a v praxi tak použiteľnejšieho vyjadrenia.

Záverom je ešte náležité pripomenúť, že všetci aktívni účastníci tohto medzinárodného vedeckého kolokvia sú zároveň spoluriešiteľmi grantového projektu a svojou agilitou prospešne prispeli k celkovej analýze súčasného stavu pozitívnych civilizačných hodnôt, čo bolo jedným z plánovaných realizačných výstupov projektu na rok 2022.

Foto: Marek PETRO

MEDZINÁRODNÉ PARTNERSTVO ŠTYROCH UNIVERZÍT

Jana GALOVÁ, Andrea BABEJOVÁ,
Mária KONEČNÁ, Vincent SEDLÁK

V priebehu roka 2022 sa zamestnanci Prešovskej univerzity v Prešove (PU) zúčastnili v rámci programu ERASMUS+ KA2 (projekt INDEHEP) viacerých konferencií a tréningov so zameraním na inováciu pedagogických procesov a zefektívnenie vzdelávania.

V súčasnosti, keď sa značná časť pedagogických procesov a vzdelávania stále viac prenáša do digitálneho priestoru, a to nielen v dôsledku nedávnej globálnej pandémie, je priam nevyhnutný neustály rozvoj digitálnych kompetencií pedagógov, ako aj študentov. Pravidelný rozvoj digitálnych zručností má výrazne pozitívny vplyv na celkovú kvalitu vzdelávania. Na základe tejto myšlienky vznikla v rámci programu ERASMUS+ KA2 významná spolupráca v oblasti vysokoškolského vzdelávania – projekt INDEHEP (INnovative Digital DEvelopment of HEalth Pedagogics), na ktorej sa podieľa Debrecínska univerzita v Maďarsku s partnerskými inštitúciami, medzi ktoré patria Sapientia Hungarian University of Transylvania v Rumunsku, Univerzita J. Selyeho v Komárne, Prešovská univerzita v Prešove a Maďarská asociácia pre digitálne vzdelávanie.

Ako riešitelia tohto projektu za PU sme sa zúčastnili na troch samostatných niekoľkodňových workshopoch, tréningoch a školeniach. Prvé stretnutie sa konalo v júni 2022 na Sapientia University v Rumunskom meste Târgu Mureș a nieslo sa pod názvom „Health and Hygiene Training“. Podarilo sa nám prehliť

dobré vzťahy a vzájomnú spoluprácu so zahraničnými partnermi, obohatili sme sa o nové poznatky, rekvalifikovali v oblasti zdravotníctva a hygieny v spätosti s pedagogickými procesmi vo vysokoškolskom vzdelávaní a dozvedeli sme sa aj zaujímavosti z histórie a kultúry tejto pozoruhodnej krajiny. Koncom septembra 2022 pokračovali v školení na univerzite v Komárne (foto 1) s hlavnou témou „Pedagogical Training“. Aktívne sme participovali na prednáškach aj workshopoch zameraných na charakteristiky edukačného procesu, zdravotnú výchovu vo vzťahu k pandémie, aplikáciu 3D modelovania v edukácii, využívanie dramatizačných techník v edukácii, kooperáciu a kreativitu, vyučovanie v online priestore, efektívne vyučovanie vo vzťahu k biorytmom, ako aj na riešenia pre časový manažment v online dištančnom vyučovaní. O mesiac neskôr usporiadala digitálny tréning Debrecínska univerzita v meste Nyíregyháza (foto 2), ktorého hlavná téma znela „Digital Presentation Trends Training“. Pozornosť sme upriamili na nástroje a digitálne prezentačné techniky používané vo vzdelávacom procese, ktoré je možné implementovať aj do dištančného spôsobu vzdelávania.

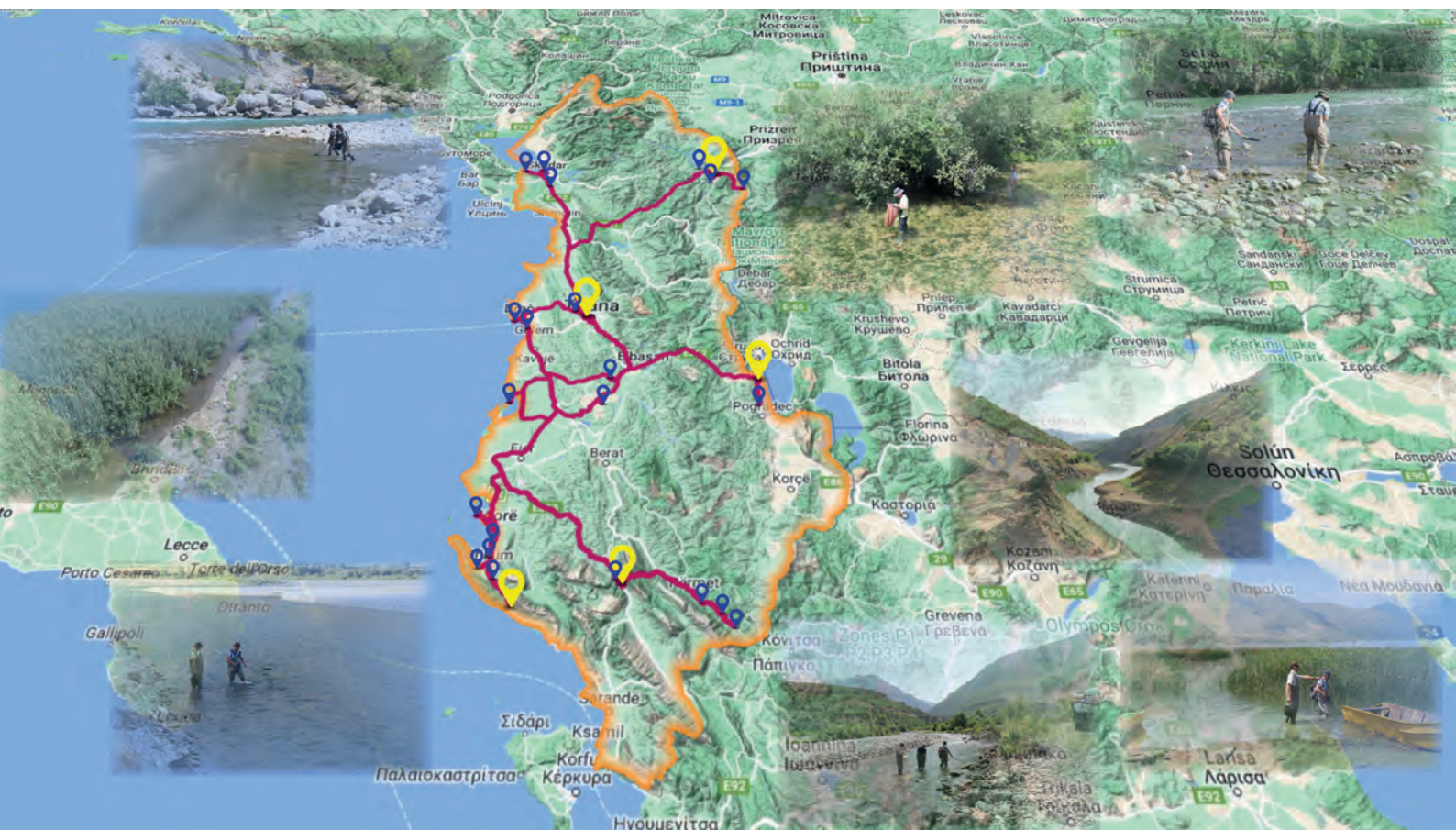
Poznatky získané na týchto stretnutiach, školeniach a workshopoch by sme chceli následne integrovať aj do vzdelávacích procesov prebiehajúcich na PU a pokryť tým súčasné potreby pedagógov a študentov, ako aj skvalitniť ich vlastný osobnostný rozvoj využitím najmodernejších a dostupných poznatkov a technológií za súčasného dodržania zdravého priebehu pedagogických procesov.

V polovici januára 2023 sa hostiteľskou univerzitou pre ostatných zainteresovaných partnerov stane práve naša PU. Školenia budú venované téme „Integrated E-Learning Systems“. V rámci integrovaného elektronického vzdelávania plánujeme predstaviť jeden z najpopulárnejších systémov elektronického vzdelávania, ktorý umožňuje rozvíjať kreativitu študentov, ich interakciu a kooperáciu. Veríme, že obohatíme hostí z partnerských univerzít o nové poznatky a vzájomným odovzdávaním skúseností prispejeme k zefektívneniu vzdelávania našich študentov. Zároveň veríme, že všetci zúčastnení sa budú cítiť aspoň tak úžasne, ako sme sa my cítili na predchádzajúcich stretnutiach.

Foto: Jana GALOVÁ

MAPOVANIE VÝSKYTU RÝB A VODNÉHO HMYZU V ALBÁNSKU

Štefan KOCO, Jakub FEDORČÁK, Peter MANKO, Július VARGA, Spase SHUMKA

Pracovníci Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove (FHPV PU) absolvovali v júli 2022 rozsiahle terénne práce na území Albánska. Išlo o realizáciu plánovanej spolupráce s kolegami z Poľnohospodárskej univerzity v Tirane v rámci Erasmus+ akcie KA107.

Uvoľnením protipandemických reštrikcií v celoeurópskom meradle na konci prvej polovice roka 2022 sa konečne umožnila realizácia plánovaných terénnych prác. Samotný projekt bol zameraný na spoločný výskum oboch pracovísk v oblasti prírodných vied. Cieľom terénnych prác v Albánsku bol odber biologického materiálu, zdieľanie know-how a technológií, ako aj stretnutie zamestnancov a zapojenie študentov oboch pracovísk (Július Varga, Bersart Halilaj). Partnerom Prešovskej

univerzity v Prešove v tomto projekte je Universiteti Bujqësor i Tiranës (Poľnohospodárska univerzita v Tirane), ktorú v projekte zastupuje profesor Spase Shumka z Katedry potravinárstva a biotechnológií. Za slovenskú stranu sa terénneho výskumu zúčastnili pracovníci a študenti Katedry ekológie FHPV PU (Dr. Jakub Fedorčák - vedúci projektu, doc. Peter Manko, Ing. Július Varga) a Katedry geografie a aplikovanej geoinformatiky (Dr. Štefan Koco), zabezpečujúci nadštandardné mapo-

vanie a dokumentovanie skoro 4-tisíc kilometrov dlhjej expedície, trvajúcej od 21. 6. 2022 do 30. 6. 2022.

Neprebádaná biodiverzita a nezodpovedané taxonomické a faunistické otázky boli medzi hlavnými dôvodmi spoločného výskumu rýb a bezstavovcov v Albánsku, krajine, ktorá je stále považovaná za poslednú „divočinu“ v Európe. Vzhľadom na povrchovú členitosť Albánska sa v priebehu mapovania výrazne menili aj ekologické podmienky určujúce

zloženie spoločenstiev cieľových skupín živočíchov (mapa odberu vzoriek - modré body).

Počas prvých dní samotných terénnych prác sme navštívili pobrežné oblasti lagúny Karavasta juhozápadne od Tirany, hornaté oblasti povodia rieky Shkumbin a jazera Seferanit juhozápadne od mesta Elbasan, či hornatú oblasť Albánskych Álp severovýchodne od Tirany v blízkosti hraníc s Kosovom. Mapovanie tu prebehlo v úzkom údolí pohoria Korab a na sútoku Bieleho a Čierneho Drinu, kde sa nachádza rozľahlá vodná nádrž Fierza. Po prenocovaní v meste Kukës sme zamierili na západ ku Skadarskému jazeru. Ide o krasové jazero na hraniciach Albánska a Čiernej hory a zároveň najväčšie jazero na Balkáne. Následne sme sa vydali na viacdenný výjazd, ktorý spočiatku zahŕňal mapovanie nížinných pobrežných častí na západe krajiny. Postupovali sme od mesta Drač (Durrës) na severe smerom na juh cez lagúnu Nartës, mesto Vlorë, až po mesto Orikum na juhu Albánska. Neskôr sme zamierili na juhovýchod do údolia rieky Lumi i Dukatit a hlavného cieľa výjazdu - údolia rieky Vjosë. Ide o výnimočný vodný tok, ktorý sa nazýva aj posledná divoká rieka v Európe, keďže je bez akýchkoľvek regulácií jej koryta. Pôvodnosť a nízka úroveň ovplyvnenia územia ľudskými aktivitami je ideálnym miestom pre skúmanie nedotknutých ekosystémov. Veľmi priaznivé poveternostné podmienky nám v týchto dňoch umožnili prenocovať v stanoch, a tak sme mohli maximálne využiť čas na práce s mapovaním a vzorkovaním v týchto výnimočných lokalitách Albánska, a to aj počas večerných a nočných hodín, keď sme pomocou UV svetla zachytili niektoré zaujímave

avé druhy hmyzu. Po návrate do Tirany sme absolvovali stretnutie s kolegami a zástupcami Poľnohospodárskej univerzity (prof. Spase Shumka, prof. Erjon Mamoci), kde došlo k podpísaniu dohody medzi pracovnými skupinami, ktorá položila základy pre ďalší rozvoj a vedeckú spoluprácu medzi našimi inštitúciami a pretavila sa do následného podpisu dohody na úrovni fakúlt. Zostávajúce dni sme strávili mapovaním v údolí rieky Shkumbin západne od mesta Elbasan a terénne práce sme ukončili na brehu jazera Ochrid na hraniciach Albánska a Severného Macedónska.

Deväť dní strávených často v odľahlých, no malebných oblastiach Albánska, vo výsledku znamenalo, že sme sa do Prešova vrátili nielen so vzácnym a rozsiahlym materiálom pre ďalší laboratórny výskum, ale aj s množstvom nových poznatkov z poznávania zaujímavej, ba stále ešte pomerne tajomnej krajiny. Zároveň sme položili základy pre ďalšiu vedeckú spoluprácu, ktorá pozdvihne medzinárodné ukotvenie našich pracovísk, ako aj fakulty ako celku.

Foto: archív Štefana KOCA

O PREMENÁCH UMELECKEJ A ESTETICKEJ VÝCHOVY

Zuzana SLUŠNÁ

Na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove sa v dňoch 10. – 11. novembra 2022 konal už ôsmy ročník medzinárodnej vedeckej konferencie Súradnice estetiky, umenia a kultúry s názvom Premeny umeleckej a edukačnej praxe: estetika, filozofia výchovy, kreatívna edukácia. Na podujatí sa okrem odborníkov z univerzitného a akademického prostredia zúčastnili aj mnohí aktéri z prostredia umeleckých a kultúrnych inštitúcií. Konalo sa ako výstup riešenia výskumnej úlohy Kultúrnej a edukačnej grantovej agentúry 018PU-4/2022 Inovácia výučby humanitných odborov s dôrazom na tvorivé a zážitkové metódy a jeho ambíciou bolo prehĺbiť dialóg o aktívnejšej implementácii kreativity podporujúcich didaktických metód.

Účastníkov konferencie na úvod krátkym príhovorom privítala dekanka Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., a následne program pokračoval prednáškami, v ktorých pozvaní domáci a zahraniční odborníci reflektovali aktuálne potreby vzdelávania, estetickej

výchovy a umeleckého vzdelávania s dôrazom na tvorivosť, kreativitu a zážitkovosť.

Plenárnu časť konferencie otvorila prof. PhDr. Iveta Kovalčíková, PhD., z Katedry predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie a súčasne vedúca Výskumného cen-

tra kognitívnej edukácie na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove prednáškou Fakty a mýty o premenách edukačnej praxe – Kontexty výchovnej dramatiky a zážitkového vyučovania. Sumarizovala svoje dlhoročné skúsenosti s aplikovaním výchovnej dramatiky a zážitkového vyučovania do peda-

gogického procesu a akcentovala potenciál zážitkových a kreativitu rozvíjajících metod vo vyučování humanitných odborov. Na potenciál výchovnej dramatiky poukázala precíznym teoretickým ukotvením jej metod, technik a postupov vo výskume aj praxi. Interaktívnymi praktickými ukážkami navodila atmosféru otvorenosti a interdisciplinárneho dialógu. V programe konferencie vystúpili odborníčky z partnerského pracoviska projektu, Sliezskej univerzity v Katoviciach v Poľsku, dr Aneta Głowacka a dr hab. Dorota Fox, PhD., ktoré predstavili koncept performatívnej edukácie a nové stratégie práce kultúrnych a umeleckých inštitúcií s divákmi a návštevníkmi.

Podujatím rezonovala potreba prehĺbiť aplikáciu tvorivých a zážitkových metod do formálneho aj neformálneho vzdelávania a akcentovala sa potreba inovatívnych didaktík umeleckej edukácie. Počas oboch rokovacích dní konferencie zazneli podnetné referáty otvárajúce nové témy a vyvolávajúce diskusie, ktoré sú dôležitou súčasťou vedeckej práce a upevňujú interdisciplinárne väzby medzi domácimi a zahraničnými univerzitami a akademickými pracoviskami: Masarykovou univer-

zitou v Brne, Univerzitou Palackého v Olomouci, Filozofickým ústavom Akadémie vied Českej republiky, Oxford Brookes University vo Veľkej Británii, Univerzitou Komenského v Bratislave, Univerzitou Konštantína Filozofa v Nitre a Vysokou školou múzických umení v Bratislave.

Projekty inovatívnych prístupov k estetikej výchove, umeleckému vzdelávaniu a výchove ku kultúre a umeniu predstavili doc. Mgr. art. Mgr. Barbora Krajč Zamišková, ArtD. z divadla TUŠ, Mgr. Ivica Franecková z Divadla Jána Palárika v Trnave, Mgr. Andrea Zaniyah Šafran, DiS. art., riaditeľka kultúrno-vzdelávacej inštitúcie Crocus Theatre, a Mgr. art. Iveta Škripková, PhD., riaditeľka Bábkového divadla na Rázcestí v Banskej Bystrici. Zdôraznili, že aktívna účasť na živej kultúre a živom umení spolu so skúsenosťou s umením akcelerujú kreativitu, ktorej význam pre spoločnosť neustále rastie. Účastníci konferencie podporili výzvu vytvoriť platformu pre kvalifikovanú, vecnú a konštruktívnu verejnú debatu o dôležitosti umenia, umeleckej a estetikej výchovy, ale najmä o ich intenzívnejšom prepojení s cieľmi a obsahom vzdelávania v Štátnom

vzdelávacom programe pre jednotlivé stupne vzdelávania.

Súradnice estetiky, umenia a kultúry 8 sa aj tento rok už tradične konali počas Týždňa vedy a techniky na Slovensku. Konferenciu organizačne zabezpečoval Inštitút estetiky a umeleckej kultúry Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove s podporou Spoločnosti pre estetiku na Slovensku. Podujatie sa konalo ako súčasť osláv 25. výročia vzniku Prešovskej univerzity v Prešove. Poďakovanie patrí dekanke Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove a riaditeľke Inštitútu edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove za poskytnutie priestorov počas konania konferencie.

Na záver podujatia prebehol diskusný seminár s predstavením výsledkov riešenia medzinárodného projektu Erasmus+ KA2 ELEPHANT (E-learning Prospects for Humanities) za riešiteľské pracovisko Inštitút estetiky a umeleckej kultúry Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove.

Foto: František FRANKO

OSTRAVA - TRANSFORMUJÚCE SA MESTO

Alena MADZIKOVÁ, Juliana KROKUSOVÁ

Katedra geografie a aplikovanej geoinformatiky FHPV dlhodobo udržiava dobré vzťahy s geografickými pracoviskami u našich západných susedov. Preto sme sa rozhodli absolvovať mobilitu na Ostravskej univerzite v Ostrave. Ostrava už dávno nie je „čierne mesto“, o čom sme sa mohli presvedčiť na vlastné oči. Je to moderné, transformujúce sa mesto, ktoré ponúka veľa podnetov a príležitostí pre mladých ľudí.

Ostrava je tretie najväčšie mesto v Česku. Leží na hraniciach Moravy a Sliezska. O výskyte uhlia v tomto regióne sa vedelo už v polovici 18. storočia, keď sa v Sliezskej Ostrave začali prvé banícke práce. Mesto sa vďaka bohatým ložiskám uhlia stalo jedným z najväčších priemyselných centier regiónu, rozvíjalo sa tu nielen hutníctvo, ale aj metalurgia či chemický priemysel. V polovici 20. storočia získala Ostrava prezývku oceľové srdce republiky. Má niekoľko naj – najvyššiu vyhlídkovú radničnú vežu, najhlbšie uhoľné bane či najväčšiu hyperbarickú komoru. Vďaka programu Erasmus+ sme sa zúčastnili mobility na Katedre sociálnej geografie a regionálneho rozvoja Ostravskej univerzity v Ostrave. Okrem výmeny skúseností v rámci edukačného procesu sme mali možnosť zdieľať informácie a diskutovať o pripravovanej kurikulárnej reforme, ktorá aktuálne rezonuje v odbornej verejnosti.

Zaujal nás pohľad na Ostravu v kontexte aktuálnych urbanizačných procesov a zmien. Ostrava je od polovice 19. storočia jedným z najvýznamnejších priemyselných miest Česka. Jeho ekonomickú bázu historicky tvorila ťažba kvalitného čierneho uhlia, výroba koksu, energetický priemysel, hutníctvo železa a ťažké strojárstvo. Od roku 1994, kedy sa ukončila ťažba uhlia na území mesta, s jeho transformáciou pomohli rozsiahle investície do kultivácie životného prostredia a niektoré prírodné lokality sa dokonca stali chránenými územiami. Ostravskou raritou je halda Ema, ktorá sa nachádza v oblasti Sliezskej Ostravy, na pravom

brehu rieky Ostravice. Ide o nános vyťaženej hlušiny. Opakované snahy o jej sanáciu boli doteraz neúspešné. Napriek tomu, že táto halda predstavuje environmentálnu záťaž, je stále veľkou turistickou atrakciou. Vstup na haldu je povolený len na vlastné nebezpečenstvo. Vnútri haldy dosahuje teplota až 1 500 °C, na chodníku je na dotyk cítiť horúce kamene. Dôkazom horenia sú obláčky dymu, ktoré stúpajú na niektorých miestach na povrch z otvorených prieduchov. Do ovzdušia uniká najmä jedovatý oxid siričitý. Zaujímavosťou je, že vďaka procesom, ktoré sa vnútri odohrávajú, sa v halde vytvárajú krásne nerasty – porcelanity a jaspisy. O meste Ostrava má väčšina ľudí skreslenú predstavu ako o škaredom čiernom meste. Ťažba v Ostrave bola ukončená v deväťdesiatych rokoch a odvtedy prešlo mesto výraznou transformáciou. V súčasnosti pôsobí mesto farebným a moderným dojmom a má kozmopolitného ducha.

V Ostrave sa okrem iného nachádza množstvo udržiavaných parkov, fontán a cyklotrás. Najvýraznejším prejavom transformácie je proces rekultivácie baníckych areálov a budov, ktoré rekonštrukciou nadobudli nový vzhľad a využitie. Najznámejšou takouto lokalitou je koksovňa Karolína v centre Ostravy, ktorá bezpochyby predstavuje jeden z najväčších urbanistických a revitalizačných projektov v Českej republike. Nákupné a zábavné centrum Nová Karolína vyrástlo na území bývalej koksovne Karolína a najväčšieho brownfieldu ostravského regiónu.

Možnosť absolvovať mobilitu na inej univerzite nám otvorila dvere k novým skúsenostiam a novým pohľadom na postavenie geografie v edukačnom procese. Zároveň nám umožnila vidieť veľmi zaujímavé mesto v procese transformácie.

Foto: archív autoriek

ČÍM VIAC JAZYKOV VIEŠ...

Zuzana SLOBODOVÁ

Dňa 30. 9. 2022 sa na Fakulte manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) uskutočnila prezentácia možností praxe i dlhodobej práce v Prahe vo firme Interhome Group. Prezentácii predchádzalo neformálne stretnutie doc. Ing. Anny Šenkovej, PhD., doc. PhDr. Daniely Matušikovej, PhD., Mgr. Zuzany Slobodovej, PhD., a zástupkyne spoločnosti Interhome Group, pani Jurčišinovej.

Stretnutia a tiež samotnej prezentácie sa zúčastnil aj pán prodekan pre prax, kvalitu, rozvoj a uplatnenie Ing. Martin Rovňák, PhD. Pán prodekan vyzdvihol dôležitosť (nielen) zahraničných stredísk pre realizáciu praxe a tiež možnosť kumulácie stáže a praxe študentov do jedného pobytu. Študenti si podľa pána prodekana prostredníctvom praxe vedia vybudovať chodníček do budúcnosti – najprv sa zoznámia s požiadavkami a prevádzkou spoločnosti, v ďalšom období si môžu dohodnúť podmienky a konzultácie v rámci záverečných prác a do budúcnosti majú perspektívu dohodnúť si aj stále zamestnanie. Doc. PhDr. Daniela Matušiková, PhD., ako koordinátorka pre zahraničné a domáce praxe študentov sa taktiež prihovarila študentom, ktorých motivovala, aby využili možnosť zahraničných pobytov a tým si zvýšili svoju hodnotu na trhu práce.

Po príhovore pani docentky Matušikovej začala svoju prezentáciu

pani Jurčišinová. Na začiatku boli prítomní krátko oboznámení s históriou firmy a jej charakteristikou. Spoločnosť má svoje korene vo Švajčiarsku a patrí medzi popredných európskych špecialistov, ktorí sa zameriavajú na prenájom rekreačných objektov. Firma má 15 národných kancelárií po celej Európe a svoje obchodné zastúpenia má aj v USA, Indii či Austrálii. Ďalej pani Jurčišinová oboznámila študentov s možnosťami a náplňou práce, ktorú ponúka firma Interhome Group na pobočke v Prahe. Firma hľadá uchádzačov o pozíciu cestovného poradcu s aktívnou znalosťou nemeckého a anglického jazyka, resp. anglického jazyka v kombinácii s francúzskym jazykom. Ďalšími podmienkami pre uchádzačov je komunikatívnosť, flexibilita a ochota pracovať na zmeny. Pracovníci na tejto pozícii sprostredkovávajú rezervácie firemných objektov a klientom poskytujú poradenstvo a podporu počas pobytu. Pani Jurčišinová

zdôraznila, že plat zamestnancov sa odvíja od ich jazykových znalostí, pričom platí, že čím viac jazykov pracovník ovláda, tým je jeho plat vyšší. K výhodám práce v spoločnosti patrí okrem iného aj zľava na ponúkané objekty z portfólia firmy, firemné akcie a aktivity podporujúce priateľskú atmosféru v tímoch.

Po prezentácii samotnej pracovnej pozície informovala študentov Mgr. Monika Pastirová o možnosti úhrady časti nákladov spojených s ubytovaním či stravovaním sa v Prahe prostredníctvom programu Erasmus+. Mgr. Pastirová ukázala študentom návod, ako sa dostať k informáciám o zahraničných pobytoch a stážach na univerzitnej stránke. Na konci stretnutia zdôraznila Mgr. Zuzana Slobodová, PhD., dôležitosť učenia sa cudzích jazykov a motivovala študentov k zahraničným mobilitám.

Foto: Martin ROVNÁK

IMATRIKULÁCIA ŠTUDENTIEK PREDŠKOLSKEJ PEDAGOGIKY

Zuzana ŽILKOVÁ

Týždeň vedy a techniky oslávili študenti Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove (PF PU) aj Dňom Pedagogickej fakulty. Študenti a učitelia si pripravili pre svojich kolegov rôzne workshopy. Súčasťou tohto dňa bola aj imatrikulácia prváčok magisterského stupňa v študijnom programe predškolská pedagogika.

Interná imatrikulácia je v tomto študijnom odbore dlhoročnou tradíciou a po dvoch rokoch pandémie sa k nej opäť s radosťou a rešpektom vraciame. Tradične imatrikuláciu pod vedením Dr. Moniky Miňovej pripravujú druháčky pre svoje o rok mladšie spolužiačky. Aktuálnou témou tohtoročnej imatrikulácie bola veda a technika, ktorá poznamenala celý týždeň. Na začiatku sme naše mladšie spolužiačky

privítali milým slovom, aby sme ich nevystrašili a neodradili, najmä sme im však vysvetlili, aká skúška ich v ten deň čaká. Pripravené aktivity boli zamerané na ich vedomosti, zručnosti a schopnosti, a týmto kvázi „výskumom“ sme chceli zistiť, či sú vhodnými adeptkami na štúdium tohto nádherného študijného programu. Hodnotenia sa zhostili tie najkompetentnejšie osoby z Katedry predškolskej a elementárnej

pedagogiky a psychológie, a to samotná garantka programu prof. Ľudmila Belášová, vedúca katedry Dr. Janka Ferencová a, samozrejme, aj Dr. Monika Miňová.

Dievčatá-prváčky museli najprv preukázať svoju zručnosť pri vytvorení členky, aby boli vhodne pripravené na výkon manuálnej činnosti. Po tomto tvorivom výkone začali prváčky postupne realizovať

štyri zaujímavé a na prvý pohľad aj náročné skúšky. Druháčky v rolách výskumníčov a vedkýň, ktoré boli oblečené v bielych plášťoch, jednotlivé aktivity najprv vysvetlili a potom ich pozorne vedecky skúmali a hodnotili. Úlohou prvej aktivity bolo čo najrýchlejšie nafúkať balón ústami, zatiaľ čo výskumníčky použili pumpu. V druhej úlohe prváčky dostali metličky so zmetákom a ich úlohou bolo pozametať rozsypanú pšenicu. Druhá strana použila elektrický vysávač. Tretia úloha preverila ich vedomosti, lepšie povedané prácu s knihou, v ktorej mali hľadať konkrétnu informáciu. Vedkyne použili telefón s internetom. V poslednej úlohe sme prváčky preverili, ako zručne dokážu používať metličku, ktorou mali vyšľahať tuhý sneh. My sme na prípravu snehu z bielok použili mixér. A ako to celé dopadlo? Prváčky boli veľmi šikovné, pretože výsledné skóre bolo 3:1 pre manu-

álnu činnosť. Z hľadiska didaktickej prípravy mali prváčky preukázať svoju znalosť a odbornosť a ku každej aktivite vyhľadať výkonový štandard zo Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách (2016). Kompetencie v tejto oblasti majú študentky prvého ročníka na adekvátnej úrovni.

Na záver imatrikulácie sa naša odborná komisia poradila a zhodnotila, že študentky prvého ročníka sú vhodné adeptky na štúdium tohto programu. Aby sme ich mohli prijať do rodiny predškolačok, museli zložiť sľub a prisahať vernosť tomuto povolaniu dotykom na štátne kurikulum. Po sľube im garantka nášho študijného programu prof. Ľudmila Belášová odovzdala imatrikulačné listy a poprialala veľa úspechov v štúdiu. Po odovzdaní imatrikulačných listov sme sa my, výskumníčky/

vedkyne, rozlúčili s našimi prváčkami spoločným belgickým tancom, pretože tanec bude každodennou súčasťou nášho povolania učiteľky materskej školy.

Aj keď sme my (druháčky) podobnú internú imatrikuláciu kvôli pandémie nezažili, boli sme veľmi rady, že sme takto mohli spríjemniť deň aspoň našim o rok mladším spolužiackam. Ich úsmevy, smiech a nadšenie ukázať, čo v nich je, nás presvedčili o tom, že nimi preukázané kompetencie v týchto aktivitách ich predurčujú byť dobrými učiteľkami a že ich rozhodnutie študovať magisterský stupeň predškolskej pedagogiky bolo správne.

Prajeme im, aby sa im v štúdiu dарило a nech im nadšenie pre detský svet zostane navždy.

Foto: Miloš TIVADAR

PODPORUJEME ZDRAVIE VEREJNOSTI

Gabriela KURIPLACHOVÁ

Spolupodieľanie sa na ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia zahŕňa činnosti, ktoré vykonáva sestra samostatne v zmysle platnej legislatívy Slovenskej republiky. Aktivita s názvom „Zdravé telo - prevencia poranení“ je realizovaná u detí v mladšom školskom veku pod vedením odbornej asistentky PhDr. Gabriely Kuriplachovej, PhD., z Katedry ošetrovateľstva Fakulty zdravotníckych odborov PU v Prešove.

Deti sú v každom vekovom období hravé. Majú rady pohyb, vždy objavujú a skúšajú niečo nové. Domáce a školské prostredie im poskytuje mnoho podnetov, v súvislosti s ktorými občas môže dôjsť aj k nechceným udalostiam – úrazom, popáleninám a pod. V záujme zdravia verejnosti má prevencia poranení u detí svoj zmysel. Úlohou verejného zdravotníctva je nielen zlepšovať zdravie komunity prostredníctvom zdravotnej výchovy, podpory zdravia a výskumu, ale i za pomoci vhodných stratégií prevencie ochorení, na ktorých sa podieľajú aj sestry. S týmto zámerom dňa 19. októbra 2022 zrealizovala FZO PU (Katedra

ošetrovateľstva) v spolupráci so Základnou školou v Gíraltovcach (organizačná zložka Spojenej školy Gíraltovce) aktivitu s názvom „Zdravé telo - prevencia poranení“. Aktivitu pomohla zrealizovať u žiakov 3. - 4. ročníka učiteľka ZŠ Mgr. Anna Šoltýsová. Hlavným cieľom aktivity bolo identifikovať riziká poranení u detí v mladšom školskom veku, zdôrazniť význam prevencie úrazov, a tým prispieť k ochrane telesného a duševného zdravia detí. V úvode vyučovacej hodiny bol žiakom prerozpráván príbeh o chlapčekom, ktorí si pri hre s loptou poranil lakeť. Deti mali možnosť diskutovať na tému *poranenia* prostredníctvom

farebných obrázkov s rôznymi činnosťami, pri ktorých môžu v škole, vonku pri hre alebo doma vzniknúť rôzne poranenia. Zaujímavou činnosťou pre nich bola názorná praktická ukážka použitia trojrohej šatky pri zlomenine lakťovej kosti, ktorú si mohli žiaci vyskúšať na vlastnom tele. V metodike boli ďalej použité edukačné listy a obrázky pre vymalovanie pomôcok k ošetreniu ľahkých poranení v domácom prostredí. Veríme, že sa žiakom aktivita páčila a že sme svojou činnosťou aspoň sčasti prispeli k ochrane a podpore zdravia verejnosti.

ZVYŠOVANIE KVALITY PREGRADUÁLNEJ PRÍPRAVY ŠTUDENTOV PF

Renáta BERNÁTOVÁ

Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove sa v roku 2021 stala riešiteľkou projektu s názvom Zvyšovanie kvality pregraduálnej prípravy študentov Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove v kontexte prepojenia s potrebami praxe s kódom ITMS 2014+: 312011Z171. Cieľom projektu je zvýšiť kvalitu pregraduálnej prípravy študentov Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove v kontexte prepojenia s pedagogickou realitou.

Súčasná pedagogická realita, v ktorej pedagogickí zamestnanci vykonávajú svoju činnosť, je veľmi náročná a dynamicky sa mení. Preto je nevyhnutné, aby pregraduálna príprava budúcich pedagogických zamestnancov v čo najväčšej miere dokázala reflektovať na jej aktuálne potreby. V tomto kontexte zohrávajú nenahraditeľnú úlohu pedagogické praxe, ktoré tvoria jeden z významných spojovacích článkov medzi pregraduálnou prípravou študentov a požiadavkami pedagogickej reality.

V letnom semestri akademického roka 2021/2022 sa do projektovej praxe zapojili denní študenti končiaceho roka bakalárskeho a magisterského stupňa štúdia. Študenti realizovali v letnom semestri súvislú pedagogickú prax, na ktorú nadväzovala projektová prax v trvaní dvoch týždňov, čím si študenti mohli viac rozšíriť a upevniť vedomosti, zručnosti a kompetencie potrebné pre výkon budúceho povolania. Projektovú prax realizovalo v bakalárskom stupni štúdia 185 študentov predškolskej

a elementárnej pedagogiky, 29 študentov predškolskej a elementárnej pedagogiky a pedagogiky psychosociálne narušených a 25 študentov špeciálnej pedagogiky. V magisterskom stupni projektovú prax realizovalo 88 študentov učiteľstva pre primárne vzdelávanie, 13 študentov učiteľstva pre primárne vzdelávanie a pedagogiky psychosociálne narušených, 15 študentov predškolskej pedagogiky a 27 študentov špeciálnej pedagogiky.

Do projektovej praxe bolo zapojených viac ako 500 pedagogických zamestnancov (ako cviční učitelia a vychovávatelia) z materských, základných a špeciálnych škôl, špeciálnych výchovných zariadení a školských zariadení výchovného poradenstva a prevencie. Študenti 1. roka bakalárskeho štúdia študijného programu predškolská a elementárna pedagogika a programu predškolská a elementárna pedagogika a pedagogika psychosociálne narušených v zimnom semestri akademického roka 2022/2023 realizovali úvodnú

pedagogickú prax (nový typ projektovej pedagogickej praxe) s cieľom aktivizovať u študentov záujem o prácu učiteľa v materskej škole a vychovávateľa v školskom klube detí a pripraviť ich na priebežnú pedagogickú prax v materskej škole a v školskom klube detí. Projektovej praxe sa zúčastnilo 185 študentov, ktorí nie sú absolventmi stredného odborného vzdelávania s pedagogickým zameraním. Tridsaťšesť študentov študijného programu špeciálna pedagogika realizovalo úvodnú pedagogickú prax v špeciálnych materských školách a školských kluboch detí pri špeciálnych školách. S podporou projektu si študenti Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove zvýšili kompetencie potrebné pre výkon ich povolania ako učiteľov a vychovávateľov v rôznych typoch škôl, školských výchovno-vzdelávacích zariadeniach, špeciálnych výchovných zariadeniach a školských zariadeniach výchovného poradenstva a prevencie.

Foto: archív PF

ŠTUDENTSKÁ VEDECKÁ KONFERENCIA V DIDAKTIKE INFORMATIKY NA PF

Hedviga HAFIČOVÁ

Po piatich rokoch sa opäť na pôde Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove (PF PU) organizovala putovná česko-slovenská študentská vedecká konferencia v didaktike informatiky. Trinásť študenti zo šiestich rôznych fakúlt Českej a Slovenskej republiky prezentovali svoje práce na 10. ročníku súťažnej konferencie v troch sekciách pred dvomi komisiami. Pedagogickú fakultu PU v Prešove zastupovali tri študentky. Tretím miestom v sekcii metodických prác bola ocenená Bc. Barbora Saloňová s prácou *Ako môžu tutoriály pomôcť vo vzdelávaní*.

Česko-slovenská študentská vedecká konferencia v didaktike informatiky je príležitosťou pre študentov bakalárskeho, magisterského a doktorandského štúdia prezentovať vlastné vedecké a odborné práce z oblasti vyučovania informatiky. Cieľom prác je skvalitnenie vyučovania informatiky, prípadne iných predmetov (v materských, základných a stredných školách) prostredníctvom použitia moderných digitálnych technológií.

Konferencia sa konala v kombinovanej forme (prezenčne aj online) 21. júna 2022 na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove a zúčastnili sa jej autori najlepších študentských vedeckých prác zo Slovenskej republiky (Bratislava, Nitra, Prešov) a Českej republiky (Ostrava, Olomouc, Hradec Králové). Práce boli zamerané na návrh a overenie metodiky vyučovania informatiky; realizáciu výskumu v teórii vyučovania informatiky; využívanie digitálnych technológií na školách (materských, základných, stredných, špeciálnych) s cieľom rozvíjať digitálne kompetencie detí a žiakov a na tvorbu edukačného softvéru. Kvalita prác bola hodnotená písomne vypracovaným posudkom a na základe prezentácie študentov v časovom rozsahu pätnásť minút. Posudkovatelia tvorili vedeckí pracovníci

v troch sekciách a dvoch komisiách. Komisiu so zameraním na metodické práce tvorili pod vedením doc. Gabriely Lovászovej (UKF v Nitre) Dr. Ing. Jana Jacková (KU v Ružomberku) a Dr. Vladimír Piskura (PU v Prešove). Výskumné práce hodnotil ako predseda komisie doc. Petr Šaloun (UP v Olomouci) v spolupráci s Dr. Tomášom Javorčíkom (OSU v Ostrave) a Dr. Hedvigou Hafičovou (PU v Prešove).

Náročná práca komisií rozhodla o tom, že v sekcii výskumných prác (realizácia výskumu v teórii vyučovania informatiky) získal 1. miesto Bc. Kristián Kolčák (UK Bratislava) s príspevkom *Vzájomné hodnotenie a sebahodnotenie vo vyučovaní informatiky*, 2. miesto PaedDr. Nika Kvaššayová (UKF Nitra) s príspevkom *Vplyv metodickej prípravy a reflektovanej pedagogickej praxe na profesijné kompetencie budúcich učiteľov informatiky* a 3. miesto Bc. Jakub Krcho (UK Bratislava) s príspevkom *Kognitívna a psychomotorická taxonómia v edukačnej robotike*.

V sekcii metodických prác (návrh a overenie metodiky vyučovania informatiky) bola 1. miestom ocenená Tereza Šimková (UP Olomouc) s príspevkom *Sada úloh pro programování ve vizuálních*

programovacích jazycích na ZŠ, 2. miesto získal Adrián Marušák (UK Bratislava) s témou *Edukačné recenzie kódu na vzdelávacom portáli matfyz.sk* a na 3. mieste sa umiestnila Barbora Saloňová (PU Prešov) s príspevkom *Ako môžu tutoriály pomôcť vo vzdelávaní*.

V sekcii edukačný softvér (tvorba edukačného softvéru) bola prihlásená jedna práca, preto boli jej kvalitný obsah a prezentácia ocenené diplomom, ktorý získal Bc. Dominik Paclt (JCU České Budějovice) za prácu s názvom *Tvorba projektu pro výuku programování v prostředí Unreal Engine4*.

Pedagogická fakulta PU v Prešove pripravuje budúcich pedagogických zamestnancov v predprimárnom a primárnom vzdelávaní, takže vzdelávanie v oblasti informačno-komunikačných technológií patrí do širokej škály ďalších povinných a voliteľných predmetov študentov. O to väčšmi teší, že svojou kvalitou študenti dlhodobo nezaostávajú za kolegami so špecializáciou na informatiku.

Symbolický kľúč od konferencie prevzal doc. Petr Šalou, takže o rok sa uvidíme v Olomouci.

Foto: František FRANKO

S PREŠOVSKÝMI GEOGRAFMI LAČNOVSKÝM KAŇONOM NA BACHUREŇ

Tomáš PASTERŇÁK, Monika LÖRINCOVÁ

V piatok 21. októbra 2022 Katedra geografie a aplikovanej geoinformatiky organizovala svoje tradičné podujatie - Výstupy prešovských geografov. Išlo o trinásty výstup v poradí, v rámci ktorého sme cez Lačnovský kaňon vystúpili na vrchol Bachureň (1082 m n. m.), kde sa nám naskytli krásne výhľady predovšetkým na naše najvyššie pohorie Vysoké Tatry. Nenáročnú trasu s dĺžkou 13,5 km sme zvládli s pauzami na fotenie či varenie čaju za približne 5 hodín.

Turistické výstupy sa po kratšej odmlke spôsobenej koronavírusom opäť dostávajú do programu mimoškolských aktivít na Katedre geografie a aplikovanej geoinformatiky. Po zvážení viacerých možností, kam zorganizovať ďalší z našich turistických výstupov, sme sa zhodli, že po viac ako šiestich rokoch sa znova vyberieme do jedného z menej známych pohorí našej malebnej krajiny – do pohoria Bachureň. S menšími obavami, či nám počasie vydrží počas celého výstupu, sme sa v piatkové ráno o ôsmej hodine vybrali od budovy univerzity troma autami do obce Lipovce. Prvé kilometre našej túry viedli krásnym Lačnovským kaňonom, mnohými nazývaným aj malým Slovenským rajom. Tento prírodný útvar nachádzajúci sa v pohorí Branisko v sebe skrýva množstvo zaujímavých zákutí, úzkych a strmých skalných stien či vodopádov, ktoré však vplyvom

sucha v predchádzajúcich mesiacoch boli vyschnuté a v celom kaňone boli známky vody iba ojedinele. Nič to však neubralo z celkového príjemného pocitu prechádzať týmto územím.

Lačnovský kaňon nás po takmer hodine priviedol do osady Lačnov, ktorá nás privítala zvukmi kosačiek. Táto maličká, kedysi poľnohospodárska obec je dnes pamiatkovou zónou a trvalo v nej žije ani nie 10 obyvateľov. Úzkou cestičkou sme sa dostali nad samotnú obec, ktorú sme si ešte pozreli z výšky a uchovali si ju v mysli a vo svojich mobiloch. Následne sme sa vydali strmším terénom smerom k nášmu cieľu. Cestu sme si krátili rozhovormi a vychutnávaním si príjemného jesenného počasia s výhľadmi na blízke i vzdialenejšie lesy Braniska a Bachurne sfarbené do pestrej škály farieb. Po hodine a pol sme sa tak ocitli na najvyššom bode nielen našej túry, ale aj celého

pohoria Bachureň: na rovnomennom kopci Bachureň týčiacom sa do výšky 1 082 m n. m. Nenápadný vrchol, takmer celý pokrytý stromami, nám však ponúkol nádherný výhľad na západ, kde sa týčili tatranské končiare zaliate jesennými slnečnými lúčmi. Tu sme si ešte stihli vyhotoviť niekoľko fotografií a postupne sa nám začala zaťahovať obloha a fúkať silnejší vietor. Preto sme sa po načerpaní nových síl potrebných na zostup vydali späť do Lipoviec. Cesta dole nám už rýchlo ubiehala a po piatich hodinách sme sa opäť ocitli pri našich autách, aby sme sa vrátili do Prešova.

Sme veľmi radi, že sa výstupu študenti opäť zúčastnili v hojnom počte a už teraz sa tešíme na ďalší výstup prešovských geografov v priebehu letného semestra.

Foto: archív autorov

SEMINÁR SO ZAKLADATEĽOM SLOVENSKEHO KARATE

Ján PIVOVARNÍK

Karate je okrem iného zaujímavé aj osobnosťami, ktoré sú väčšinou vo vysokom veku a ich životná filozofia nám môže byť v mnohom príkladom. Po dlhých rokoch pôsobenia v európskom priestore k nám opäť zavítal zakladateľ slovenského karate.

V dňoch 23. 09. – 24. 09. 2022 organizovalo občianske združenie Karate Dojo Pivovarník na Fakulte športu medzinárodný seminár s japonským majstrom Takeji Ogawom, 10 dan Goju Ryu. V jeho rámci boli realizované tri tréningy, jeden v piatok podvečer a dve v sobotu (dopoludnia a popoludní). Majster je zakladateľom karate na Slovensku a všetci jeho cvičenci od roku 1971, kedy ako 27-ročný Japonec prišiel do Európy, sú výnimoční a známi

karatisti: počínajúc nestormi a známymi osobnosťami karate, ako sú Vladimír Kopinič, František Šebej či Ladislav Klementis, a končiac všetkými dnešnými karatistami, ktorých tu nemáme šancu vymenovať. Bolo nám veľkou ctou uvítať senseia Takeji Ogawu na našej univerzite a s blížiacim sa jubileom jeho osemdesiatich rokov mu prajeme ešte mnoho zdravia a výnimočných okamihov pri stretávaní sa s cvičencami a odovzdávaní jeho

vzácných skúsenosti a zručnosti. Na fotografiách môžeme vidieť majstra Ogawu pri tréningu a zúčastnených cvičencov našej univerzity. Len to-muto skromnému a výnimočnému človeku môžeme ďakovať za to, kde sa slovenské karate v rámci svetového hnutia nachádza.

Foto: Ján PIVOVARNÍK

STRELEC MAREK COPÁK MEDZI SVETOVOU ELITOU

Ján PIVOVARNÍK

Na Prešovskej univerzite máme množstvo talentov, o ktorých niekedy ani nevieme, keďže svoj prirodzený a skromný spôsob plnenia povinnosti nepotrebujú zbytočne prezentovať. Takýchto študentov máme aj na FŠ.

Študent študijného programu špeciálna pohybová príprava v bezpečnostných zložkách, medailista a juniorský reprezentant SR Marek Copák sa na októbrových MS 2022 v streľbe (Káhira, Egypt) dostal v streľbe z rýchlopalnej pištole medzi 8 najlepších strelcov. V súboji o konečné umiestnenie si zapísal 6 bodov, čo už na postup do boja o me-

daily nestačilo. V kvalifikácii obsadil výkonom 568 bodov 8. miesto a zo záverečnej pozície postúpil do boja o titul. Tento skromný a nenápadný mladý muž je veľkým talentom slovenskej streľby a ako reprezentant SR aj perspektívnym adeptom na možnú olympijskú medailu. Je zaradený do olympijskej prípravy a reálne sa s ním v reprezentačnom družstve

počíta až do roku 2040. Je pekné, ak máme medzi sebou človeka, za ktorého hovoria výsledky a neuzurpuje si právo výnimočnosti. Preto prajeme Marekovi veľa úspechov aj v budúcnosti a ôsme miesto na MS nech je len jeho začiatkom na svetovej úrovni. V štúdiu nech ostane takým, akým sme ho doteraz - napriek jeho výnimočnosti - poznali.

ERASMUS DAYS 2022 NA FAKULTE MANAŽMENTU, EKONOMIKY A OBCHODU

Zuzana SLOBODOVÁ

Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) sa tento rok zapojila do celosvetovej aktivity Erasmus Days 2022. Organizátori podujatia si zvolili kombináciu online a prezenčných aktivít zameraných na propagáciu Erasmus+ pobytov. Cieľom akcie, ktorá sa konala vo štvrtok 13. 10. 2022 o 8.00 hod. bolo motivovať študentov, aby sa zapojili do podobných projektov, a priblížiť im výhody takýchto mobility.

O prezentácii boli študenti informovaní prostredníctvom fakultnej stránky v sekcii Vonkajšie vzťahy, rozposlaním e-mailov na študentské kontá, zverejnením oznamu na FB a Instagrame FMEO a tiež prostredníctvom nástenných a informačných tabúl v priestoroch budovy fakulty. Online stretnutie sa uskutočnilo v spolupráci s partnerskou univerzitou v Poľsku, ktorou je Akademia nauk stosowanych w Nowym Sączu, v jej zastúpení Mgr. Annou Cetnarowskou. Celé online stretnutie bolo vedené v anglickom jazyku. Podujatie otvorila pani prodekanka pre vonkajšie vzťahy Mgr. Eva Benková, PhD. Poľských, ako aj slovenských študentov informovala, že naša fakulta má veľa možností na vycestovanie do zahraničia prostredníctvom programu Erasmus+ a jednou z nich je aj univerzita v Nowom Sączu. Pani prodekanka následne odovzdala slovo pani referentke pre vonkajšie vzťahy Mgr. Monike Pastirovej.

Mgr. Monika Pastirová si pre poľských študentov pripravila

Prezentáciu Prešovskej univerzity, možností ubytovania či aktivít pre študentov a priblížila aj samotné mesto Prešov. Svoju pozornosť venovala aj našej fakulte a oboznámila všetkých o možnostiach absolvovať Erasmus+ pobyt na FMEO. Na záver prezentácie srdečne pozvala všetkých študentov aj vyučujúcich na absolvovanie mobility na našej fakulte.

Po prezentácii Mgr. Moniky Pastirovej dostala slovo Mgr. Anna Cetnarowska. Vyučujúca z Poľska poukázala na krátku vzdialenosť medzi mestami Nowy Sącz a Prešov, ukázala zaujímavé miesta v okolí Noweho Sączu, predstavila vedenie školy a osobitne sa venovala všetkým fakultám a ich možnostiam štúdia. Všetci zúčastnení dúfajú, že sa (aj vďaka tejto prezentácii) zvýši záujem o mobility a obe školy budú môcť privítať viac zahraničných študentov.

Po ukončení online stretnutia si Mgr. Monika Pastirová ešte pre našich študentov pripravila informácie o ďalších možnostiach Erasmus po-

bytov, oboznámila ich s katedrovými koordinátormi, dôležitými dátumami na podávanie prihlášok a podmienkami pobytov. Študenti mali k dispozícii zoznam krajín a miest, kde sa môžu uchádzať o Erasmus+ mobilitu.

So svojou osobnou skúsenosťou so zahraničnou mobilitou sa na akciu prišiel podeliť študent 3. ročníka študijného programu turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo Tomáš Hohoš. Pobyt, ktorý absolvoval v Portugalsku v meste Bragança, priblížil prítomným študentom púťavou prezentáciou. Pripravil si fotky zo školy, jej okolia, ubytovania i jedálne a svoje rozprávanie obohatil o vlastné zážitky a príhody.

Na záver stretnutia zdôraznila vyučujúca Mgr. Zuzana Slobodová, PhD., dôležitosť štúdia cudzích jazykov a prítomných študentov povzbudila k absolvovaniu zahraničnej mobility aj na základe vlastnej skúsenosti.

Foto: archív autorky

MEDZINÁRODNÁ VEDECKÁ KONFERENCIA VENOVANÁ INKLÚZII

Viera ŠILONOVÁ

Školský systém na Slovensku v súčasnosti rieši naliehavé otázky integrácie a inklúzie. Školy nenavštevujú rovnaké deti a žiaci, ich skladba je rôznorodá podľa regiónov, etnika, jazyka, špecifických vzdelávacích potrieb... Povinnosťou školy je poskytnúť všetkým bez rozdielu kvalitnú edukáciu a efektívne spôsoby socializácie. 13. septembra 2022 sa na Katedre špeciálnej pedagogiky Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove (PF PU) konala Medzinárodná vedecká konferencia pod záštitou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky s názvom Podpora inkluzívneho vzdelávania na Slovensku a v zahraničí. Vedecké podujatie bolo jedným z výstupom projektu VEGA č. 1 /0522/19 Tvorba inkluzívneho prostredia v materskej škole a inkluzívne prístupy v diagnostike a v stimulácii vývinu pod vedením vedúcej riešiteľského kolektívu, doc. Viery Šilonovej.

Konferencia bola zameraná na podporu inkluzívnej edukácie v prostredí materských a základných škôl a jej účelom bolo vytvoriť priestor pre vedeckú diskusiu o budovaní predpokladov implementácie inkluzívnej edukácie vychádzajúcej z výsledkov významných výskumov a empirických skúseností jej aktérov.

Na vedeckom podujatí rezonovala myšlienka analýz možností tvorby inkluzívneho prostredia a zavádzania inkluzívnych prístupov v edukácii detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Konferencia bola zacielená na podporu inkluzívnej edukácie v prostredí materských a základných škôl a na podujatí vystúpilo celkovo 45 odborníkov na inkluzívnu edukáciu zo Slovenska, Českej republiky, Ukrajiny a Poľska. Výstupy a príspevky z medzinárodnej vedeckej

konferencie budú publikované v zborníku vedeckých štúdií a ich spoločným menovateľom je oblasť inkluzívnych prístupov v edukácii detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v prostredí materských a základných škôl.

Konferenciu otvorila a jej účastníkov privítala dekanica Pedagogickej fakulty doc. Iveta Scholtzová. S aktuálnymi informáciami vystúpila Mgr. Svetlana Síthová, štátna tajomníčka Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR. Doc. Šilonová informovala auditórium o inkluzívnych prístupoch k edukácii detí v materských školách a o záveroch výskumu ako súčasti projektu VEGA. Prof. Zelina zaujal účastníkov konferencie príspevkom Inklúzia ako výzva... (!). Obohacujúce boli aj vystúpenia docenta Vojtecha Regeca z Univerzity Palac-

kého v Olomouci (Česká republika), profesora Oleksiya Havrilova z univerzity Kamenec – Podolski (Ukrajina), profesora Jaceka Kulbaka z Akadémie špeciálnej pedagogiky vo Varšave (Poľsko), docentky Cabanovej z Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a doktorky Baslerovej z Univerzity Palackého v Olomouci (Česká republika).

Medzinárodná vedecká konferencia s názvom Podpora inkluzívneho vzdelávania na Slovensku a v zahraničí bola zároveň jedným z podujatí, ktoré prispievajú k podpore inkluzívneho vzdelávania v materských a základných školách a predstavujú významný vklad do odborných diskusií zameraných na posilnenie inkluzívnej edukácie.

Foto: Patrícia MIRDALIKOVÁ

VEDECKÁ KONFERENCIA KONTEXT A DIMENZIE PREDPRIMÁRNEJ EDUKÁCIE

Erika NOVOTNÁ, Janka FERENCOVÁ

Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove a Slovenský výbor Svetovej organizácie pre predškolskú výchovu organizovali začiatkom novembra 2022 vedeckú konferenciu s medzinárodnou účasťou pri príležitosti nedožitých 70. narodenín významnej pedagogičky, nestorky predškolskej pedagogiky na Slovensku, prof. PhDr. Márie Podhájeckej, CSc. Konferencia bola zároveň súčasťou osláv 25. výročia založenia Prešovskej univerzity v Prešove.

Vedecká konferencia s názvom Kontext a dimenzie predprimárnej edukácie sa uskutočnila v dňoch 4. – 5. novembra 2022 pod záštitou dekanky Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove doc. Ivety Scholtzovej. Cieľom konferencie bolo reflektovať premeny predškolskej edukácie, kontext a faktory jej vývoja, súčasné výzvy a aktuálne trendy, ale aj identifikovať a analyzovať jedinečnosť i multidimenzionálnosť predprimárnej edukácie a vytvoriť priestor pre odbornú diskusiu v oblasti predškolskej edukácie na Slovensku a v zahraničí.

Konferenciu otvoril rektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. Peter

Kónya. Pozvaných hostí privítala na pôde Pedagogickej fakulty jej dekanka doc. Iveta Scholtzová a predsedníčka Slovenského výboru Svetovej organizácie pre predškolskú výchovu Dr. Monika Miňová.

Účastníkmi podujatia boli významní hostia zo Slovenska i zo zahraničia, akademici z univerzitného prostredia i učitelia materských škôl, odborníci z praxe. V úvode odznali príhovory venované spomienke na prof. Máriu Podhájeckú. Prednesené boli jej blízkymi spolupracovníkmi, prof. Milanom Portikom, emeritným profesorom Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, a Dr. Katarínou

Guziovou, bývalou zamestnankyňou Štátneho pedagogického ústavu v Bratislave. So svojimi spomienkami na pani profesorku vystúpili aj jej bývalé doktorandky, Dr. Mirosława Socha z Poľska (Instytut Pedagogiczny Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu) a Dr. Renáta Gumanová, riaditeľka MŠ Bajkalská v Prešove.

Ďalší program konferencie obohatili pozvaní hostia inšpiratívnymi prednáškami. Ako prvá z pozvaných prednášajúcich vystúpila prof. Anna Klim-Klimaszewska z Inštitútu pedagogiky Univerzity prírodovedno-humanitnej v Siedlciach, ktorá vo svojom príspevku s názvom Mária Podhájecká – Vedkyňa, Učiteľka, Človek predstavila osobnosť i dielo pani profesorky. V rámci pozvaných prednášok odznali témy venované predovšetkým odborným otázkam predprimárnej edukácie. Prof. Eva Šmelová z Pedagogickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci sa venovala materskej škole v kontexte meniacej sa spoločnosti. Svojou online účasťou konferenciu podporila i prof. Galena Ivanova z Univerzity v Plovdive (Bulharsko), ktorej vystúpenie bolo venované tradíciám a inováciám v predškolskej edukácii. Prvý blok hlavných referátov uzatvoril prof. Ondrej Kaščák z Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave veľmi zaujímavou prednáškou – Slovenská republika vo svetle európskych politík vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve.

V druhom bloku hlavných referátov vystúpila doc. Jana Majerčíková

z Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, ktorá sa venovala aktuálnemu stavu a perspektívam univerzitných materských škôl. Dr. Zuzana Lynch z Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici sa vo svojom vystúpení zamýšľala nad tým, kto načúva hlasu dieťaťa v predprimárnom vzdelávaní – alebo na čom stavať v profesijnej príprave učiteľa materskej školy. Doc. Dana Kollárová z Pedagogickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre uzavrela blok hlavných prednášok s témou venovanou estetickým hrám ako prostriedku rozvoja samostatného myslenia, rozhodovania a konania.

Tematické okruhy konferencie (dieťa, hra a učenie sa; učiteľ materskej školy a jeho profesijná príprava; predprimárna edukácia v premenách spoločnosti; kurikulum predprimárneho vzdelávania; prieniky predprimárnej a primárnej edukácie; inklúzia v materskej škole) dali možnosť účastníkom prezentovať svoje príspevky, diskutovať o nich a vymieňať si odborné názory i skúsenosti v nasledujúcom rokovaní v sekciách.

V závere prvého dňa sa konal v priestoroch dekanátu PF PU v Prešove spomienkový večer na počesť prof. Márie Podhájeckej. V spomienkovom duchu sa realizo-

val aj program druhého dňa konferencie, súčasťou ktorého bol pietny akt na mestskom cintoríne.

Možno konštatovať, že konferencia vytvorila priestor pre bohatý odborný dialóg. Bola zároveň podujatím vysoko odborným i vzácnym ľudským. Organizačný výbor vedeckej konferencie ďakuje všetkým pozvaným hosťom a účastníkom za to, že prijali jeho pozvanie a prispeli tak k dôstojnej oslave života a celoživotného diela našej drahej a vzácnjej kolegyne, prof. PhDr. Márie Podhájeckej, CSc.

Foto: Lucia ŠEPELÁKOVÁ

O SOCIÁLNEJ PRÁCI AJ NA GTF PU

Michal HOSPODÁR

V rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku sa 10. novembra 2022 na Gréckokatolíckej teologickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove (GTF PU) uskutočnila pozvaná prednáška. Pozvanie medzi študentov prijal Mgr. et Mgr. Michal Filičko, ktorý sa podelil o svoje skúsenosti z oblasti sociálnej práce. Michal Filičko je bývalý pracovník Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a v súčasnosti riadi sociálne zariadenie pre seniorov v Smižanoch.

V prednáške s názvom Sociálna práca ako odpoveď na výzvy pápeža Františka zaznelo, že sociálna práca je náročná služba. Prednášajúci deklaroval, že táto aktivita je priestorom pre konanie dobra, ale súčasne je v nej potrebná profesionalizácia. Priestorom pre individuálnu sociálnu prácu je ulica, pre komunitnú sociálnu prácu ním je komunitné centrum a pre odborné sociálne služby ním sú sociálne zariadenia. Na Slovensku je 5 643 poskytovateľov sociálnych služieb vo všetkých formách. Napriek tomu je ešte vyše 13-tis. ľudí odkázaných na poradovník. Prednášajúci vyzdvihol aj potrebu

videnia človeka s jeho komplexnými potrebami, medzi ktoré patrí aj duchovná oblasť. Bez nej sme aj my, ktorí sociálne zabezpečenie máme, duchovnou perifériou. Chýba nám totiž to najpodstatnejšie – láska.

Mladej generácii študentov, z ktorých niektorí vidia svoju budúcnosť v sociálnej službe, položil prednášajúci hosť tri otázky: 1. Je sociálna práca priestorom pre konanie dobra? 2. Kedy zanikne potreba sociálnej práce? 3. Som osobne pripravený ísť na perifériu? Apeloval na mladú generáciu, aby namiesto zahľtenia svojho času

svetskými vecami a internetom venovala pozornosť reálnym potrebám núdzneho človeka. "Len pri usporiadaní životných priorít ostane čas na potrebnú službu iným ľuďom odkázaným na pomoc. Aj z toho dôvodu sa sociálna práca začína od seba." Vyjadruje sa napríklad ranným pozdravom, úprimným úsmevom a reálnou pomocou rôzneho charakteru.

V závere podujatia sa rozvinula plodná diskusia. Za výstižné, praktické a cenné informácie sa hosťovi poďakoval doc. Michal Hospodár, ktorý podujatie aj moderoval.

ZMIEŠANÝ INTENZÍVNY PROGRAM PO PRVÝ RAZ NA PF

Hedviga HAFIČOVÁ, Monika MIŇOVÁ

Schéma Erasmus+ mobilít Blended Intensive Programme (BIP) bola ponúknutá na Prešovskej univerzite tohto roku po prvý raz. Od úvodnej informácie (a otázky „O čom to je?“) až po realizáciu tejto schémy uplynulo viac ako pol roka. Od prvej myšlienky o téme a oslovení zahraničných partnerov sa začal realizovať program, od ktorého ešte nikto nevedel, čo presne očakávať, pretože žiadna predchádzajúca skúsenosť s ním tu nebola. Téma outdoorovej edukácie však nakoniec úspešne spojila študentov zo Slovenska, Poľska a Českej republiky.

Príležitosti zrealizovať BIP sa ako prvá na PU chopila Pedagogická fakulta, ktorá pripravila program pre online aj prezenčnú formu na tému Outdoorová edukácia v predprimárnom a primárnom vzdelávaní. Zmluva o výmene študentov bola podpísaná s Ostravskou univerzitou z Českej republiky (Pedagogickou fakultou) a Akademiou Nauk Stosowanych w Nowym Sączu z Poľska. Obsah vytvorili a realizovali doc. Renáta Bernátová, Dr. Vladimír Fedorko, Dr. Hedviga Hafičová, Dr. Monika Miňová a Dr. Vladimír Piskura.

Prvý raz sa spojili prihlásení účastníci online 10. októbra 2022, kedy bol predstavený program a úvodné povinnosti pre študentov, ktoré si

mali podľa pokynov lektorov splniť v domácom prostredí a následne výstupy prezentovať počas osobného stretnutia. O týždeň neskôr, t. j. 17. októbra 2022, sme na pôde našej univerzity na päť dní privítali sedemnást zahraničných a šesť domácich študentov a študentiek. Účastníkov programu oslovila v prvý deň pani dekanica doc. Iveta Scholtzová, fakultná koordinátorka Erasmus+ Dr. Jana Kožárová a aj všetci zainteresovaní lektori BIP. Pestrý týždenný odborný program obsahoval počas prvých dní okrem teoretických východísk aj aktivity v okolitom prostredí univerzity. Tretí deň navštívili študenti Materskú školu Budovateľská, ktorá je nielen najstaršou materskou školou

v Prešove, ale aj školou, ktorá sa špecializuje na outdoorovú edukáciu u detí predškolského veku. Vo štvrtok sa všetci účastníci programu premiestnili na Štrbské Pleso, odkiaľ sa začala túra na Popradské pleso a súčasne sa tam začali realizovať edukačné aktivity prepojené s modernými technológiami priamo v prírodnom prostredí. Študentské vzťahy sa upevňovali nielen počas formálnych a neformálnych spoločných aktivít, ale aj v rámci spoločenského večera. Študenti z každej krajiny si pripravili hry na vzájomné spoznávanie sa, ktoré boli zároveň príjemným sprestrením večera. Počas celého týždňa pracovali účastníci s denníkom účastníka programu, do ktorého si zapisovali spätnú väzbu a ktorý budú využívať aj v nasledujúcich mesiacoch.

Z pohľadu vyučujúcich bola príprava a realizácia študentského BIP veľmi intenzívna, náročná, ale aj obľúbená a obohacujúca. Študenti túto skúsenosť reflektovali nasledujúcimi výrokmi: „*Páčila sa mi rozmanitosť programu, návšteva materskej školy, striedanie lektorov (každý priniesol niečo nové a obohacujúce), túra v Tatrách.*“

„*Všetci lektori k nám pristupovali ľudsky a snažili sa nám všetko čo najviac spríjemniť. Všetko bolo jasné a krásne zorganizované.*“

„*Vyzdvihla by som snahu lektorov byť čo najviac vo vonkajšom prostredí a ukázať študentom aktivity v praxi.*“

Zahraniční študenti špeciálne ocenili starostlivosť domácich študentov a snahu ukázať im Prešov vo všetkých jeho krásach, podobách a časoch. Odchodom domov sa však program neskončil. Začína sa totiž implementačná časť, počas ktorej všetci študenti pripravia a zrealizujú aktivity outdoorovej edukácie v pedagogickej praxi. Opäť sa online stretneme v januári 2023, kedy zhodnotíme implementačnú časť aj celý program a zistíme, či účastníkom môžu byť pridelené kredity.

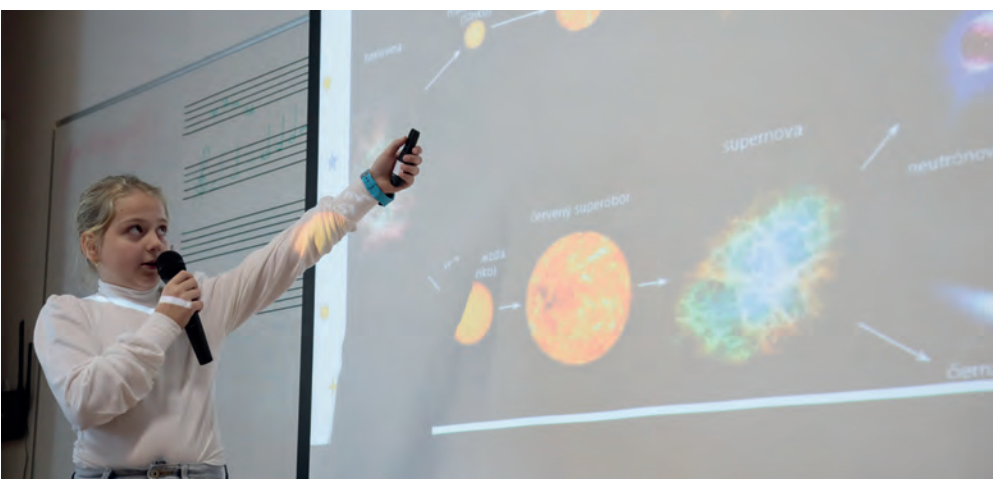
Foto: archív PF

NADANÉ DETI PREDNÁŠALI VYSOKOŠKOLÁKOM

Ľuboš LUKÁČ

Dňa 7. novembra 2022 sa v rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku pod záštitou Katedry špeciálnej pedagogiky Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove (PF PU) uskutočnila zaujímavá nesúťažná prehliadka ročníkových prác intelektovo nadaných žiakov prešovských základných škôl.

Špeciálna pedagogika je vednou disciplínou, ktorá sa zaoberá teóriou a praxou edukácie intelektovo nadaných a umelecky či športovo talentovaných žiakov, teda žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. V tejto súvislosti študenti špeciálnej pedagogiky na PF PU Prešove v rámci pregraduálnej vysokoškolskej prípravy študujú aj problematiku edukácie intelektovo nadaných žiakov, zaoberajú sa ich charakteristikou, typológiou a rozmerom tvorivého myslenia v rámci vybraných študijných predmetov. Každé stretnutie študentov s intelektovo nadanými žiakmi je pre nich veľmi užitočnou skúsenosťou, pretože v bezprostrednom kontakte s nimi získavajú možnosť spoznávania spôsobu ich myslenia, netradičných záujmov a rozličných foriem prezentácií týchto záujmov.

Organizované podujatie venované prezentáciám záujmov intelektovo nadaných žiakov otvorila Jarmila Žolnová – vedúca Katedry špeciálnej pedagogiky PF PU v Prešove a účastníkov privítali Radoslav Rusňák – prodekan pre vonkajšie vzťahy, rozvoj a hodnotenie kvality PF PU – a Ľubica Richmanová Fabišíková – riaditeľka Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Sabinove. Celým programom zúčastnených študentov a pedagógov sprevádzal Ľuboš Lukáč – interný doktorand Katedry špeciálnej pedagogiky PF PU v Prešove. Odborného seminára intelektovo nadaných žiakov sa zúčastnili aj riaditelia prešovských škôl, v ktorých prebieha výučba týchto žiakov – Ľubomír Bodnár (ZŠ, Šmeralova 25, Prešov) a Zuza Perželová (SZŠ DSA, Mukačevská 1, Prešov).

Do nesúťažnej prehliadky prezentácií ročníkových prác boli zapojení intelektovo nadaní žiaci z primárneho stupňa prešovských základných škôl, ktorých netradičné prezentácie boli vyjadrením ich špecifického záujmu o vybranú problematiku v dominantnej záujmovej oblasti, pričom do zvolenej témy prenikli s neobvyčajnou hĺbkou. Základnú školu Šmeralova reprezentovali intelektovo nadaní žiaci s nasledujúcimi témami svojich zaujímavých ročníkových prác: Lujza Fečíková (Jo Nesbø), Lukáš Záhradník (Teleskop Jamesa Webba), Zara Michňáková (Vesmír), Karla Nachajová (Sukulenty) a Tadeáš Komiňák (Camera obscura). Súkromnú základnú školu DSA reprezentovali Martina Krenická (Hluchonemí občania), Emília Dancáková (Gepard štíhly), Leoni Pavel (Motýle), Juraj Šproch (Osemtisícovky) a Alica Šucová (Akvárium). Súkromnú základnú školu – Veselá škola zas reprezentovali nasledujúci nadaní žiaci: Hana Balážová (Nečakaný dar 3D kniha o zvykoch a tradíciách Slovenska), Šimon Šintal (Záchrana kraba Vectora) a napokon Matáš Mihály (Svet).

Odborný seminár bol vzácnou príležitosťou na spoznávanie intelektovo nadaných žiakov, ich špecifických záujmov a zaujímavých prezentácií, no v neposlednom rade bol tiež inšpiráciou pre špeciálnopedagogickú prax našich vysokoškolákov.

Foto: František FRANKO

ŽIVOTNÉ JUBILEUM PROFESORA ONDREJA SLIACKEHO

Lenka JARUŠINSKÁ

Pri príležitosti okrúhleho životného jubilea významného literárneho vedca, vysokoškolského pedagóga a spisovateľa prof. PhDr. Ondreja Sliackeho, CSc., sa na pôde Pedagogickej fakulty v dňoch 8. – 9. septembra 2022 konala medzinárodná konferencia Hodnoty literatúry pre deti a mládež v premenách času. Cieľom konferencie bola prezentácia aktuálnych tém v oblasti literatúry, ako aj samotného života a tvorby Ondreja Sliackeho v kontexte literárnej tvorby pre deti a mládež.

Príspevky boli rozdelené do šiestich tematických blokov, ktoré boli zamerané na súčasnú literatúru a jej hodnoty pre mladých čitateľov, kánon a inovácie v tvorbe pre deti, čitateľstvo dnes a intermediálne presahy literatúry pre deti a mládež. Samostatný blok bol venovaný osobnosti Ondreja Sliackeho a jeho tvorbe. V závere jednotlivých blokov bol priestor na diskusiu, ktorá bola vždy veľmi zaujímavá.

Po otvorení konferencie dekanou PF doc. Ivetou Scholtzovou nasledoval prvý blok s názvom Osobnosť Ondreja Sliackeho v kontexte literárnej tvorby pre deti a mládež. Päť príspevkov bola venovaná tvorbe tohto významného spisovateľa, ktorá je naozaj bohatá. V príspevkoch sa objavili viaceré literárne žánre, napríklad povesť, literatúra faktu či rozhlasová hra.

Druhý blok Súčasná literatúra pre deti a mládež z českého kontextu

obsahoval príspevky, ktoré boli zamerané na ekoliteratúru a hodnoty empatie v českej literatúre. Po prezentácii príspevkov diskutujúci zdôraznili potrebu uvažovať o prezentovaných témach. Tretí blok Kánon a inovácia v literárnej tvorbe pre deti a mládež bol venovaný univerzálnym tematickým algoritmom objavujúcim sa v takto orientovanej literatúre a problematike literárneho kánonu. Prvý deň konferencie bol zakončený príspevkami, ktoré venovali pozornosť tým, ktorým je literatúra určená, téma záverečného bloku totiž znela Čitateľstvo a detský čitateľ dnes. O dôležitosť venovať veľkú pozornosť tejto téme svedčí aj záverečná rozsiahla diskusia, ktorá presiahla plánovaný časový harmonogram.

Druhý deň konferencie prebiehal v dvoch tematických blokoch. Prvý tematický blok s názvom Hodnoty v súčasnej literatúre pre deti a mládež obsahoval príspevky rôzneho

zamerania. Išlo o hodnoty slovenskej literatúry v odbornej reflexii Ondreja Sliackeho, pertraktovalo sa tiež variabilné stvárnenie postavy vlka v súčasnej detskej literatúre, ako aj hodnota básnických textov v premenách času – od Sama B. Hroboňa až po dnešok. Posledný, šiesty blok Intermediálne presahy literatúry pre deti a mládež vytvoril priestor pre príspevky zamerané na knižné ilustrácie a zaujímavé priblíženie náučnej literatúry detskému čitateľovi. Záverečná diskusia bola plná inšpiratívnych nápadov a zaujímavých postrehov od všetkých účastníkov vedeckej konferencie.

V mene celého organizačného tímu a všetkých účastníkov vedeckej konferencie pánovi profesorovi blahoželáme a prajeme ešte veľa zdravia a tvorivých nápadov!

Foto: Peter HOLDOK

TÚŽBA PREHLBOVAŤ SVOJE ZNALOSTI A SPOZNÁVAŤ NEZNÁME

Robert RYBANSKÝ

Konferencia na Gréckokatolíckej teologickej fakulte (GTF) rozširovala obzory o význame pôsobenia náboženského rozmeru v živote človeka a spoločnosti.

V pondelok 7. novembra 2022 sa na pôde Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove (PU) uskutočnilo vedecké podujatie pod názvom Človek, náboženstvo a spoločnosť – vízia pre nové tisícročie. A skutočne – išlo o istým spôsobom «vizionárske» stretnutie sústredené na prezentáciu výsledkov štúdia a práce mladých vedeckých pracovníkov a doktorandov, zastupujúcich na konferencii niekoľko slovenských univerzít, v oblastiach, ktorých výskumu sa ako jednotlivci aktívne venujú. Konferenciu otvorila svojim povzbudzujúcim príhovorom pani prodekan doc. ThDr. Mária Kardiš, PhD., po ktorej sa následne ujal slova dekan fakulty, Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD.

Prostredníctvom príspevkov prednesených vo vopred určených blokoch sa poslucháči mohli stretnúť s množstvom podnetných myšlienok, ktoré medzi jednotlivými prednáškami vykazovali istú interdisciplinárnu nadväznosť a súvislosť. Hlavnou myšlienkou konferencie, ako z jej názvu vyplýva, bola orientácia autorov na fenomény spojené

s existenciou človeka a jeho napredovaním v budúcnosti – a teda s problematikou, ktorá je kľúčovou pre každého človeka hľadajúceho zmysel svojej existencie. V dôsledku toho sa vyprofilovala široká paleta tém spojená s osobnosťou človeka a ovplyvnená špecifickým duchovným rozmerom, na čo každý z autorov poukázal svojim unikátnym prístupom, kritickým uvažovaním a sviežim náhľadom. Každý z prednesených príspevkov tak poukazoval na určité dejinné obdobia a ich konkrétnu aplikáciu náboženstva či duchovného rozmeru ako určitých spoločností formujúcich fenoménov, avšak opomenutá nebola ani úloha náboženstva v súčasnom svete či jeho pôsobnosť za využívania prostriedkov, ktoré dokážu účinne napomáhať pri formácii jedincov v aktuálnych podmienkach.

V jednotlivých blokoch konferencie so svojimi príspevkami, ktoré budú následne publikované tlačou v konferenčnom zborníku, za hosťujúcu fakultu GTF PU vystúpili: Mgr. Marianna Zeykan, Mgr. Alžbeta Semanová, Mgr. Olha Hulko, Mgr. Vladyslava Berdal, Mgr. Adriana

Harčariková, Mgr. Michaela Šandalová, Mgr. Miroslav Dargaj, ThLic. Michal Glevaňák, ThLic. Piotr A. Szymański, PhDr. Lucia Matúžová, Mgr. Robert Rybanský, Mgr. Andrea Sotáková a Mgr. Drahomíra Longauerová.

Pozvanie na konferenciu s predstavením svojich príspevkov prijali aj naši ctení hostia: ThLic. Ľubomír Švorca (Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave), ThLic. Michal Lacko (Teologická fakulta v Košiciach, Katolícka univerzita v Ružomberku), Mgr. Marcel Haniš (Teologická fakulta v Košiciach, Katolícka univerzita v Ružomberku), Mgr. Katarína Jančová (Filozofická fakulta, Katolícka univerzita v Ružomberku), Mgr. Štefan Dvorský (Galéria Vlkolínec), Mgr. Miroslav Liška (Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave), Mgr. Marcel Macala (Teologická fakulta v Košiciach, Katolícka univerzita v Ružomberku), Mgr. Radomír Sabol (Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre) a Mgr. Peter Vnučko (Teologická fakulta v Košiciach, Katolícka univerzita v Ružomberku).

Foto: archív autora

AKTIVITY KATEDRY TURIZMU A HOTELOVÉHO MANAŽMENTU PODPORENÉ PROJEKTOM KEGA

Anna ŠENKOVÁ

V rámci riešenia projektu KEGA 005PU-4/2022 „Inovácia študijného programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo v prvom stupni štúdia v študijnom odbore Ekonomika a manažment“ zrealizovala Katedra turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu v roku 2022 viaceré aktivity.

Jedným z cieľov aktuálne riešeného projektu KEGA 005PU-4/2022 na Katedre turizmu a hotelového manažmentu, Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu je zvýšenie miery prepojenia teoretickej výučby so subjektmi z praxe. Tento cieľ bol priebežne v letnom a najmä zimnom semestri akademického roka 2022/2023 priebežne napĺňaný prostredníctvom viacerých aktivít.

Prvou z nich bola realizácia odbornej exkurzie pre študentov študijného programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo a členiek riešiteľského kolektívu projektu z Katedry turizmu a hotelového manažmentu do Bachledovej doliny dňa 6. 10. 2022. Súčasťou exkurzie bola prehliadka Grand hotela Bachledka Strachan****, ktorý je zaradený aj do siete Stredísk študentskej praxe, praktickej prípravy a transféru výskumu fakulty. Exkurzia bola spojená s prehliadkou jednotlivých úsekov hotela a prezentáciou Ing. Dávida Gromana, hotelového manažéra o produkte hotela, ale aj ostatných prevádzkach tejto rodinnej firmy Strachan. Študenti získali informácie

aj o koncepcii a firemnej politike získavania a riadenia ľudských zdrojov a možnostiach realizovania študentskej praxe a uplatnenia absolventov FMEO v tomto podniku.

Ďalšími zrealizovanými aktivitami boli výberové prednášky odborníkov z praxe určené prioritne pre študentov študijného programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo, a to:

Prednáška Mgr. Mareka Harbuláka, prezidenta Zväzu cestovného ruchu a prezidenta Asociácie hotelov a reštaurácií Slovenska v rámci odborného workshopu dňa 16. 6. 2022 na tému: „Stratégia rozvoja ľudských zdrojov v sektore obchod, marketing,

gastronómia a cestovný ruch do roku 2030 - vývojové trendy a sektorové opatrenia, zmeny vo vzdelávacom obsahu v študijných odboroch stredných a vysokých škôl na Slovensku“. Mgr. Harbulák zdôraznil, že potrebu nevyhnutnej zmeny v oblasti odbornej prípravy a vzdelávania v oblasti obchodu, marketingu, gastronómie a cestovného ruchu pociťovali zamestnávateľia už v období pred pandémiou. K novým výzvam, ktorým bude tento sektor čeliť v nasledujúcich rokoch, sa v dôsledku pandémie pridáva aj obnova dôvery a zvýšenie motivácie pre prácu predovšetkým v oblasti gastronómie a cestovného ruchu.

Prednáška Mgr. Michaely Zdražlovej, výkonnej riaditeľky Oblastnej organizácie cestovného ruchu Horný Zemplín a Horný Šariš dňa 26. 10. 2022 na tému: „Turistické produkty alebo čo robíme pre návštevníka“. Pani riaditeľka zamerala svoju prednášku prioritne na oboznámenie študentov s aktivitami tejto OOCR, ktorej sa v ostatných rokoch darí vytvárať zaujímavé turistické produkty a zvyšovať tak informovanosť a návštevnosť regiónu. Zdôraznila, že úspešnosť priamo súvisí s tvrdou prácou, tvorbou atraktívnej ponuky,

vytvárať sprevádzané prehliadky alebo trasy v rámci rôznych destinácií cestovného ruchu. V závere realizovanej prednášky študenti študijného programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo prejavili záujem o realizáciu svojej odbornej praxe v tejto firme, ktorá je zaradená do siete Stredísk študentskej praxe, praktickej prípravy a transferu výskumu Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu.

S veľkým záujmom sa stretla aj prednáška Mgr. Márie Schvarczovej

prednáška zaujala, svedčila aj bohatá diskusia a podnetné námety a otázky zo strany študentov.

Prednáška Mgr. Martina Janoška z Krajskej organizácie cestovného ruchu Severovýchod Slovenska dňa 9. 11. 2022 na tému: «KOCR Severovýchod Slovenska - aktivity, kampane a možnosti spolupráce» zavrášila sériu výberových prednášok pre študentov študijného programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo. KOCR je spolupracujúcou inštitúciou s Katedrou turizmu a hotelového manažmentu v projekte KEGA 005PU-4/2022 „Inovácia študijného programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo v prvom stupni štúdia v študijnom odbore Ekonomika a manažment“, má podpísanú dohodu o spolupráci s FMEO a patrí do siete Stredísk študentskej praxe, praktickej prípravy a transferu výskumu fakulty. Mgr. Janoško v rámci svojej prednášky predstavil KOCR Severovýchod Slovenska, ktorá vyvíja svoju činnosť a aktivity na podporu cestovného ruchu v Prešovskom kraji už 10 rokov. Celkovo združuje viac ako 100 partnerov, ktorí sú členmi jednotlivých oblastných organizácií cestovného ruchu v kraji. Na záver prednášky Mgr. Janoško poďakoval KTHM za doterajšiu aktívnu spoluprácu a navrhol jej ďalšie pokračovanie v budúcnosti tak vo forme praxí študentov, spoločného riešenia tém bakalárskych a diplomových prác, ako aj pri realizácii aktivít v rámci riešeného projektu KEGA 005PU-4/2022.

V závere možno konštatovať, že všetky spomenuté aktivity ako aj mnohé ďalšie, ktoré Katedra turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu realizuje s cieľom nevyhnutného prepojenia školského systému s praxou, prispievajú k rozšíreniu vedomostných obzorov študentov a umožňujú im úspešné uplatnenie na trhu práce.

Foto: Daniela MATUŠÍKOVÁ
Anna ŠENKOVÁ

informovanosťou návštevníkov o podujatiach a aktivitách, komunikáciou s nimi po príchode do destinácie a samozrejme splnením sľúbeného s garanciou kvality ponúkaného produktu. To všetko by nemohlo fungovať bez spolupráce a sieťovania rôznych subjektov, ktoré vďaka kooperácii vytvárajú komplexnú ponuku regiónu.

Prednáška pani Romany Olexovej z firmy SmartGuide dňa 20. 10. 2022 o možnosti spolupráce študentov pri vytváraní digitálnych audiosprievodcov sa týkala moderných technológií a možností ich využitia v práci sprievodcov cestovného ruchu. SmartGuide pôsobí ako platforma pre publikovanie digitálnych audiosprievodcov, ktorá umožňuje

a Ing. Zuzany Pagurko Štrausovej z agentúry Slovakia Travel dňa 3. 11. 2022 na tému: „Slovakia Travel - cestovná kancelária alebo organizácia podpory cestovného ruchu?“ Obe prednášajúce zaujímavým spôsobom predstavili aktivity tejto národnej organizácie na podporu cestovného ruchu, ktorá začala fungovať v apríli 2021 a jej prioritami je propagácia Slovenska doma aj v zahraničí. Víziou organizácie je dostať Slovensko späť na cestovateľskú mapu Európy a poslaním dlhodobu, kompaktnu a cieľavedome budovať branding Slovenska doma, ale hlavne v zahraničí. Obe prednášajúce využili interaktívnu formu prednášky a za správne odpovede na položené otázky získavali študenti rôzne propagačné predmety. O tom, že

VÝSKUMNÝ POBYT NA PHILIPPS- UNIVERSITÄT MARBURG V NEMECKU

Jaroslava BABJÁKOVÁ

V termíne 1. 6. 2022 - 30. 9. 2022 som absolvovala výskumný pobyt na Philipps-Universität Marburg v Nemecku. Výskumný pobyt bol podporený Národným štipendijným programom Slovenskej republiky, o ktorý som sa uchádzala cez agentúru SAIA.

V akademickej kariére je významnou skúsenosťou výskumný pobyt na zahraničnom pracovisku. Dôležité to je najmä pre začínajúcu vysokoškolskú pedagogickú, výskumníčku, vedkyňu. Keďže som si uvedomovala tieto benefity, rozhodla som sa uchádzať o podporu môjho výskumného pobytu prostredníctvom agentúry SAIA, konkrétne žiadosťou o štipendium Národného štipendijného programu Slovenskej republiky. Po schválení môjho výskumného projektu som 1.6. 2022 začala svoj výskumný pobyt na Philipps-Universität Marburg.

Štvormesačné obdobie pôsobenia na zahraničnej univerzite mi prinieslo bohaté skúsenosti vo viacerých oblastiach.

Po prvé, ťažiskovou oblasťou bola osobná výskumná spolupráca s profesorkou Otto na Philipps-Universität Marburg, ako aj s ďalšími kolegami pôsobiaci v jej tíme. Osobné konzultácie podnietili mnoho výskumných nápadov, z ktorých vzišlo rozšírenie

výskumného projektu a námety pre viaceré publikácie do budúcnosti. Tematicky sa výskumný projekt zameriaval na kultúrne porovnanie subjektívnej pohody a zaťaženie rodičov na Slovensku, v Nemecku a vo Veľkej Británii.

Po druhé, keďže sa moje pôsobenie v Marburgu začalo úvodom júna a semester v Nemecku trval do polovice júla, mala som v prvých týždňoch svojho pobytu možnosť nahliadnuť aj do výučbového procesu na zahraničnej univerzite. Marburg sa nazýva aj „Universitätsstadt“, teda univerzitné mesto. Po celom meste sú budovy univerzity a študenti tvoria významný podiel obyvateľov tohto mesta.

Po tretie, život v interkultúrnom prostredí, ktoré obohacuje človeka po každej stránke, mi umožnilo kontakt či dokonca nadviazanie priateľstiev s ľuďmi z rôznych krajín a kontinentov.

Po štvrté, veľmi priaznivo hodnotím zlepšenie svojich komunikačných zručností v cudzom jazyku, ktoré som si zdokonaľovala v dennodennom kontakte s inojazyčnými

mi hovoriacimi či už v pracovnom, alebo mimopracovnom prostredí Nemecka. Pri poznávaní jazyka je dôležité aj poznanie sociálnokultúrneho kontextu jazyka, čo mi umožnil môj štvormesačný pobyt v Nemecku.

Výskumný pobyt na Philipps-Universität Marburg hodnotím veľmi priaznivo a vnímam jeho benefity na výskumnej úrovni, z ktorej vzišiel zámer pokračovať vo výskumnej spolupráci. V nemalej miere pre mňa tento pobyt priniesol aj pozitíva v poznaní zahraničného vysokoškolského a sociálnokultúrneho prostredia, v zlepšení schopnosti komunikovať v nemeckom jazyku, ktorý som využívala ako hlavný komunikačný jazyk, či v nových kontaktoch a v rozvoji po osobnostnej stránke. Každému, kto má o niektorý z uvedených prínosov záujem, veľmi odporúčam zúčastniť sa výskumného pobytu na zahraničnej univerzite.

Foto: archív autorky

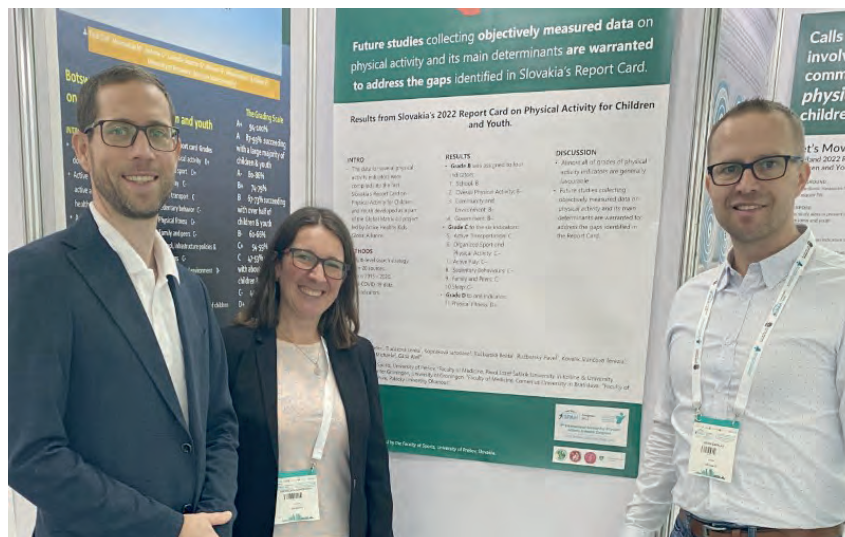
PODPORA POHYBOVEJ AKTIVITY A PREVENCIA ÚRAZOV

Peter BAKALÁR

Fakulta športu Prešovskej univerzity v Prešove (FŠ PU) mala v auguste, septembri a októbri 2022 zastúpenie na zahraničných a domácich konferenciách zameraných na podporu pohybovej aktivity.

Docent Peter Bakalár a docentka Lenka Hnidková z FŠ PU sa spolu s doktorkou Jaroslavou Kopčákovou z Ústavu psychológie zdravia a metodológie výskumu Lekárskej fakulty Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach zúčastnili v dňoch 30. 8. - 2. 9. 2022 už 11. konferencie medzinárodnej organizácie HEPA Europe (Health-Enhancing Physical Activity) s názvom „Ekosystémový prístup v podpore zdravia podporujúcej pohybovej aktivity“, ktorá sa konala v Nice vo Francúzsku. Na konferencii posterovou formou prezentovali výsledky pilotnej štúdie Health Behaviour in School-aged Children (HBSC), na ktorej FŠ PU aktívne participuje a súčasťou ktorej je aj medzinárodný ERASMUS+ Sport projekt PARIPRE (Physical activity-related injuries in adolescents) a národný projekt VEGA Úrazy súvisiace s pohybovou aktivitou u slovenských adolescentov, ktoré koordinuje FŠ PU. Výstup z konferencie bol publikovaný v časopise European Journal of Public Health.

Následne sa dekan Fakulty športu, docent Pavel Ružbarský, a docent Peter Bakalár zúčastnili v dňoch 13. - 14. 10. 2022 jubilejného 10. ročníka konferencie Šport a právo organizovanej Účenou právnickou spoločnosťou a Slovenským futbalovým zväzom v hoteli AquaCity v Poprade. Docent Peter Bakalár na nej v časti Šport a zdravie predstavil

spomínaný ERASMUS+ Sport projekt PARIPRE a diskutoval s rôznymi stakeholdermi o odporúčaníach pre prevenciu úrazov súvisiacich s pohybovou aktivitou u adolescentov, ktoré sú jedným z výstupov projektu. Hlavnou myšlienkou týchto odporúčaní je, že aktívna prevencia úrazov súvisiacich s pohybovou aktivitou a rozpoznávanie ich rizikových faktorov u adolescentov musí byť integrovanou súčasťou podpory pohybovej aktivity v tejto vekovej kategórii. To znamená, že popri podpore pohybovej aktivity je potrebné myslieť súčasne aj na jej možné negatívne dôsledky – v tomto prípade úrazy, ktoré môžu mať závažný dopad na zdravie adolescentov.

V dňoch 23. - 26. 10. 2022 sa docent Peter Bakalár a doktorka Jaroslava Kopčáková zúčastnili 9. kongresu medzinárodnej organizácie ISPAH (International Society for Physical Activity and Health) v Abú Dabí v Spojených Arabských Emirátoch. Spolu s kolegom docentom Alešom Gábom z Fakulty telesnej kultury Univerzity Palackého v Olomouci, ktorý výraznou mierou pomohol pri spracovaní národných výsledkov

projektu Global Matrix 4.0 zameraného na sumarizáciu dostupných informácií o vybraných indikátoroch pohybovej aktivity detí a adolescentov, prezentovali vo forme posterov ako tieto výsledky, tak aj výsledky pilotnej štúdie štúdie HBSC, ERASMUS+ Sport projektu PARIPRE a národného projektu VEGA.

Účast' na uvedených konferenciách a kongrese umožnila získanie nových informácií v oblasti podpory pohybovej aktivity obyvateľov, ako aj prevencie úrazov súvisiacich s pohybovou aktivitou, a tým aj možnosť zakomponovania týchto informácií do edukačného procesu v rámci bakalárskeho a magisterského študijného programu šport pre zdravie a doktorandského študijného programu športová edukológia, ktoré sa realizujú na FŠ PU. Zároveň boli prehĺbené existujúce spolupráce a načrtnuté nové medzinárodné spolupráce zamerané na výskum podpory pohybovej aktivity obyvateľov.

Foto: archív autorky

PROJEKT ERASMUS+ NA PEDAGOGICKEJ FAKULTE UKONČENÝ

Tatiana DUBAYOVÁ, Hedviga HAFIČOVÁ

Projekt **Spotting and Strengthening Resiliency Skills from Early Childhood (KA205-079023, ERASMUS+ KA2)** realizovaný na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove (PF PU) od roku 2020 bol ukončený k 30. septembru 2022. PF PU v ňom spolupracovala s partnermi z Országos Transzítfoglalkoztatási Egyesület (Maďarsko) a Universitatea Crestina Partium (Rumunsko).

Projekt realizovaný v období od 1. 9. 2020 do 30. 9. 2022 sa zameriaval na rozvoj zručností budúcich pedagógov podporovať rezilienciu (odolnosť) žiakov, ktorá je vnímaná ako osobnostná črta vzťahujúca sa k vyrovnávaniu sa s nepriaznivými okolnosťami v živote a vyjadruje schopnosť osoby zotaviť sa z nich. Medzinárodná spolupráca sa orientovala nielen na vedecké zistenia, ale primárne sa zameriavala na aplikačnú rovinu.

Vďaka vedecko-odbornej činnosti výskumníkov z Országos Transzítfoglalkoztatási Egyesület (Maďarsko), Universitatea Crestina Partium (Rumunsko) a Prešovskej univerzity v Prešove vznikli kvalitné vedecké aj odborné publikácie vydané elektronicky a dostupné online, ktoré ochotne a s radosťou poskytujeme pre voľné šírenie v radoch pedagogických a odborných zamestnancov:

- príručka pre učiteľov zameraná

na rozvoj reziliencie (v anglickom, maďarskom, rumunskom aj slovenskom jazyku), ktorá je dostupná na webovom sídle digitálnej knižnice Prešovskej univerzity v Prešove pod názvom *Development of Resilience – Handbook of Best Practice* (Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2021, ISBN 978-80-555-2813-7). Okrem teoretických vysvetlení obsahuje aj aktivity s podrobným meto-

dickým postupom, ktoré stačí začať aplikovať. Je možné ich použiť v rámci systematického pôsobenia ako súčasť výchovného programu, ale je možné ich využiť aj jednotlivo v zmysle emocionálneho rozvoja žiaka;

- školiaca metodická príručka zameraná na rozvoj odolnosti (Debrecen: National Transit Employment Association, 2022, ISBN 978-615-01-5965-2) s podrobným postupom pre vytvorenie tréningového plánu;
- tréning pre pedagógov (ale aj odborníkov z iných pomáhajúcich profesií) Škola nie je len o učení, ktorý profesionálov pomáha získať vhľad do problematiky reziliencie a pomáha rozvíjať príslušné odborné zručnosti. Jeho úlohou je pripraviť odborníka na to, aby dokázal rozvíjať rezilienciu svojich žiakov, rozprávať sa s nimi aj o vážnych životných témach, posilniť jeho schopnosť naučiť žiakov ako lepšie zvládať stres a ich schopnosť čeliť životným zmenám. Ambíciou riešiteľov projektu je zaradiť ho medzi akreditované školenia pre pedagógov, ako aj pre pracovníkov ďalších pomáhajúcich profesií;
- vedecká monografia reflektujúca výskumné zistenia Things I didn't even know about myself until now. Reflective research (Debrecen: National Transit Employment Association, 2022, ISBN 978-615-01-5966-9) analyzuje a porovnáva študentov pedagogických fakúlt vo všetkých troch zapojených krajinách z hľadiska ich vedomostí, zručností a kompetencií, ktoré získavajú počas svojej odbornej prípravy.

Záverečnou aplikačnou časťou projektu bolo diseminačné podujatie o výsledkoch a záveroch

projektu pre zástupcov rôznych organizácií, ktoré sa podieľajú na výchove a vzdelávaní detí a mládeže (z materských, základných škôl, reedukačných centier a pod.), ktorí sa stretli na pôde fakulty 22. augusta 2022. Výstupy projektu a svoju osobnú skúsenosť s prácou s klientom prezentovali aj účastníčky tréningu na rozvoj reziliencie Škola

život. Tá by mohla byť, aj vzhľadom na udalosti v nedávnej minulosti, predmetom výchovy na základných a stredných školách.

Téma reziliencie je dôležitá aj z pohľadu starostlivosti o deti, ktoré si prešli istým druhom psychického zranenia alebo traumatizácie pod vplyvom vyrastania v rizikovej

nie je len o učení (konaného vo februári 2022) Bc. Andrea Andrijková a Bc. Viktória Tomková (študentky fakulty v študijnom programe učiteľstvo pre primárne vzdelávanie a pedagogika psychosociálne narušených). Zároveň si účastníci vyskúšali vybrané aktivity z príručky na rozvoj reziliencie. Na základe analýz, výskumu a skúseností bol vypracovaný dokument s odporúčaniami pre tvorcov verejných politík, v ktorom bližšie objasňujeme dôležitosť rozvoja reziliencie u žiakov ako jednej z dôležitých schopností pre ich

rodine alebo komunite. Napriek tomu, že ich potreby nie sú vnímané ako špeciálne výchovno-vzdelávacie, je nutný osobitý prístup profesionála a jeho citlivosť pre komunikáciu s nimi. Pevne veríme, že myšlienka vychádzajúca z tohto projektu bude ďalej žiť v ďalších pripravovaných výskumných a aplikačných výzvach a bude rozvíjaná a aplikovaná aj do systémových zmien a v prospech zdravého vývinu detí.

Foto: archív autoriek

MODULÁRNY MERACÍ SYSTÉM - PRVÝ ÚŽITKOVÝ VZOR NA NAŠEJ UNIVERZITE

Mária BEREZOVSKÁ

Prešovská univerzita v Prešove po prvý raz vlastní zapísaný úžitkový vzor z oblasti fyziky. Úžitkový vzor je forma právnej ochrany nových priemyselne využiteľných technických riešení, ktoré sú výsledkom výskumnej činnosti z akejkoľvek oblasti techniky. Na rozdiel od patentu, úžitkový vzor umožňuje získať ochranu jednoduchším, menej nákladným a rýchlejším spôsobom, pričom ochrana úžitkovým vzorom je z hľadiska jej účinkov porovnateľná s patentom.

Modulárny merací systém slúži na získavanie, zobrazovanie a analýzu nameraných údajov konkrétnych fyzikálnych veličín v reálnom čase. Využiť ho bude možné nielen pri výučbe fyziky, chémie a ďalších prírodných vied, ale v spojení s informačno-komunikačnými technológiami môžu vďaka nemu študenti

základných, stredných a vysokých škôl realizovať aj experimentálnu a bádateľskú činnosť. Ide o technické riešenie, ktorého pôvodcom je zamestnanec Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove doc. RNDr. Sergej Il'kovič, PhD. Úrad priemyselného vlastníctva zapísal modulárny merací systém 10. 11.

2022 do svojho registra úžitkových vzorov pod číslom 9636. Základom meracieho systému je centrálna jednotka, ku ktorej sa pripájajú senzorické jednotky umožňujúce meranie rôznych fyzikálnych veličín, ako sú napríklad teplota, tlak, vlhkosť, sila, elektrický prúd a napätie, svetelná intenzita, magnetická indukcia, vzdialenosť a iné. Na prácu s meracím systémom postačuje počítač, notebook, tablet alebo dokonca smartfón, ktoré sa k centrálnej jednotke pripájajú bezdrôtovo pomocou WiFi technológie. Použitie systému nevyžaduje inštaláciu žiadneho softvéru ani ovládačov, využitý je iba internetový prehliadač, ktorý je súčasťou štandardnej výbavy väčšiny dostupných zariadení. Merací systém je univerzálny, keďže jeho využitie nezávisí od operačného systému použitého zariadenia. Svojimi funkciami sa obdobným komerčným zariadeniam nielen vyrovná, ale v mnohých ohľadoch ich aj predčí.

Medzi jeho zásadné prednosti by bolo možné zaradiť konštrukčnú jednoduchosť, minimalistický dizajn a intuitívnosť a jednoduchosť ovládania bez obmedzenia jeho technických parametrov. Tento nový koncept meracieho systému by v prípade jeho komerčného uvedenia, predovšetkým s ohľadom na jeho nízku cenu pri zachovaní vysokého technického štandardu, v súčasnosti prakticky nemal konkurenciu.

Foto: archív PU

NÁRODNÁ KONFERENCIA COINTT 2022

Mária BEREZOVSKÁ

Podujatie Cooperation Innovation Technology Transfer (COINTT) je každoročne organizovaná konferencia o transfere technológií, ochrane duševného vlastníctva, inováciách a podpore podnikania. Je to najväčšie podujatie na Slovensku, ktoré sa venuje predmetným témam, a zároveň predstavuje príležitosť podeliť sa o to najaktuálnejšie z príslušných oblastí. Hlavným tematickým zameraním konferencie COINTT 2022, ktorá sa konala 18. - 19. októbra 2022, bolo zjednodušenie kontaktu medzi akademickou a podnikateľskou sférou pri transfere technológií.

Bohatý program prednášok bol rozdelený do troch oblastí: transfer technológií, inovácie a spolupráca. Spomínané oblasti sa venovali témam transparentňovania univerzít pre súkromnú sféru v zahraničí a na Slovensku, spôsobom, ako k téme transparentňovania výskumných kapacít pristupuje Banskobystrický samosprávny kraj, či otázke, ako zvýšiť povedomie spin off spoločností v akademickom prostredí.

Diskutovalo sa o nástrojoch zjednodušenia kontaktu medzi akademickou a súkromnou sférou či o klastri ako nástroji na zjednodušenie kontaktu medzi akademickou a podnikateľskou sférou pri uplatnení inovácií v praxi. Prostredníctvom workshopu sa hľadali možnosti, ako by Plán obnovy a odolnosti pomohol zlepšiť transfer technológií na Slovensku. Zaujímavé boli diskusie o tom, ako môže pomôcť sieť európskych inovačných centier transferu technológií a ako môžu európske centrá digitálnych inovácií akcelerovať digitalizáciu slovenského priemyslu. Jednotlivé rozpravy sa snažili poskytnúť odpovede na otázku, čomu sa vyhnúť pri hľadaní externého financovania startupov, predstavili sa v nich tiež ciele Projektu prax pre univerzity, riešenia

pre firmy (podpora akademického transferu technológií do praxe), a diskutovalo sa aj o tom, v čom spočíva úloha štátu a samospráv pri podpore startupov a inovácií či ako vyriešiť aktuálne legislatívne prekážky transferu technológií.

Prešovská univerzita v Prešove bola na konferencii zastúpená vedeckými kapacitami, ktoré sa aktívne podieľajú na transfere technológií: doc. RNDr. Sergejom Ilkovičom, PhD., doc. Ing. Jozefom Fejérom, PhD., a PaedDr. Máriou Berezovskou za Centrum pre komercializáciu výstupov výskumu. Súčasťou konferencie COINTT bolo už tradične aj slávnostné vyhlasovanie výsledkov súťaže Cena za transfer techno-

lógii na Slovensku, v ktorej bol za Prešovskú univerzitu v Prešove nominovaný v kategórii inovátor/inovátorka doc. RNDr. Sergej Ilkovič, PhD. Na konferencii boli počas slávnostného vyhlásenia výsledkov vystavené produkty transferu technológií Prešovskej univerzity v Prešove: čaje z rumančeka kamilkového (Lianka) a mäty piepornej (Krisťinka) i mak siaty (Azurit), ktoré si účastníci konferencie mohli vziať so sebou. Tieto produkty boli zakúpené Centrom vedecko-technických informácií Slovenskej republiky za účelom prezentácie aplikačných výstupov PU a na podporu transferu technológií na univerzite.

Foto: archív autorky

JAZYKOVÉ KURZY ČI KRÁTKODOBÉ POBYTY – A NIELEN TO PODPORUJE SAIA

Ivana CIMERMANOVÁ

Dňa 15. novembra 2022 sa konala prezentácia Slovenskej akademickej informačnej agentúry (SAIA), ktorá bola prioritne zameraná na prezentáciu štipendií a grantov v rámci Akcie Rakúsko - Slovensko. Mgr. Kristína Sallerová (administrátorka Akcie Rakúsko-Slovensko) a Ing. Zuzana Kalináčová z regionálneho pracoviska SAIA, n. o., v Košiciach predstavili zaujímavú a pestrú ponuku možností pre študentov, doktorandov, pedagógov i výskumníkov.

Spomenieme len niektoré z nich, kompletnú ponuku každý nájde na webovej stránke www.saia.sk, kde je k dispozícii i vyhľadávač ponúk, databáza, kde je možné veľmi rýchlo podľa užívateľom nastavených kritérií vyhľadať aktuálne možnosti získania grantu na realizáciu vzdelávacích a výskumných zámerov. Len pre zaujímavosť, aktuálne SAIA ponúka 148 štipendijných ponúk pre študentov, 136 pre doktorandov a 127 pre vysokoškolských učiteľov a výskumníkov.

Študentov v magisterských študijných programoch určite zaujme možnosť získať štipendium a cestovný grant NŠP na výskumný či umelecký pobyt, ktorý môže trvať 3 - 6 mesiacov a jeho cieľom môže byť príprava diplomovej práce, alebo štipendium na semestrálny

pobyt na univerzite v ktorejkoľvek krajine sveta, teda aj v Rakúsku. Pre doktorandov je dĺžka týchto pobytov dokonca od 1 do 10 mesiacov. Najbližšie sa budú žiadosti podávať 30. apríla 2023, a teda je správny čas zamyslieť sa, na akej inštitúcii by uchádzač chcel stráviť takýto pobyt a ako by tento pobyt mohol byť pre neho prospešný. Do Rakúska je možné získať štipendium na mobilitu aj cez program CEEPUS. Študenti 1., 2. a 3. stupňa môžu získať grant na pobyt v trvaní 3 - 10 mesiacov alebo na krátkodobý pobyt 1 - 2 mesiace súvisiaci s prípravou záverečnej práce. Pedagógovia sa môžu uchádzať o štipendium na mesačnú mobilitu, pričom základnou požiadavkou je stráviť na zahraničnej univerzite minimálne 5 dní a odučiť najmenej 6 vyučovacích hodín.

V rámci vyššie spomínanej Akcie Rakúsko - Slovensko môžu uchádzači o štipendium požiadať v 2 termínoch, 15. marca 2023 a 15. októbra 2023 priamo cez online systém na webe www.scholarships.at.

- Štipendium pre diplomantov poskytne študentom možnosť využívať pri príprave svojej diplomovej práce aj zdroje v Rakúsku a takto dosiahnuť lepšiu kvalitu svojej práce. Pobyt (1 - 3 mesiace) musí súvisieť s témou diplomovej práce štipendistu a takto musí aj byť plánovaný. Výška grantu môže dosiahnuť max. 1 150 € mesačne.
- Doktorandi môžu získať štipendium na 3 - 6 mesačný pobyt, ktorého aktivity súvisia so spracovaním témy dizertačnej práce. Výška grantu môže dosiahnuť max. 1 150 € mesačne.
- Vysokokvalifikovaní postdoktorandi (ktorým bol udelený titul PhD. alebo ekvivalent, nie sú habilitovaní a od udelenia titulu PhD. neuplynulo k termínu uzávierky viac ako 10 rokov) môžu získať štipendium na 3 - 6 mesiacov v max. výške 1400 € mesačne.
- Pedagógickí a vedeckí pracovníci (vrátane doktorandov) určite ocenia možnosť získať podporu na krátkodobé pobyty do 3 dní (90 € na deň). Štipendium sa môže využiť na krátku študijnú cestu, prípadne kontaktné stretnutie s kolegami s partnerskej krajiny, pričom žiadosť je možné podať priebežne.
- Študenti a doktorandi (so spo-

čenskovednou orientáciou) môžu taktiež požiadať do 15. marca 2023 o štipendium na letný jazykový kurz nemčiny, ktoré zahŕňa samotné štipendium vo výške 750 €, úhradu kurzovného a ubytovania.

Nesporne zaujímavú možnosť pre internacionalizáciu vzdelávania, budovanie partnerstiev a podporu výmeny skúseností predstavuje možnosť podania projektovej žiadosti o podporu (maximálne) ročného, tzv. iniciatívneho projektu, kde je možné získať podporu až 6 000 € ročne alebo 3-ročného projektu (Cieľená projektová podpora

Akcie), kde je výška podpory do 20 000 € ročne (teda 60 000 € pri 3-ročnom projekte).

Cieľená projektová podpora je zameraná na organizovanie a realizáciu rakúsko-slovenských letných jazykových kurzov; na organizovanie a realizáciu rakúsko-slovenských školení zameraných na zlepšovanie odborných znalostí či na zlepšovanie napr. soft skills ako sú prezentačné zručnosti, projektový manažment a pod. Nesporne významnou podporou pre odborný rast doktoranda môže byť realizovanie doktorátu pod dvojím vedeckým, v rámci čoho ide o spoluprácu

tímov doktorandov a ich školiteľov z Rakúska a zo Slovenska, pričom minimálny tím je tvorený 2 školiteľmi (1 z Rakúska a 1 zo Slovenska) a 1 doktorandom. Takéto projekty môžu umožniť napr. realizáciu mobility či organizovanie a financovanie hosťovských prednášok.

V texte sme uviedli len zlomok možností, ktoré SAIA ponúka, avšak veríme, že vás ponuka zaujala a ďalšie informácie si nájdete na ich webe www.saia.sk. Najbližšia uzávierka na podávanie projektov je 15. marec a 15. máj.

Foto: archív autorky

O NOVINKÁCH PROGRAMU ERASMUS+

Vanda TARBAJOVÁ

Program Erasmus+ na obdobie rokov 2021 - 2027 prináša viaceré novinky, ktorých snahou je zabezpečiť prístupnosť programu pre študentov zo všetkých prostredí a pomerov, ako aj študijných odborov.

Cieľom aktuálnej stratégie je odstraňovanie prekážok; jednou z nich bolo aj dlhodobé trvanie študentských mobility. Nové programové obdobie ponúka flexibilnejšie možnosti trvania fyzickej mobility, pričom ju kombinuje s virtuálnym prvkom. Novinkou je možnosť realizovať krátkodobú mobilitu v dĺžke 5 - 30 dní formou študijného pobytu alebo praktickej stáže.

Aktuálne prebieha výzva na podanie prihlášok na krátkodobú zahraničnú stáž doktorandov pre AR 2023/2024. Prihlášku na nasledujúci akademický rok je možné podať do 31. marca 2023.

Realizovaním stáže doktorand získava praktické skúsenosti vo svojom študijnom odbore, zdokonaľujú svoju vedecko-výskumnú, publikačnú alebo pedagogickú činnosť. Zároveň spoznáva odborníkov nielen vo svojom odbore a zlepšuje svoje jazykové zručnosti. Obohacujúce je

tiež poznanie nových miest a domácej kultúry.

Do aktuálnej výzvy sa môžu prihlásiť denní aj externí študenti Prešovskej univerzity študujúci na treťom stupni vzdelávania. Prihláška sa podáva online prostredníctvom platformy MS Forms. Uchádzač je povinný k prihláške doložiť akceptačný a motivačný list.

Prijímajúcou organizáciou môže byť každá verejná alebo súkromná organizácia pôsobiaca na trhu práce alebo v oblastiach vzdelávania, odbornej prípravy, mládeže, výskumu a inovácie v ktorejkoľvek z oprávnených krajín programu. Mobilita je vykonávaná s finančnou podporou programu. Podrobné informácie k pravidlám a výzve nájdete na webovej stránke Prešovskej univerzity v sekcii Zahraničie, podsekcii Erasmus+ krátkodobé mobility.

Foto: Peter Halko ml.

POPOLUDNIE S PROFESOROM ŠTEFANOM TÓBIKOM

Júlia DUDÁŠOVÁ

V stredu 5. októbra 2022 sa v Centrálnej študovni Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity v Prešove (UK PU) konalo slávnostné otvorenie výstavy posterov pod názvom Život a dielo profesora Štefana Tóbika. Podujatie bolo spojené s prezentáciou kompédia Gemerské nárečia, životného veľdiela prof. Š. Tóbika, popredného slovenského jazykovedca, dialektológa, pedagóga, vysokoškolského učiteľa, zakladateľa Katedry slovenského jazyka a literatúry (1952), spoluzakladateľa Filozofickej fakulty v Prešove (1959) a Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (1959).

Výstava bola sprístupnená od 20. 09. 2022 do 28. 10. 2022 a konala sa pri príležitosti ukončenia edície tohto najväčšieho dialektologického spisu v slovenskej dialektológii: Gemerské nárečia I / 1, 2 (2018. 176 s./448 s.), Gemerské nárečia II / 1, 2 (2020. 384 s./ 2021. 464 s.), Gemerské nárečia III (2019. 92 s.). Dielo vznikalo postupne v štyridsiatych až šesťdesiatych rokoch 20. storočia, ale z rôznych subjektívnych i objektívnych príčin ostalo v rukopise, o čom sa čitatelia podrobnejšie dozvedia v úvodných štúdiách k jednotlivým knihám.

Po dlhých rokoch hľadania rukopis diela objavil prof. RNDr. René Matlovič, PhD., LL.A., vnuk prof. Štefana Tóbika a bývalý rektor Prešovskej univerzity (2007 – 2015).

Bol to práve on, kto vlastne inicioval vydanie rukopisu z pozostalosti, oslovil editorku diela a našiel aj finančné prostriedky na realizáciu tohto odvážneho počinu. Zo srdca mu patrí naše úprimné poďakovanie za toto vzácné rozhodnutie, lebo stratený rukopis životného diela jeho starého otca ťažil nielen jeho rodinu, ale aj Katedru slovenského jazyka a literatúry FF UPJŠ/PU ako pracovisko, ktoré jeho starý otec s láskou dlhé roky budoval a viedol (1952 – 1969). Tieň padal aj na vedenie Filozofickej fakulty, ktorú Š. Tóbič spoluzakladal a v jednom funkčnom období bol aj členom jej vedenia ako prodekan pre vedeckovýskumnú činnosť (1959 – 1961). (Predtým v rokoch 1955 – 1957 bol dekanom Filologicko-fakulty Vysokej školy peda-

gogickej v Prešove, predchodkyne dnešnej Filozofickej fakulty PU). Ako boľavý problém a otvorenú otázku pociťovali nevydaný rukopis aj predstavitelia slovenskej jazykovedy a dialektológie v Jazykovednom ústave Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied v Bratislave. Dielo pôvodne malo vyjsť v edícii Gemerské vlastivedné pohľady pri Gemerskej vlastivednej spoločnosti so sídlom v Rimavskej Sobote vo vydavateľstve Obzor v Bratislave (1971) a Osveta v Martine (1974), ale po predčasnej smrti autora a pri hľadaní možností vydania diela z pozostalosti sa rukopis stratil a dlhé roky sa o ňom nevedelo.

Dialektologické dielo profesora Štefana Tóbika sa vďaka svojmu obsahu i rozsahu, ako aj metodíc-

kému a metodologickému postupu zaraďuje medzi moderné a aktuálne diela slovenskej jazykovedy. Jeho kvalite neublížilo ani takmer päťdesiatročné a v prípade jeho rigorózne práce až sedemdesiatročné čakanie na vydanie. Preto môžeme

konštatovať, že dielo Štefana Tóbika patrí do základného fondu slovenskej, slovanskej a karpatskej jazykovedy a dialektológie.

Podujatie, ktoré sme nazvali Popoludnie s profesorom so Štefanom Tóvikom, malo slávnostný charakter. Na úvod si preplnená sála účastníkov vypočula Koncert pre violončelo, sláčiky a basso continuo C dur (v dvoch častiach: Largo a Allegro) od Antonia Vivaldiho v podaní vysokoškolského sláčikového orchestra Camerata Academica; dirigentkou orchestra je docentka Renáta Kočišová a v jej podaní odznelo aj sólo pre violončelo. Po týchto tónoch vážnej hudby, ktoré navodili sviatočnú atmosféru, nasledovalo otvorenie a privítanie hostí v podaní doc. P. Karpinského, vedúceho Katedry slovenského jazyka Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií FF PU. Medailón o živote a diele prof. Tóbika predniesla prof. J. Dudášová, editorka diela, autorka i garantka výstavy. Po týchto úvodných častiach programu nasledovala prezentácia kompénia Gemerské nárečia, ktoré dotykom so zelenou vetvičkou z ihličnatého stromu pred PU do života uviedli a veľa dobrých čitateľov mu popriali vyzvaní hostia. Po tomto akte už nič nebránilo tomu, aby sa slova ujali

bývalí žiaci prof. Tóbika a bývalí absolventi FF UPJŠ: prof. J. Sabol, doc. L. Bartko, dr. Matysko a dr. T. Matlovičová, rod. Tóviková. Vo svojich príhovoroch, ktoré venovali svetlej pamiatke prof. Tóbika, ocenili jeho prínos pre slovenskú i slovanskú dialektológiu i jazykovedu, prihlásili sa k odkazu svojho profesora a poďakovali sa mu za všetko, čo pre slovenskú jazykovedu a pre rozvoj vysokého školstva na východnom Slovensku vykonal.

Na záver poprosil o slovo doc. J. Gavura, riaditeľ Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií FF PU, v ktorom sa poďakoval prítomným za hojnú účasť a vyjadril potešenie z vydareného podujatia, ktoré nás v duchu vrátilo o pár desaťročí späť a pripomenulo nám, že právom máme byť na čo hrdí. Slávnosť ukončili verše básne od Jána Kostru v podaní študentky slovakistiky.

Prezentované vedecké dielo Š. Tóbika už navždy zaplnilo prázdne miesto v univerzitných a akademických knižniciach a stalo sa mocnou inšpiráciou pre seriózný vedecký výskum v oblasti slovakistiky, slavistiky a karpatikistiky doma i v zahraničí.

Foto: UK PU

ÚSPEŠNÝ AKADEMICKÝ ROK PRE ORCHESTER CAMERATA ACADEMICA

Viliam TARJÁNYI

Komorný orchester Camerata Academica (ďalej komorný orchester) vznikol v roku 1987. Jeho zakladateľom a prvým umeleckým vedúcim bol PaedDr. Anton Stracenský. Od roku 1993 do roku 2018, neprežitých 15 rokov, bol umeleckým vedúcim a dirigentom orchestra doc. Mgr. art. Karol Medňanský, PhD. Pod jeho vedením komorný orchester získal rad ocenení a úspechov nielen na Slovensku, ale aj v Čechách. Počas krátkeho obdobia viedla komorný orchester Mgr. art. Hana Schlosser, ArtD., a od septembra 2019 je umeleckou vedúcou a sólistkou Camerata Academica doc. Mgr. Renáta Kočišová, PhD. Komorný orchester tvoria prevažne študenti Katedry hudby Inštitútu hudobného a výtvarného umenia Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove (IHVU FF PU).

Príchodom Renáty Kočišovej umelecký súbor stabilizoval svoje personálne obsadenie a kultivovaným umeleckým prejavom zvýšil svoju kvalitu po technickej, prednesovej stránke. Tento výrazný progres sa odzrkadlil aj na umeleckej aktivite a dopyte po účinkovaní Camerata Academica nielen na Prešovskej univerzite v Prešove, ale aj v meste Prešov. Za dva roky svojho pôsobenia obohatila nová umelecká vedúca repertoár komorného orchestra o diela skladateľov Antonia Vivaldiho, Júliusa Kowalského či Johana Sibeliusa. Zaujímavosťou je, že skladby Júliusa Kowalského sú komponované v náročnom mikrotonálnom systéme a v umeleckých kruhoch sa traduje, že niektoré jeho skladby

nevedel nikto zahrať. Komorný orchester sa podujal nacvičiť jeho skladbu *Malá dětská suita* pre sláčiky a klavír a zvládol to na veľmi slušnej interpretačnej úrovni. Pri študovaní skladieb vysvetľuje doc. Kočišová členom orchestra charakter skladby a svoju predstavu o interpretácii a chápaní kompozície, čo je veľkým prínosom a motiváciou pre študentov, ktorí budú po skončení štúdia predovšetkým učiteľmi hudobnej výchovy na základných školách alebo pedagógmi hudobného odboru na základných umeleckých školách. Svojimi hudobnými poznatkami a skúsenosťami, prístupom a pedagogickou odbornosťou prenáša umelecká vedúca orchestra na svojich hudobníkov presne to, čo potrebuje z jednotlivých nástrojov orchestra dostať.

V akademickom roku 2021/2022 bol komorný orchester súčasťou kultúrneho programu všetkých významných udalostí v živote PU, či už šlo o adventný koncert, deň otvorených dverí, Jarný koncert Katedry hudby IHVU FF PU, deň učiteľov alebo otvorenie akademického roku. Prešovskej verejnosti sa komorný orchester prezentoval dňa 24. 02. 2022 koncertom v aule Evanjelického kolégia v Prešove v projekte Kalvária - miesto pre pľúca a dušu. V kultúrnom programe premiérovito zaznela skladba Wiliama Gomeza *Ave Maria* pre mezzosoprán v úprave pre sláčikové nástroje. Kultivovaný sólový spev v podaní Mgr. Miriam Brandisovej s decentným sprievodom orchestra mal medzi poslucháčmi veľký úspech a prispel k ich hodnotnému umeleckému zážitku.

Vrcholom umeleckého pôsobenia komorného orchestra v ostatnom období bolo vystúpenie na súťaži *Divertimento musicale 2021*. Postupu do celoštátneho kola predchádzali krajské súťaže a prehliadky neprofesionálnej komornej hudby *Divertimento musicale 2021* vo všetkých samosprávnych krajoch Slovenska,

ktoré sa konali v novembri 2021. Po presvedčivom umeleckom výkone bol za Prešovský samosprávny kraj odbornou porotou na celoštátne kolo vybraný a odporúčaný práve komorný orchester *Camerata Academica PU*. Pod záštitou Národného osvetového centra spolu s Mestským kultúrnym strediskom v Rimavskej Sobote sa v dňoch 17. – 19. júna 2022 v Rimavskej Sobote konala celoštátna súťaž a prehliadka inštrumentálnej hudby *Divertimento musicale 2021*. Komorný orchester *Camerata Academica* tam obstál so ctou a zanechal veľmi dobrý umelecký dojem. Kolektív mladých nadšených hudobníkov, študentov PU, sa prezentoval slušnou hudobnou kvalitou. Dramaturgia súťažného programu bola postavená na skladbách z obdobia baroka (A. Vivaldi) a hudby 20. storočia (J. Kowalski). Napriek odlišným znakom predmetných hudobných období muzikanti dokázali precítiť a štýlovo zvládnuť podanie oboch skladieb. Súťažným prevedením skladieb Antonia Vivaldiho *Koncert pre violončelo, sláčiky a čembalo C dur* v častiach *Allegro-Largo-Allegro* a *Malej detskej suity* pre sláčiky a klavír od Júliusa Kowalského v častiach I. *Prelúdium*, II. *Air*, III. *Danse*, IV. *Intermezzo* a V. *Marcia* sa komorný orchester vyrovnanosťou a jednotným frázovaním jednotlivých sekcií prezentoval na slušnej intonačnej a rytmickej úrovni. Umelecký dojem hudobného prejavu v skladbe od Antonia Vivaldiho umocnil precízny, osobitý, tech-

nický a prednesový výkon sólistky na violončelo doc. Renáty Kočišovej. Súťaže sa zúčastnili aj študenti, ktorí už na svojej alma mater absolvovali štátne skúšky: Jozef Duľa, Kristína Petříková a Milan Timko. Pripojenie sa k orchestru na súťaži im slúži ku cti; ďakujeme vám.

Dňa 19. 06. 2022 sa komorný orchester prezentoval koncertom v kaštieli v Betliari. Vystúpenie medzi poslucháčmi vyvolalo veľmi kladný ohlas a spontánny aplauz. Účastníci podujatia si vypočuli skladby od A. Vivaldiho a J. Kowalského a v podaní doc. Liubov Gunder, zaslužilej umelkyne Ukrajiny a sólistky komorného orchestra, zaznela skladba pre klavír *As Dur* od Fryderyka Chopina. Ako dodatok predniesla doc. Liubov Gunder skladby pre klavír od Milana Nováka, pričom jej umelecký výkon, prednes a interpretácie skladieb boli hodné významného ocenenia udeľného Ukrajinou.

Úspechy komorného orchestra *Camerata Academica* spája niekoľko atribútov. Ide predovšetkým o prirodzenú autoritu a profesionalitu umeleckej vedúcej orchestra, doc. Mgr. Renáty Kočišovej, PhD., vzájomný rešpekt a úctu medzi jednotlivými hráčmi orchestra, ale aj o muzikalitu, súdržnosť a celosť kolektívu. Komornému orchestru *Camerata Academica* patrí za dôstojné a úspešné reprezentovanie PU potlesk v stoji.

Foto: archív komorného orchestra

100 KNÍH PRE PREŠOVSKÚ UNIVERZITU

Anna POLAČKOVÁ

V Univerzitnej knižnici (UK) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa vo štvrtok popoludní, za mimoriadneho záujmu študentov, realizovala autorská prezentácia knižného debutu finalistky Anasoft litera 2022 Nicol Hochholczerovej s názvom *Táto izba sa nedá zjesť*. Pri tejto príležitosti oznámil vydavateľ a propagátor pôvodnej slovenskej literatúry Koloman Kertész Bagala založenie Klubu čitateľov slovenskej literatúry. V rámci tohto projektu sa zároveň rozhodol zo svojej bohatej produkcie venovať 100 kníh 100 školám (stredným a vysokým), pričom prvou z nich je Prešovská univerzita.

„Týmto projektom by som rád spropagoval a sprístupnil kvalitnú pôvodnú slovenskú literatúru na školách, a tiež by som tým chcel povzbudiť mladú generáciu k literárnej tvorbe. Počas mojej 30-ročnej vydavateľskej misie som totiž uviedol na slovenský knižný trh už vyše 100 debutantov, pričom viacerí z nich dnes patria medzi slovenskú spisovateľskú špičku a sú nezriedka oceňovaní na literárnych súťažiach. Veď napríklad tento rok sú vo finálovej päťke súťaže Anasoft litera štyri diela z produkcie môjho vydavateľstva (viac som ich tento rok ani nestihol vydať),“ uviedol vydavateľ Bagala. Ako dodal, od roku 1996 tiež organizuje literárnu súťaž Poviedka, kde dáva priestor mladým literárnym talentom a najlepší z nich potom majú možnosť svoje knižné prvotiny vydať v jeho vydavateľstve. V darovanej kolekcii literárnych diel

sú preto zastúpené aj diela začínajúcich mladých autorov. Nájdeme tu však aj diela strednej a staršej generácia autorov, z ktorých viacerí už žiaľ nie sú medzi nami. Ide skutočne o reprezentatívny výber diel autorov ako sú Balla, Vadas, Krištúfek, Mitana, Földvári, Ballek, Milčák, Rakús, Kepplová, Beňová, Uriková, či tohtoročná debutantka Hochholczerová. Tento literárny kaleidoskop by teda mohol zaujať rôznorodé spektrum čitateľov.

Knižný dar od vydavateľa prevzal riaditeľ Univerzitnej knižnice PU Peter Haľko, ktorý ocenil veľkorysé gesto K. K. Bagalu. „S vydavateľom Kolomanom K. Bagalom spolupracujeme už viac ako dve desaťročia a za ten čas k nám priviedol na autorské besedy viacero zaujímavých literátov – spomeniem len Ballu, Vadasa, Föl-

dváriho či Kopcsaya a vždy to bolo nezabudnuteľné stretnutie, ktoré sa tešilo veľkej pozornosti našich čitateľov. Knihy z jeho vydavateľstva sú v našom fonde početne zastúpené, keďže sú našimi čitateľmi žiadané. Veľmi si preto vážim a oceňujem tento jeho počin, ktorým ešte viac umocní svoje poslanie propagátora pôvodnej slovenskej tvorby;“ vyzdvihol riaditeľ Haľko. To že Prešovská univerzita obdržala knižný dar ako prvá z vybraných škôl považuje riaditeľ za ocenenie ich dlhoročnej korektnej a plodnej spolupráce, ako aj prísľub na jej pokračovanie.

Kooperáciu univerzity a vydavateľstva odborne zastrešuje literárna vedkyňa a kritička prof. Marta Součková z Filozofickej fakulty PU, ktorá podujatia tradične aj moderuje. Dôkazom vzájomne prospešnej spolupráce je aj autorská prezentácia Nicol Hochholczerovej, ktorú na sledovala úplne zaplnená študovňa, čiže vyše 150 čitateľov. „Na Prešovskej univerzite sme vždy našli prajné prostredie, ktoré nás utvrdzovalo v tom, že naše vydavateľské snaženie má zmysel. A takto, ako na tejto prezentácii, to tu býva vždy, keď prideme“, uzavrel s úsmevom vydavateľ Bagala.

Foto: UK PU

PAMÄTNÝ DEŇ BÉLU KÉLERA

Renáta KOČIŠOVÁ

Pri príležitosti 140. výročia úmrtia bardejovského hudobníka Bélu Kélera sa dňa 22. novembra 2022 v Univerzitej knižnici Prešovskej univerzity v Prešove (UK PU) uskutočnilo pod gesciou Katedry hudby Inštitútu hudobného a výtvarného umenia Filozofickej fakulty (IHVU FF) PU spomienkové podujatie slova a hudby. Záštitu nad podujatím prevzal predseda Prešovského samosprávneho kraja, PaedDr. Milan Majerský PhD.

Béla Kéler (1820 – 1882) - bardejovský rodák, huslista, skladateľ, dirigent a organizátor koncertov obdobia romantizmu – na seba upozornil ako tvorca a interpret salónnej a zábavnej hudby. Disponoval neskutočnou invenciou: až takou, že mu úryvok jeho skladby prebral samotný Johannes Brahms. Na hudobné skladby B. Kélera sa v našich končinách paradoxne pozabudlo, no Brahmsov Uhorský tanec č. 5 je stálou ozdobou koncertných siení. Ale ani toto čierno-biele videnie Kélerovho odkazu už neplatí. Ako je zo súčasných koncertov, festivalov, spomienkových podujatí, edičných a nahrávacích výstupov zjavné, Kélerova skladateľská tvorba pretrvala aj 140 rokov po jeho skone. V hudobnom programe pod názvom Pamätný deň Bélu Kélera sme sa presvedčili, že lahodné melódie straussovského obdobia dokážu zaujať a očariť aj súčasného poslucháča.

Podujatie usporiadané v spolupráci so Spoločnosťou Bélu Kélera (SBK) priblížilo, čo sa za posledné dekády udialo s notovaným Kélerovým fondom a aj artefaktami nachádzajúcimi sa v Šarišskom múzeu v Bardejove.

Z premietnutých videoreportáží kultúrno-spoločenskému podvečeru dominovali príspevky Bardejovskej televízie o muzikologickej konferencii Návrat bardejovského rodáka, o akte darovania Kélerových huslí mestu Bardejov, o založení Spoločnosti Bélu Kélera, o oslavách dvestoročnice od narodenia skladateľa či o uvedení publikácie B. Kélera: maestro z Bardejova autora Pavla Burdycha do života (bola predstavená aj na tomto spomienkovom podujatí).

Moderátorka podujatia, Mgr. Katarína Hricová zo SBK, uviedla aj sympatickú video-zdravicu dirigenta Symfonického orchestra Slovenského rozhlasu v Bratislave Adriana Kokoša, ktorý nahral Kélerovo vokálno-inštrumentálne dielo Karpaty. Stručnú analýzu tohto diela podal v teoretickej rovine doc. Mgr. art. Karol Medňanský, PhD., ktorý poznamenal, že ide o úplne prvé dielo romantizmu programovo reflektujúce prírodné zákutia našich veľhôr (Tatier). Najnovšie edičné a nahrávacie aktivity predstavil MgA. Pavel Burdych, Ph.D., generálny riaditeľ SBK, ktorý sa v závere programu

za klavírnej spolupráce doc. Liubov Gunder predstavil s Kélerovou Idylou, op. 134, č. 1 aj ako husľový interpret so sugestívnym zmyslom pre husľovú techniku a výraz.

Vrcholom hudobného večera bola klavírna interpretácia podmanivej a virtuózne koncipovanej skladby Tanzlust. Vive la dance!/Nech žije tanec!, op. 82 pre klavír. Liubov Gunder ju zahrála so štýlovou eleganciou a zmyslom pre podmanivý tanečný štýl straussovej doby. Poslucháči si v programe vypočuli aj Kélerovu vokálnu tvorbu – jednak zborovú poetickú pieseň Gute Nacht v podaní vokálneho ansámblu zboru NOSTRO CANTO (pedagogická a umelecká príprava: Mgr. art et Mgr. Tatiana Švajková, PhD.), ako aj sólové piesne v podaní Júlie Petrušovej (Uspávanka) a Mgr. art. Andrei Nemcovej (Večerná modlitba) v sopránovom a altovom registri s melanchóliou a kázňou. Tanečnú podobu Kélerových skladieb predstavil Szabolcs Varga (Polka-Mazurka pre klavír). Vysokoškolský súbor CAMERATA ACADEMICA (pedagogická a umelecká príprava: doc. Mgr. Renáta Kočišová, PhD.) v úprave pre sláčikový orchester predviedol čardáš – Spomienka na Bardejov – na tému, ktorá zaujala aj J. Brahmsa. Doba multikultúrnej rakúsko-uhorskej monarchie, v ktorej Béla Kéler žil a tvoril, tak zanechala v poslucháčoch atmosféru krásnych melódií a tanečných rytmov.

Foto: UK PU

ANNA HAUSOVÁ: MEDITÁCIE

Peter HALKO

Dňa 10. novembra 2022 sa v Univerzitnej knižnici Prešovskej univerzity v Prešove (UK PU) konala vernisáž malieb akademickej maliarky Anny Hausovej pod názvom Meditácie. Kurátorkou výstavy je Marta Hrebíčková, historička výtvarného umenia so zameraním na súčasné slovenské výtvarné umenie. S hudobným programom vystúpil akordeonista Tibor Kušnir, študent Katedry hudby Inštitútu hudobného a výtvarného umenia Filozofickej fakulty PU, ktorého umelecky pripravila Jana Hudáková.

Vernisáž otvoril riaditeľ UK PU Peter Halko, ktorý vo svojom príhovore uviedol, že knižnica touto výstavou pokračuje v tradícii predstavovania bývalých študentov a pedagógov univerzity, ktorým dáva priestor prezentovať svoju aktuálnu tvorbu akademickej obci PU. Pripomenul, že po pätnástich rokoch ide už o druhú výstavu autorky v UK PU a vyzdvihol najmä jej tvorivosť a mimoriadnu rozmanitosť jej výtvarného prejavu.

Prešovská umelkyňa Anna Hausová sa na slovenskej výtvarnej scéne

pohybuje už viac ako štyri desaťročia a patrí k najvýraznejším a najkreatívnejším umeleckým zjavom nielen východoslovenského, ale azda aj stredoeurópskeho kultúrneho priestoru. Je absolventkou Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave a v rokoch 1987 – 2013 pôsobila ako vysokoškolská pedagogička na Katedre výtvarnej výchovy a umenia PU v Prešove. Je oceňovaná odbornou i laickou verejnosťou a neraz zaujala aj na medzinárodných výstavách a sympóziách. Prezentovala sa na mnohých individuálnych i kolektívnych výstavách na Slovensku,

v Taliansku, Luxembursku, Belgicku, Poľsku, Česku, Maďarsku atď.

Diapazón jej tvorby je značne rozmanitý – je autorkou inštalácií, sochárkou, kresliarkou, maliarkou, grafičkou, textilnou výtvarníčkou, ilustrátorkou kníh, tvorí tiež monumentálno-dekoratívne, konceptuálne, ale aj multimediálne diela. Ako vo svojom príhovore uviedla kurátorka výstavy M. Hrebíčková: „V každej z týchto svojich umeleckých podôb dosiahla pozoruhodnú úroveň a vniesla do nich netradičné a nekonvenčné prvky, nečakané a prekvapivé kombinácie a časom aj čoraz osobnejšie posolstvá. Tie vyplynuli z jej vnútornej potreby o hlbší duchovný kontakt medzi vlastným subjektom a poetickým prúdom ľudského bytia a vedomia. Ako červená niť sa jej tvorbou vinie záujem o výtvarné uchopenie existencionalnej neistoty súčasného človeka, najmä ženy – jej vnímania sveta a vlastného postavenia v ňom, a zároveň rozvíja základnú myšlienku o vzniku (zrode) a zániku (vesmíru, sveta, človeka...). V týchto rokoch v jej tvorivom programe zohráva dominantné postavenie otázka tela, telesnosti, rodovosti v ich istej univerzálnej platnosti pri výklade sveta a života.“

Na výstave v UK PU Anna Hausová prezentuje 2 súbory:

- Meditácie – 6 veľkoformátových malieb, z toho 3 na transparentnom silone a ďalšie 3 na plátne (180 x 180 až 200 x 200 cm), vytvorených v rokoch 2007 – 2022.

M. Hrebíčková: „*Ústredným motívom je tu kruh. Začína od zdanlivo statického, pokojného kruhu s istým až dekoratívnym akcentom, kde malba na silonovej tkanine je uzavretá, sústredená do centra. Ďalšie sa dynamizujú, kruh sa stáva špirálou, ktorá v sebe nesie hybnú silu smerujúcu z obvodu do vnútra a z vnútra von. Začiatok splyva s koncom a koniec je novým začiatkom. Ide o princíp večného kolobehu – vzniku a zániku.*“

- Za horizontom – 8 akrylových malieb na plátne (70 x 90 cm) vytvorených v rokoch 2020 – 2021.

M. Hrebíčková: „*Súbor týchto malieb prináša kontemplatívne stíšenie, hlbší ponor do seba, svojho vnútra v delikátnej redukovanej farebnosti. Zvýraznená je horizontála, hranica, kde sa stretávajú a prelínajú myšlienkové a vizuálne podnety – rozjímanie o tom, kto sme, kde sme a kam smerujeme. Horizont je línia, na ktorej sa zastavíme a intuitívne sa rozhodujeme...*“

Samostatným prvkom výstavy je ready made dielo Koniec Bavlnárskych závodov Vladimíra Iljiča Lenina (200x150 cm, bavlnené plátno, 2021), ktoré je umiestnené vo foyer knižnice.

Na záver výstavy A. Hausová prezentovala akademickému publiku krátkometrážny dokumentárny film Obzory vytvorený v spolupráci s bývalým univerzitným kolegom, filmárom Jaroslavom Ondom, ktorý je voľným pokračovaním dlhodobého otvoreného projektu Prach si a v prach sa obrátiš, na ktorom autorka pracuje s prestávkami už od roku 2009.

Ako uviedla kurátorka výstavy, dielami vystavenými v UK PU Anna Hausová opätovne dokazuje, že je umelkyňou s vysokou mierou invenencie a profesionality a znova potvrdzuje, že v každej etape svojej tvorby ju dokáže naplniť neokázalým, ale tvorivým počínom s osobitým emocionálnym potenciálom – a to robí

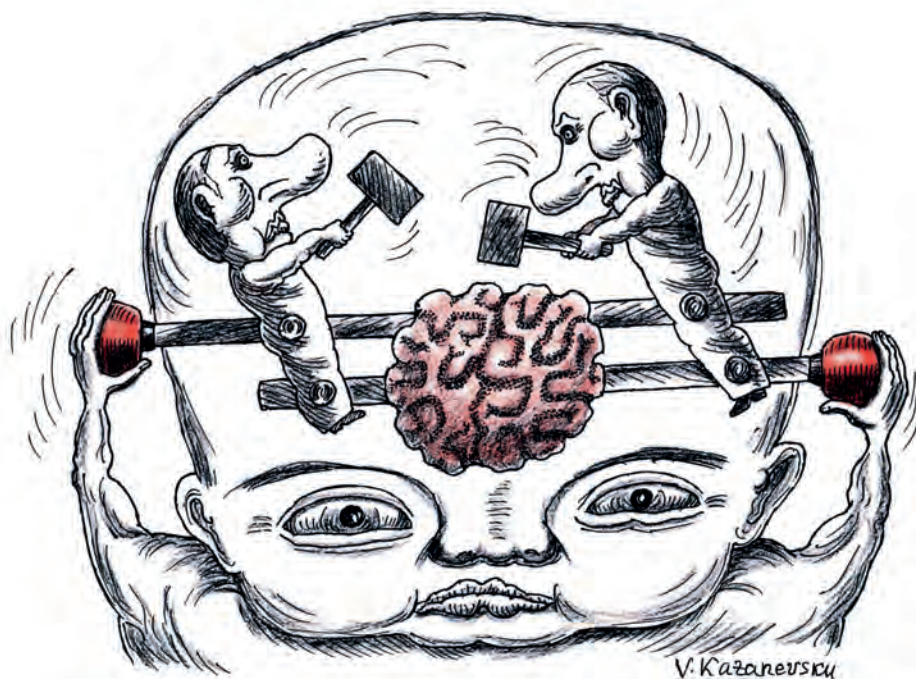
dielo Anny Hausovej nadčasovým, hlboko zakoreneným v konkrétnom kontexte a pritom univerzálnym, príťažlivým pre široké spektrum divákov.

Foto: Ing. Radko MARUŠA a Peter HALKO, ml.

VLADIMÍR KAZANEVSKY: SLOBODA PREJAVU

Peter HAĽKO

Dňa 14. novembra 2022 sa v Univerzitnej knižnici Prešovskej univerzity v Prešove (UK PU) konala vernisáž výstavy kresleného humoru ukrajinského karikaturistu Vladimíra Kazanevského pod názvom Sloboda prejavu (Володимир Казаневський: Свобода слова). Kurátorom a iniciátorom výstavy je Peter Rázus z Prešovskej rozvojovej agentúry, ktorá je spoluorganizátorom výstavy.

Vernisáž otvoril riaditeľ Univerzitnej knižnice PU Peter Haľko, ktorý vo svojom príhovore upozornil, že ide o netradičnú vernisáž, keďže jej súčasťou je aj beseda s autorom a tiež predstavenie jeho najnovšej publikácie *The Fall of Dinosauria* (Pád dinosaurov).

Výstava kresleného humoru Vladimíra Kazanevského *Sloboda prejavu* je podporená z verejných zdrojov prostredníctvom Fondu na podporu umenia a premiérovu bola predstavená na konferencii Na spolupráci záleží konanej 8. novembra 2022 v Bratislave pod gesciou Úra-

du splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti. Na ňu nadväzovala séria prezentácií a besied autora so študentmi stredných a vysokých škôl v Bratislave, Prešove a Košiciach. Ako uviedol kurátor výstavy Peter Rázus: „Výstavná kolekcia pozostáva zo 60 prác, ktoré vznikli ako reakcia na aktuálnu vojnu Ruska proti Ukrajine. Nie je to humor v pravom slova zmysle, ktorý vyvoláva úsmev na tvári a prináša katarziu, ale sarkastické zobrazenie krutej morbidnosti, ktorú agresia prináša. V hlavných úlohách vystupuje ruský prezident a protihráčom je mu Smrť. Ich

dialóg je bezcitný, zasahujúci nič netušiacie obete nielen vybuchujúcimi raketami, ale aj rovnako nebezpečnou propagandou, ktorá má navyše aj cezhraničný dosah“. Vladimír Kazanevsky odišiel tesne po vypuknutí vojny z Kyjeva a svoj nový domov našiel v Prešove (v tesnej blízkosti univerzity), kde sa aktívne zapája do umeleckého života – organizuje besedy o svojej tvorbe, spolupodieľal sa na príprave výstav *Sloboda Ukrajine* a *AntiHybrid* (inštalované aj v rámci festivalov *Práci češť*, *Živé sochy* a *Amplión*) a vydal tu reprezentatívnu publikáciu *Pád dinosaurov*,

ktorá je alegóriou na totalitný systém vládnutia a deformovanie myslenia ľudí.

Kazanevsky je svetovo uznávaným autorom publikujúcim vo viacerých svetových médiách, ako sú napr. americký Washington Post, švajčiarsky Nebelspalter a ďalšie francúzske, nemecké či talianske periodiká. Od mája tohto roku je nositeľom Ceny Kofiho Annana, ktorú udeľuje Freedom Cartoonists Foundation a mesto Ženeva. Ako doplnil P. Rázus: „V decembri v spolupráci s francúzskymi partnermi a Veľvyslanectvom Ukrajiny pripravuje medzinárodnú výstavu v Paríži na tému Propaganda a vojna.“

Téma propagandy zarezovala aj v UK PU a bola zaujímavým a originálnym pohľadom autora na problematiku konšpirácií a dezinformácií ako nástrojov na manipulovanie verejnej mienky. Podujatie sa zúčastnilo vyše 80 študentov a pedagógov ukrajinského jazyka, ktorých okrem autorových karikatúr a publikácie zaujala najmä charizmatická osobnosť hosťa a jeho umelecký prejav, ale aj životné skúsenosti a postoje.

Foto: Radko MARUŠA a Peter RÁZUS

FESTIVAL ANIMOVANÉHO FILMU BAB SA VRÁTIL AJ DO PREŠOVA

Lenka REGRUTOVÁ,
Mária Klapáková

Medzinárodný festival animovaných filmov pre deti XVI. Bienále animácie Bratislava (BAB), ktorý sa konal 3. – 9. 10. 2022, opäť prekročil hranice hlavného mesta. Prehliadku nekomerčnej animovanej tvorby mali možnosť sledovať aj diváci v ďalších deviatich slovenských mestách (napr. Banská Bystrica, Košice, Nitra, Trnava či Hlohovec), čo je tiež dôkazom toho, že animovaný film je schopný zasiahnuť široké publikum. Štvrtýkrát sa partnerským mestom stal aj Prešov a partnerskou školou Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove (FF PU).

Po online skúsenosti z roka 2020 sa organizátori rozhodli tento ročník realizovať hybridným spôsobom, a tak sa najlepšie animované filmy okrem premietaní v kine objavili aj v programe RTVS a na webovej stránke Bibiany, medzinárodného domu umenia pre deti.

Počas štyroch súťažných dní sa v prešovskom kine Scala a v priestoroch PU premietlo 72 filmov z 27 krajín a sledovalo ich takmer 3500 detských divákov z materských, základných a stredných škôl. Okrem premietaní v kine a na univerzite bolo v prešovskej knižnici Slniečko uvedené aj súťažné pásmo JUNIOR. Išlo o výber kolekcie filmov, ktoré vyrobili deti do 15 rokov. V Slniečku prebiehala v stredu a vo štvrtok aj tvorivá dielňa animovaného filmu pod vedením lektorky Michaely

Kľučárovej z Bibiany, ktorej sa zúčastnili aj študenti mediálnych štúdií z FF PU. Výsledkom boli krátke filmy vytvorené technikou pixelácie. Festival tento rok ponúkol aj nesúťažné pásmo Black Flag určené pre dospelých, ktoré bolo počas festivalového týždňa premietané študentom FF PU a predstavilo žánrovú rôznorodosť animovanej tvorby (od vážneho umenia cez psychedéliu až po humor). Nekomerčný charakter podujatia podporila v priestoroch kina Scala

a auly PU aj prezentácia tvorivého tímu FACE (Fórum alternatívnej kultúry a vzdelávania). Mária Klapáková a Martin Makara z Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií FF PU prezentovali knihy s pridanou hodnotou, ktoré zaujali oko festivalového diváka aj prostredníctvom ilustrácií. Návštevníkom sa aj touto formou pripomenula dôležitosť knižnej ilustrácie, ktorá často inšpiruje aj tvorcov animovaných filmov. O vzťahu ilustrácie a animácie prebiehali na našej univer-

zite vo festivalových rokoch 2016 a 2018 aj diskusné fóra BAB.

Každé partnerské mesto malo vlastného koordinátora festivalu, ktorý v spolupráci s Bibianou zabezpečoval hladký priebeh podujatia. Za mesto Prešov to bola opätovne Lenka Regrutová z Katedry komunikačných a mediálnych štúdií Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií FF PU, ktorá zabezpečovala komunikáciu so školami, ale i promovanie festivalu. Pri organizácii súťažných premietaní pomáhali v rámci svojej odbornej praxe aj študenti mediálnych štúdií, ktorí o priebehu podujatia informovali na sociálnych sieťach študentských médií, ako aj vo forme článkov a reportáží pre UnipoPress a TV Mediálka.

Po skončení festivalového programu ostalo v organizátoroch aj zúčastnených množstvo nových - nielen filmových - zážitkov a otvorilo sa aj množstvo v spoločnosti stále tabuizovaných či málo komunikovaných tém. Dôkazom toho, že festival BAB vzbudil pozornosť publika, boli aj reakcie učiteľov, ktorí dojmy z videného nenechali len v kine, ale o nich so svojimi žiakmi diskutovali aj na ďalších hodinách v škole. V Prešove vyvolal slovinický film *Babkin sexuálny život* aj istú kontroverziu, a najmä učelia kládli organizátorom otázku, či detailný príbeh intímneho

života starej mamy Very, odkazujúci na postavenie Slovinciek v prvej polovici 20. storočia, predsa len nemal byť určený starším divákom. Film bol zaradený ako posledný v pásme XL2 pre vekovú kategóriu divákov 15 – 18 rokov. Medzinárodnú festivalovú porotu naopak tento titul oslovil a udelila mu Cenu Viktora Kubala. Aj tento príklad dokazuje, že festival BAB prináša najmä pre dospelávajúcích aj dovtedy neznáme témy a ponúka priestor pre ich interpretáciu v školskom prostredí, ale i pre rozhovory mimo neho. Deti majú vďaka festivalu možnosť okrem známych a obľúbených titulov spoznať aj nové, ktorými tvorcovia mierili primárne na nich, no zároveň svojím spracovaním dokážu osloviť a pohladiť každého, kto má rád animovanú tvorbu. Okrem priamej spätnej väzby vo forme spontánneho potlesku, smiechu a rozhovorov po premietaní sme zaznamenali aj ohlasy od učiteľov:

- Séria detských animovaných filmov bola plná fantázie, úprimnosti a zábavy. Zároveň však deťom tieto filmy originálnym a pre nich zrozumiteľným spôsobom vysvetlili aktuálne témy (narodenie dieťaťa, integrácia detí). Hlavné postavy boli nielen ľudia, ale aj postavy z ríše zvierat, čo im bolo veľmi blízke.
- Určite ste očarili našich prváčikov a z festivalu rozprávok od-

chádzali nadšení a plní nových zážitkov a pozitívnych emócií.

- Pozitívne hodnotím spoločné premietanie animovaných filmov na veľkom plátne, zaujímavé animácie, kresby a hudbu. Príprava a realizácia spoločnej školskej akcie, ktorých je už v súčasnosti menej, socializuje deti a utužuje školské kolektívy. Spontánne reakcie detí na jednotlivé príbehy boli odlišné od dospeláckych.

Výhody nekomerčnej prehliadky animovanej tvorby ocenili aj deti zo sociálne znevýhodneného prostredia a žiaci s mentálnym postihnutím, pričom pre mnohých to bola ich prvá návšteva kina. BAB tak aj vďaka súčasnej technológii opäť dokázal spojiť deti z rozličných kútov Slovenska. XVI. ročník medzinárodného filmového festivalu pre deti Bienále animácie Bratislava teda možno aj s odstupom niekoľkých týždňov zhodnotiť ako veľmi úspešný, podnetný a otvorený ďalšej spolupráci. Práve toto sieťovanie a prirodzené rozširovanie diváckej základne je dôkazom toho, že na detských divákov a formovanie ich tvorivej osobnosti svet animovaného filmu nezabúda.

Foto: archív festivalu

AKADEMICKÁ KNIŽNICA SLUŽI PREŠOVSKÝM VYSOKOŠKOLÁKOM UŽ 70 ROKOV

Peter HALKO

Spolu s Prešovskou univerzitou v Prešove (PU) si pripomína jubileá aj jej akademická knižnica. Uplynulo 25 rokov, odkedy začala opätovne pôsobiť ako autonómne celouniverzitné knižnično-informačné pracovisko, a 70 rokov, odkedy začala svoje služby poskytovať prešovským vysokoškolským pedagógom a študentom.

Dejiny knižnice sú neodlúčiteľne späté s históriou pôsobenia vysokoškolských inštitúcií humanitného zamerania v našom regióne. Knižnica vznikla ešte v roku 1949, keď bola vládny výnosom založená v Košiciach Pobočka Pedagogickej fakulty Slovenskej univerzity v Bratislave a spolu s ňou bola zriadená aj jej knižnica pod názvom Knižnica Pobočky Pedagogickej fakulty SU v Košiciach. Potvrďuje to aj dátum zaevidovania prvej publikácie v prírastkovom zozname knižnice – 22. 7. 1949. Bohužiaľ, táto publikácia sa v knižnom fonde knižnice už nenachádza, čo je vzhľadom na jej názov - Vatikán - a dobu, v ktorej knižnica pôsobila, pochopiteľné. Pobočka PF SU bola premiestnená do Prešova vládny nariadením z 8. júla 1952 a spolu s ňou aj jej knižnica, čím začala svoje pôsobenie v Prešove (knižničný fond obsahoval 4 308 exemplárov a spravovala ho jedna knihovníčka). Počas ďalších rokov, až do vzniku

PU, akademická knižnica menila svoj názov ešte desaťkrát - podľa toho, ktorým prešovským vysokoškolským inštitúciám poskytovala služby a ako sa menili ich názvy. Pozoruhodné boli roky 1953 – 1959, keď v súvislosti s reorganizáciou československého školstva z Pobočky PF SU vznikla Vyššia pedagogická škola a zároveň práve v tomto roku bola v Prešove zriadená aj Filologická fakulta Vysokej školy pedagogickej v Bratislave. Knižnica tak začala slúžiť dvom vysokým školám súčasne, čo bol v rámci vtedajšieho Československa unikát. V rokoch 1959 až 1997 knižnica pôsobila v štruktúrach Univerzity P. J. Šafárika, pričom do roku 1973 bola organizačne začlenená pod Filozofickú fakultu UPJŠ, no potom pôsobila už len ako pobočka Univerzitnej knižnice UPJŠ. Ako samostatné celouniverzitné pracovisko začala knižnica opätovne pôsobiť až v roku 1997, a to so vznikom Prešovskej univerzity v Prešove, keď zároveň dostala svoj dnešný názov Univer-

zitná knižnica Prešovskej univerzity v Prešove (UK PU).

Za zmienku tiež stojí, že počas celého svojho pôsobenia v Prešove knižnicu viedli doteraz iba 3 vedúci pracovníci: JUDr. Vladimír Kováč, ktorý ju viedol v jej počiatkoch (do 31. 12. 1962), nasledoval Jozef Tutoky, prom. fil. (do 14. 7. 1998) a po ňom knižnicu prevzal Ing. Peter Haľko, ktorý ju vedie až doteraz.

V súčasnosti UK PU tvoria 3 pracoviská: UK1 – Centrálna knižnica, UK2 – Knižnica FZO a PBE, UK3 – Knižnica GTF, ktoré spolu disponujú 6 knižnično-informačnými pracoviskami (požičovne a študovne) pre svojich čitateľov. UK PU má tiež 3 oddelenia: Oddelenie knižničných fondov, Oddelenie knižnično-informačných služieb a Oddelenie informačných technológií a služieb.

Univerzitná knižnica má dnes vyše 30 zamestnancov a 8 800 používateľov, vo svojich fondoch má vyše 230 000 knižničných jednotiek a takmer 1 000 elektronických dokumentov v Digitálnej knižnici UK PU (vytvorených zamestnancami PU). V 3 požičovniach a 6 študovniach je pre používateľov k dispozícii 303 študijných miest. UK PU prevádzkuje 84 počítačových staníc (z toho 45 pre používateľov) a 6 serverov. Ročne dochádza do UK PU okolo 260 titulov periodík, svojim používateľom zabezpečuje 11 plnotextových elektronických informačných zdrojov (napr. Web of Science, Scopus, ProQuest, Ebsco a pod.). V poslednom období ročne knižnicu navštívi cca 60 000 fyzických návštevníkov a 330 000 virtuálnych návštevníkov,

ktorí realizujú spolu vyše 250 000 výpožičiek, z nich je okolo 150 000 výpožičiek digitálnych kníh. Výraznejší posun k elektronickým zdrojom je aj dôsledkom pandémie covidu.

UK PU je akademickou knižnicou, takže poskytuje knižnično-informačné služby (predovšetkým zamestnancom a študentom PU), ktoré sú bežné pre tento typ knižnice: výpožičné služby, bibliograficko-informačné služby, konzultantské služby, reprografické služby a ostatné služby. Zo strany univerzity a čitateľov sú okrem výpožičných služieb cenené najmä:

- spracovanie evidencie publikačnej činnosti zamestnancov univerzity,
- sprístupňovanie elektronických dokumentov zamestnancov PU v Digitálnej knižnici UK PU,
- realizácia kultúrnych podujatí, podujatí informačnej výchovy a knihovníckych podujatí.

Rozšírením Centrálnej študovne UK1 sa značne vylepšili aj podmienky na usporadúvanie rôznych podujatí (vernissáží, koncertov, knižných a umeleckých výstav, prezentácií a pod.), ktorých teraz, v spolupráci s ostatnými súčasťami univerzity, knižnica organizuje vyše 50 ročne (výnimkou boli „covidové“ roky), čo je desaťnásobne viac ako v roku 1997. Výrazne sa pritom rozšírila spolupráca s umeleckými univerzitnými pracoviskami (literárnymi, hudobnými a výtvarnými). Na účely prezentácií,

koncertov a výstav využívajú veľkorysé priestory študovne nielen učitelia, ale aj študenti (literárne soireé, diplomové koncerty, výstava diplomových prác a pod.).

UK PU disponuje aj historickým knižným fondom (cca 4 000 ex.), z ktorého v roku 2016 Ministerstvo kultúry SR vyhlásilo 250 najvzácnejších titulov tlači uložených v depozite UK PU ako historický knižný fond a následne ho Slovenská národná knižnica v Martine zapísala do ústrednej evidencie HKD a HKF.

Poskytovanie knižničných služieb v poslednom období výrazne ovplyvnila aj pandémia covid-19. Keďže v tom čase bola knižnica otvorená v obmedzenom režime, viacero jej služieb či aktivít sa realizovalo aj vo virtuálnom priestore. Knižnica pristúpila k inovácii svojich aktivít, resp. začala poskytovať nové elektronické služby:

- vydávanie už tlačou vydaných publikácií, ktorých vydavateľom bola PU, elektronicky v Digitálnej knižnici UK PU,
- elektronické vysporiadanie záväzkov voči UK PU,
- elektronická (online) registrácia do UK PU,
- elektronické informačné služby prostredníctvom e-mailu a video-prezentácií,
- elektronické podujatia: e-výstavy, e-koncerty.

Knižnica rozvíjala a rozvíja spoluprácu aj s inými knižnicami. V rámci knižničných združení, ktorých je členom, sa pravidelne zapája do rôznych aktivít zameraných na skvalitňovanie služieb, digitalizáciu, získavanie informačných zdrojov a pod. Samozrejme, najviac spolupracovala s knižnicami v regióne, predovšetkým akademickými, ktoré sú jej najbližšie.

Obdobie od vzniku Prešovskej univerzity patrí k najsvetlejšim etapám v histórii knižnice. Okrem rôznych ocenení našej práce tak zo strany čitateľov, predstaviteľov univerzity a jej súčastí, ako aj z prostredia mimo PU (Akreditačná komisia, EUA, Slovenská národná knižnica...), to dokazujú aj kvantitatívne ukazovatele dosiahnuté v uplynulých dvadsiatich piatich rokoch, z ktorých vyberáme:

- takmer 5 miliónov vypožičaných knižničných jednotiek (z toho vyše 1,5 mil. absenčne a 3,4 mil. prezenčne v študovniach) a vyše 1,1 mil. vypožičaných elektronických dokumentov z DK,
- vyše 135-tis. získaných knižničných jednotiek do fondov UK PU,
- vyše 760 realizovaných podujatí (z toho napr. asi 210 literárnych, 215 výtvarných, 70 hudobných, 120 knižnično-informačných).

Za všetkými číslami, ktoré sú tu uvedené, sú ľudia, ktorí v knižnici pracujú a tvoria ju. Bez nich by knižnica nebola skutočnou knižnicou. Preto im patrí vďaka a uznanie za prácu, ktorú v prospech knižnice, univerzity a najmä jej čitateľov denne odvádzajú. Za 25 rokov ich v knižnici pracovalo vyše 70, niektorí len pár týždňov či mesiacov, iní pár rokov, pričom piati pracujú v knižnici nepretržite od vzniku univerzity až dodnes.

Univerzitná knižnica PU poskytuje služby prešovskej akademickej obci už sedem desaťročí. Jej bohatá história ju zaväzuje prijímať ďalšie výzvy, ktoré na ňu čakajú, a poskytovať čo najkvalitnejšie knižnično-informačné služby.

Foto: archív UK PU

KONCERT PRE UKRAJINU

Liubov GUNDER

Dňa 30. 11. 2022 popoludní sa v Univerzitnej knižnici Prešovskej univerzity (PU) v Prešove uskutočnil koncert **PIESNE Z LÁSKY K UKRAJINE – ПІСНІ З ЛЮБОВІ ДО УКРАЇНИ**. Podujatie bolo realizované vďaka finančnej podpore Fondu na podporu kultúry národnostných menšín. Program bol vyskladaný z ukrajinských piesní, ktoré prezentovali spevák Marek Mochnáč a klaviristka Liubov Gunder.

Obdobie, v ktorom žijeme, je plné strachu; nevieme, čo sa bude diať zajtra. Sledujeme, čo sa deje okolo nás, pozorujeme správy nielen z rôznych častí sveta, ale najmä situáciu, ktorá sa deje neďaleko – v susednom štáte. Znepokojuje nás osud ľudí, ktorí sa ocitli v ťažkých časoch vojny. Sme svedkami smrti nenarodených detí, dojčiat, škôľkov, mladých ľudí, brancov, otcov, matiek, manželov, bratov, sestier, starších ľudí. Všetci trpia a súcítíme s ich osudom.

Koncert otvoril prorektor PU prof. ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD., ktorý vo svojom príhovore predstavil hlavnú myšlienku koncertu: vytvoriť atmosféru emocionálneho spojenia a súcitu s ukrajinským národom v jeho utrpení a spravodlivom boji za demokraciu, slobodu a nezávislosť, vysloviť duchovnú podporu ukrajinským študentom Prešovskej univerzity v Prešove.

Za zvukov klavíra v úplne zaplnenej študovni Univerzitnej knižnice

PU prezentoval svoje vokálne umenie Mgr. M. Mochnáč, DiS. art., v súčasnosti člen opery Štátneho divadla Košice. Jeho repertoár je rozmanitý, patria doň operné árie, talianske, slovenské, rusínske, ukrajinské ľudové a umelé piesne. V interpretácii umelca sa spája vášnivosť výkonu s hlbokým pochopením hudobného a poetického obsahu každej skladby. Klavírnu časť v koncerte tvorivo predviedla docentka katedry hudby IHVU FF PU, zaslúžilá umelkyňa Ukrajiny Liubov Gunder. Väčšina piesní bola interpretovaná v jej autorskej úprave.

Tematika koncertu, jeho hudobný obsah a dramaturgia boli postavené na piesňovom materiáli, keďže pieseň je kvintesenciou a dušou každého národa. Všetko, čím žije národ, je fixované v jeho vedomí a pamäti rôznymi spôsobmi a neskôr sa stáva všeobecne známym. Práve pieseň je jednou z takýchto možností socializácie ľudských pocitov a životných dojmov. Pieseň odpradáva spre-

vádza ľudí od kolísky až po hrob, odráža mimoriadne udalosti v živote človeka a spoločnosti. Každý národ vytvára piesne a všetci vieme, že Ukrajinci sú ľudia s mimoriadne melodickou dušou. Umenie ľudovej piesne je neoddeliteľnou súčasťou duchovnej kultúry ukrajinského národa, je to jeho poklad. Existuje viac ako tristo tisíc ukrajinských piesní, medzi ktorými je veľa skutočných majstrovských diel výnimočnej krásy: patria medzi ne uspávkanky, kozácke, vojenské, žartovné i milostné piesne. Ešte začiatkom 20. storočia vynikajúci ukrajinský filmový režisér Olexander Dovzhenko napísal: „...Ukrajinská ľudová pieseň je brilantnou poetickou biografiou ukrajinského národa, je to jeho bezodná duša, je to jeho sláva.“ Ukrajinské matky v uspávkach priali šťastný osud svojim deťom. Ľudoví speváci *kobzari* (banduristi) a básnici vysvetľovali vo svojich *dumach* a piesňach históriu ukrajinského ľudu, ktorý bránil svoju rodnú zem pred nepriateľmi, bojoval za slobodu a nezávislosť.

Koncert ukrajinských piesní bol duchovne vznešený a priniesol nadšenému publiku nezabudnuteľné dojmy. Komorný formát koncertu vytvoril ilúziu, že umelci spievajú a hrajú pre každého poslucháča. Každý sa mohol dostať do ríše živých emócií a úprimného výkonu hudobníkov.

Dôležitou stránkou koncertu bola rozmanitosť programu, čo bolo badať aj v počte zastúpených skladateľov – na koncerte boli uvedené diela mnohých autorov. Niektoré skladby sa v dôsledku ich popularity stali národnými. Väčšina prezentovaných piesní je obzvlášť významná, pretože predstavujú ľudovú, klasickú a modernu éru vývoja hudby, vytvárajú tak hudobný obraz ukrajinskej súčasnosti.

Na koncerte odzneli skladby významných hudobných skladateľov (M. Lysenko, A. Kos-Anatolsky, P. Majboroda, O. Bilasch) a básnikov (M. Starytsky, M. Petrenko, I. Franko, A. Malyschko, D. Pavlyczko), ale aj ďalších autorov. Na záver koncertu zaznela ľudová pieseň Oj u luzi červona kalyna – Ой, у лузі червона калина, ktorá sa stala sym-

bolom ukrajinských vlastencov. Je to pieseň, v ktorej sa spája energia boja a lásky, je to pieseň – motivácia.

Scenár ku koncertu napísala Dr. h. c. doc. PhDr. Ľubica Babotová, CSc. K zjednoteniu zvukovej rozmanitosti prispela aj moderátorka koncertu, známa herečka Mgr. art. Valéria Furješová, ktorá s nadšením podrobne komentovala každé predvedené dielo. Fakty z biografí skladateľov, história piesňovej tvorby či citáty na jednej strane priblížili koncert formátu koncertnej prednášky, ale na druhej strane ho neposunuli od jeho ťažiska, teda počúvania hudby. To pomohlo zaujať poslucháča a zároveň mu poskytlo príležitosť zachovať si čisté vnímanie. Toto zvukové bohatstvo umožnilo každému poslucháčovi nájsť si niečo zaujímavé pre seba a hlavne zoznámiť sa a vnútorne sa priblížiť k pochopeniu piesňového dedičstva ukrajinského národa, ktorý je blízky slovenskému národu.

Ukrajinská piesňová tvorba je neoceniteľným pokladom nesmrteľnosti slova a melodického cítenia ľudí. Študuje sa, zbiera sa zrnko

po zrnku, znovu sa spieva, aby ju zdedili ďalšie generácie, aby sa táto zlatá niť ľudového umenia nikdy neprerušila.

Foto: UK PU

SLAVISTIKA MI BOLA DANÁ DO VIENKA

Rozhovor s profesorkou DUDÁŠOVOU

V polovici tohto roka sa dovŕšilo vydávanie súborného päťväzkového diela *Gemerské nárečia*, ktoré z pozostalosti profesora Štefana Tóbika (prof. PhDr. Štefan Tóbič, CSc., 1909 – 1969) vedecky spracovala a na vydanie pripravila prof. PhDr. Júlia Dudášová, DrSc. Pri tejto príležitosti sa 5. októbra 2022 konala jeho prezentácia a v priestoroch Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity v Prešove zároveň prebiehala výstava posterov *Život a dielo profesora Tóbika*. Autorkou aj v tomto prípade bola prof. Júlia Dudášová. Využili sme tieto významné udalosti a s pani profesorkou sme sa porozprávali – o príprave obidvoch významných počinov, ale aj o inom...

Výsledky dialektologickej práce prof. Tóbika od jeho predčasného skonu v r. 1969 ležali v podstate takmer polstoročie

nedotknuté, v rukopise. Čo vás motivovalo k tomu, že ste sa ujali takej náročnej práce a pustili ste sa do spracovania jeho pozostalosti?

O existencii rukopisu som sa dozvedela v októbri 2015 od prof. RNDr. Reného Matloviča, PhD., LL.M., vnuka prof. Š. Tóbika a bývalého rektora Prešovskej univerzity. V marci 2016 mi pán profesor doniesol rukopis diela uložený v troch obaloch. Poprosil ma, aby som pripravila

Prof. PhDr. Júlia Dudášová, DrSc., je absolventkou Filozofickej fakulty v Prešove Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach (slovenský jazyk – ruský jazyk). 1974 PhDr., 1983 CSc., 1992 doc., 2001 prof., 2011 DrSc. V rokoch 1969 – 2012 pôsobila na Filozofickej fakulte UPJŠ/PU a od 1. 10. 2012 bola priradená ako garantka (spolugarantka) doktorandského štúdia na Ústav rusínskeho jazyka a kultúry Prešovskej univerzity.

Je členkou redakčnej rady viacerých slavistických časopisov doma i v zahraničí: *Slavica Slovaca* (SAV v Bratislave), *Rozprawy Komisji Językowej* (Łódzkie Towarzystwo Naukowe v Łodzi), *Ljuboslovie* a *Limes Slavicus* (Fakulta humanitných vied Šumenskej univerzity v Šumene). V roku 1993 jej bola udelená Prémia Slovenského literárneho fondu za knižnú tvorbu, v r. 2015 Zlatá medaila Prešovskej univerzity v Prešove, r. 2015 Čestný strieborný odznak Šumenskej univerzity biskupa Konštantína Preslavského v Šumene; v rokoch 2019, 2020 a 2022 Cena rektora Prešovskej univerzity v Prešove.

Pracuje v oblasti slovenskej a slovanskej dialektológie, jazykových kontaktov, jazykovej typológie, konfrontačnej gramatiky slovanských jazykov, slovanských spisovných mikrojazykov, dejín jazyka a dejín slavistiky. Je autorkou štyroch monografií, dvoch vysokoškolských učebníc, spoluautorkou siedmich zväzkov medzinárodného lingvistického diela *Celokarpatský dialektologický atlas*, editorkou päťväzkového kompendia *Štefana Tóbika Gemerské nárečia I – III*. Vychovala dvanásť doktorandov v odbore slavistika – slovanské jazyky.

na vydanie uvedený dialektologický spis z pozostalosti jeho starého otca. Bola som si vedomá toho, že je *našou morálnou povinnosťou* sprístupniť odbornej verejnosti doma i v zahraničí toto rozsiahle dialektologické dielo o gemerských nárečiach.

Ako dlho ste sa spracovaniu Gemerských nárečí venovali?

Bol to dlhoročný projekt, trvajúci celých šesť rokov, lebo bolo treba

pripraviť na vydanie 1391 strán rukopisu a 42 jazykových máp. Edičná práca je náročná, vyčerpávajúca, ale aj obohacujúca činnosť, lebo pod vašimi rukami sa mení zachovaný text na novú knihu, ktorá musí zodpovedať edičným požiadavkám súčasnej vydavateľskej praxe.

V čom sú Gemerské nárečia prínosom pre dnešnú dialektológiu a lingvistiku vôbec?

Slovenské nárečia majú mimoriadny význam pre výskum a rekonštrukciu najstarších dejín slovenského jazyka z 10. – 15. storočia. Je to interné obdobie dejín slovenského jazyka (aj iných slovanských jazykov), v ktorom sa v priebehu šiestich storočí uskutočnili všetky najdôležitejšie zmeny v starej slovenčine. Žiaľ, z tohto obdobia sa nezachovali súvislé jazykové pamiatky, na základe ktorých by bolo možné rekonštruovať najstaršie dejiny jazyka. Až moderná jazykoveda postavila rekonštrukciu najstarších dejín slovenského jazyka na výskume slovenských nárečí.

Pani profesorka, ste absolventkou našej alma mater, resp. jej predchodkyne Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Filozofickej fakulty v Prešove, kde ste v rokoch 1963 – 1969 študovali slovenský jazyk a ruský jazyk. Keď reflektujete svoje štúdium, dá sa spätne povedať, kto, resp. čo vás v tých časoch najviac ovplyvnilo?

Bol to práve prof. Tó bik, ktorý ako vedúci katedry slovenského jazyka a literatúry a garant slovenskej dialektológie a historickej gramatiky slovenského jazyka na filozofickej fakulte zapájal studentov do dialektologického výskumu a vzbudzoval v nás záujem o nárečový i onomastický výskum v rodnom kraji. Sedem semestrov som uňho pracovala ako pomocná vedecká sila. Po jeho predčasnom skone prednášky z tejto historickej jazykovednej disciplíny prevzal akademik Ľudovít Novák, zakladateľ Slovenskej akadémie vied a umení v Bratislave (1943). Ako prof. Tó bik, tak aj prof. Novák zásadne ovplyvnili moje vedeckovýskumné zameranie i moje jazykovedné myslenie.

Čo vás viedlo k tomu, že ste sa po skončení štúdia začali venovať lingvistike, konkrétne slavistike a staroslovenčine? (Hrdo sa hlásim k tomu, že som na začiatku 70. rokov patrila k vašim študentkám...)

Na konci štvrtého ročníka v roku 1967, bolo to pred mojím odchodom na desaťmesačnú stáž na Leningradskú štátnu univerzitu v Leningrade, ma prof. Tó bik ako vedúci katedry informoval, že na základe mojich študijných výsledkov ma plánuje prijať ako asistentku k doc. Jozefovi Vavrovi, ktorý prednášal základy slavistiky a staroslovenčiny. Nikto ani v tom najhoršom sne nepredpokladal, že 2. septembra 1969 sa nečakane skončí životná púť prof. Tó bika. V letnom semestri ma potom katedra vyslala na študijný pobyt na Katedru slavistiky Filozofickej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe.

Váš výskumný priestor je široký, koniec-koncov, ste jedinou slovenskou lingvistkou s titulom doktorka vied (DrSc.). Venovali ste sa a venujete kontaktom medzi slovanskými jazykmi, konfrontačnému opisu ich zvukového systému, dejinám slavistiky, staroslovenčiny a cirkevnej slovančiny. Predsa však, dá sa vypožorovať, že takpovediac srdcovkou vášho výskumu je dialektológia. Priblížite nám prácu dialektológa.

Áno, je to pravda. Na podnet prof. Tó bika som sa začala venovať štúdiu goralských nárečí a neskôr sa táto téma stala mojou celoživotnou témou. Ako rodáčka zo Ždiaru spod Belianskych Tatier aktívne ovládam tento pomedzný dialekt, čo mi veľmi pomáhalo ako pri synchrónnom opise, tak aj pri diachrónnom výskume nárečí na slovensko-poľskom pomedzí.

Máte skúsenosti z individuálnej aj tímovej práce. Ako sa vám pracuje lepšie? Samej, v tichu pracovne, alebo v kolektíve s ďalšími spolupracovníkmi?

Jeden i druhý typ vedeckovýskumnej práce je náročný a autor je zodpovedný buď sám pred sebou,

pred svojím svedomím, buď pred kolektívom spolupracovníkov. Mala som to šťastie, že som sa podieľala na realizácii medzinárodného projektu Celokarpatský dialektologický atlas, na ktorom participovali dialektológovia z 11 krajín. Z vlastnej skúsenosti viem, aké je dôležité dodržiavať uznesenie, stanovené termíny, aby autor nezdržoval prácu celého kolektívu.

V akademickom prostredí trávite celý svoj dospelý život. Čo sa vám na akademickej práci zdá príťažlivé?

Určite je to akademická sloboda, ktorá poskytuje bádateľovi možnosť voľby výskumnej témy i termínu jej časovej realizácie. Potom je to princíp tvorivosti, ktorý podnecuje slobodu ducha a motivuje bádateľa k výskumu neprebádaných, resp. málo prebádaných tém, čím sa zaplňujú biele miesta v danom vednom odbore.

Viete si aj oddýchnuť?

Princíp striedania práce a oddychu je zakotvený v európskej kultúre. Nie nadarmo slovo *nedela* je odvodené od praslovanského slovesa *ne-dělati* „nepracovať“. Každý človek si potrebuje oddýchnuť, vypnúť, zabudnúť na svoju prácu a vnímať krásu tohto sveta, ktorá nám dáva množstvo podnetov na zamyslenie, na obohatenie ducha, na radosť zo života, nevynímajúc príjemné pocity z dobre vykonanej práce.

Čo by ste na základe svojich skúseností odkázali mladým záujemcom o štúdium lingvistiky, slavistiky, dialektológie?

Je ešte veľa neprebádaných tém a nepreoraných brázd na poli slovenskej i slovanskej jazykovedy a dialektológie, preto pozývam mladých bádateľov, aby sa pridali k svojim učiteľom a aby podľa možnosti spolupracovali s nimi a pokračovali v ich šľapajach.

Zhovárala sa Daniela SLANČOVÁ
Foto: archív prof. Júlie DUDÁŠOVEJ

UČITEĽKOU SOM CHCELA BYŤ UŽ OD ŠKÔLKY

Rozhovor s absolventkou Pedagogickej fakulty

PaedDr. Martina Drobná, PhD., je absolventkou Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove (PF PU). Svoje štúdium úspešne absolvovala v čase, keď bola Prešovská univerzita v Prešove čerstvo založenou univerzitou, pričom na svojej alma mater následne absolvovala aj rigoróznú skúšku, po ktorej na Pedagogickej fakulte pokračovala aj v doktorandskom štúdiu. Posledných štrnásť rokov pôsobí v Írsku – najprv ako učiteľka slovenského jazyka vo Vzdelávacom centre pre slovenské deti žijúce v Írsku a ostatné štyri roky ako učiteľka na základnej škole.

Pani Drobná, kedy ste sa rozhodli, že sa chcete venovať učiteľskému povolaniu?

Už v materskej škole som bola veľkým obdivovateľom mojich učiteľiek, ktoré dokázali vystrihnúť, prilepiť, nakresliť, zostrojiť čokoľvek a navyše aj spievať a tancovať s nami *Kolo, kolo mlynské*. V mojich detských očiach dokázali všetko na svete. Tento obdiv sa len upevnil nástupom do prvého ročníka, keď pre mňa bolo neuveriteľné, že sa jedného dňa naučím čítať a písať. Mala som šťastie na skvelých pedagógov na základnej, ale aj na strednej škole, ktorí svojim prístupom formovali moju voľbu povolania a tá bola jasná už v materskej škole.

Bola Pedagogická fakulta PU v Prešove Vašou prvou voľbou?

Keďže Pedagogická fakulta bola

v čase môjho nástupu na vysokú školu „mladou“ univerzitou, ale s fakultou s dlhoročnou históriou, ktorá bola jednou z najlepších na Slovensku, čo sa týka prípravy budúcich učiteľov, pri jej výbere som neváhala ani zlomok sekundy. Učiteľstvo musí mať človek v srdci, ale bez teoretických poznatkov získaných v štúdiu by som určite nebola učiteľkou. Čerpám z nich dodnes, z každého jedného predmetu, či už je to psychológia alebo didaktika slovenského jazyka.

Ako si spomínate na vaše vysokoškolské štúdium?

Študovala som v externej forme štúdia, v ročníku nás bolo sto a prednášky prebiehali v miestnosti číslo 100 v starej budove Prešovskej univerzity. Obrovskou výhodou môjho externého štúdia bola

možnosť aplikovať prednášky a cvičenia priamo v praxi. Na didaktike matematiky pani docentka Alena Prídavková povedala: „*Ak chcete deti naučiť riešiť slovné úlohy alebo úlohy na rozvoj logického myslenia, musíte najprv zmeniť vaše myslenie dospelého človeka na myslenie desaťročného dieťaťa...*“ Stále mám túto vetu na pamäti - nielen pri vyučovaní matematiky. Náš študentský život bol značne odlišný od života denných študentov. Myslím, že sme štúdium brali v porovnaní s dennými študentmi vážnejšie, ale zároveň sme si čas v škole užívali intenzívnejšie. Bol to svojím spôsobom relax od každodenných povinností pracovného a často aj rodinného života. Napriek tomu, že sme pochádzali z rôznych kútov východného Slovenska a vídali sme sa len v sobotu, fungovala medzi nami skvelá spolupráca. V spomienkach

na štúdium sa mi vždy vynorí „výstroj“, ktorú sme si nosili na sobotňajšie prednášky: dosky s malbami alebo kresbami, štetce a farby, tenisky na hodinu basketbalu, taška s uterákom a plavkami na plávanie a popritom všetkom sa stále našlo miesto aj pre zošity s poznámkami z prednášok. V živej pamäti mám dievčatá, ktoré dobehli na prednášku z matematiky s mokrými vlasmi. Skvelé spomienky mám na letný výcvikový kurz, kde som prvý a poslednýkrát sedela v kanoe a mojím sparing partnerom bol pán profesor Milan Turek, vtedajší dekan Pedagogickej fakulty. Mám obdiv k jeho obrovskej trpezlivosti so mnou!

V období môjho vysokoškolského štúdia som mala veľké šťastie aj na skvelých pedagógoch. Vďaka prednáškam pani docentky Ivety Scholtzovej, súčasnej dekanky PE, boli skúšky z matematiky omnoho jednoduchšie. Prístup pána profesora Milana Portika nielen na prednáškach, ale aj mimo nich bol na nezaplatenie, a spomínam si aj na pani profesorku Ľudmilu Belášovú a jej prednášky z predmetu prvopočiatkové čítanie a písanie, ktorých obsah som hneď aplikovala v praxi... Fakulta má množstvo skvelých ľudí, ktorí ju robia fantastickým miestom pre štúdium. Asi aj preto som si pre rigoróznú skúšku a o pár rokov aj doktorandské štúdium vybrala práve toto akademické prostredie.

Kam viedli vaše kroky po ukončení štúdia?

Po ukončení štúdia som pracovala ako učiteľka prvého stupňa na základnej škole v Soli. Pracovala

som so žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia, ale aj s nadanými žiakmi. V roku 2008 sa rozbiehala výučba cudzieho jazyka na prvom stupni ZŠ a vznikla potreba zvyšovania kvalifikácie učiteľov v tomto predmete. Keďže najlepšou teóriou je prax, rozhodla som sa odísť za štúdiom anglického jazyka do Írskej republiky. Nebolo jednoduché vystúpiť z vlastnej komfortnej zóny, ale človek vo svojom živote potrebuje určitú dávku stresu, ktorý nás posúva vpred. Ak chceme v živote niečo dosiahnuť, je potrebné prekážky zdolať a nie obísť. V Írsku som už štrnásť rokov, pracovala som tam ako učiteľka slovenského jazyka vo Vzdelávacom centre pre slovenské

deti žijúce v Írsku a posledné štyri roky pôsobím ako učiteľka na základnej škole. Učiteľské povolanie v Írsku má u ľudí hlboký rešpekt a je vysoko vážené a ohodnotené. Pre cudzinca je veľmi ťažké a komplikované získať registráciu na Úrade pre učiteľov, proces je zdĺhavý a často neúspešný. Preto túto moju registráciu považujem za obrovský úspech v mojom profesionálnom živote. Bolo mi uznané nielen štúdium na Prešovskej univerzite v Prešove, ale aj moja pedagogická prax na Slovensku a kvalifikácie získané po magisterskom štúdiu. Prekážky však stále zdolávam, v registrácii mám podmienku štúdia írskoho jazyka, ktorý je povinný na všetkých základných školách, alebo štúdia špeciálnej edukácie.

Čo by ste chceli študentom Prešovskej univerzity odkázať, možno zapísať? Ponáate nejaký recept na úspech?

Nepoznám recept na úspech, no som presvedčená, že človek má na seba pracovať a zdokonaľovať sa, ak chce niečo v živote dosiahnuť. V mojom prípade nikdy nešlo o to byť úspešnou, ale robiť to, čo ma baví najviac a čo robím najlepšie, ako viem. Niekedy musíme v živote robiť aj to, čo nás nebaví, aby sme sa potom mohli venovať tomu, čo nás baví. Dôležité je nevzdať to, aj keď sa nám zdá, že už sme vyčerpali všetky možnosti. Sny sú najlepšie, keď ich žijeme.

Zhovárал sa Radoslav RUSŇÁK
Foto: archív Martiny DROBNEJ

ALMA MATER A POSLANIE UNIVERZITY

Andrea MIŠKOCOVÁ

Ako študentka filozofie sa stretávam s rôznymi názormi na to, kam by mala budúca generácia absolventov vysokých škôl smerovať. Je ich toľko ako samotných druhov filozofie. Často zaznieva názor, že naše vysokoškolské štúdium je kvalitatívne pod priemerom toho európskeho, preto je odliv mozgov prirodzeným dôsledkom tohto stavu. Pýtam sa však: ako reflexiou súčasného stavu môžeme dopomôcť k jeho zmene? Vidina lepšieho zajtrajška, ktorú mi európske metropoly ponúkajú, je síce lákavá, ale predsa len som si zvolila druhú možnosť: pokračovať v štúdiu na svojej alma mater.

Doktorandské štúdium systematickej filozofie ma zatiaľ učí vlastnej systematickosti: som v druhom ročníku a pri čiastkových úlohách, ktorými naplňam svoju študijnú a publikačnú činnosť, sa zároveň učím, ako si nastaviť vlastný systém práce. Ide teda o rozvoj samostatnosti na pozadí tímovej práce, ktorá sa vyžaduje pri plnení úloh súvisiacich s prevádzkou samotného inštitútu. Ak sa od absolventov vyžaduje prax, vďaka kolektívnym úlohám sa v rámci svojho štúdia dostanem aj k rozvoju zručností a kompetencií, ktoré súvisia s prácou v tíme, čo je neoceniteľná skúsenosť.

Štúdium mi ponúka aj veľa príležitostí na rôzne mobility či stáže v zahraničí, čo je opäť vďaka prínos pre profesionálny rozvoj komunikačných zručností v cudzom jazyku. Práve cez program Erasmus+ som sa ešte počas môjho bakalárskeho štúdia mala možnosť zúčastniť mobility v Španielsku, a teraz, keď sa cestovanie obnovuje,

sa moja túžba po spoznávaní iných krajín a kultúr opäť hlási ku slovu. V blízkej budúcnosti sa preto chystám opäť rozvíjať svoje kompetencie aj s inými kolegami v Nemecku či Poľsku. Vďaka mimoškolským aktivitám mám na univerzite možnosť rozvíjať svoju angažovanosť pri práci s mladými ľuďmi v rámci realizácie rôznych podujatí či kurzov. Takto sa moje vysokoškolské štúdium filozofie obohacuje o priamy kontakt s generáciou, ktorá mi pomáha konfrontovať rôzne koncepcie s realitou a nastavuje mi tak zrkadlo pre následné prehodnocovanie mojich ideí.

Pri návšteve dôležitého centra vzdelania, Oxfordu, som mala možnosť zažiť atmosféru, ktorá návštevníka pozýva sadnúť si do ticha knižnice a nerušene študovať. Ako zástupkyňa generácie, ktorá vyrastala s Harrym Potterom, to vo mne okrem estetického zážitku vyvolalo túžbu preniesť toto prostredie aj k nám. Prostredie, ktoré bude stu-

dentov pozývať k štúdiu. Možno to nie je o tom, aby sme všetci mohli povedať, že sme študovali „na Oxforde“, ale o vytvorení prostredia vhodného na realizáciu štúdia v podobnej atmosfére tam, kde sme my sami: v Prešove. A možno to je poslanie samotnej univerzity, ktorej môžem byť súčasťou: pestovanie vedy, ktoré ide ruka v ruku s pestovaním charakteru, ako to naznačil známy anglický autor J. H. Newman vo svojej knihe Idea univerzity: „Školenie na univerzite je [...] vzdelanie, vďaka ktorému človek jasne a vedome chápe vlastné názory a úsudky, utvára si ich pravdivo, vysvetľuje ich výrečne a presadzuje ich presvedčivo. Učí ho vidieť veci, aké sú, ísť priamo k veci, rozplieť kľbko myšlienok, odhaliť sofizmus a zbaviť sa balastu. Pripravuje ho na to, aby sa každého postu ujal so ctou a každý problém zvládol s ľahkosťou.“

Foto: archív autorky

CYPRUS – DESTINÁCIA NIELEN PRE DOVOLENKU

Soňa SOROKOVÁ a Sofia PÁSTOROVÁ

Naše rozhodnutie zúčastniť sa mobility Erasmus+ prišlo už počas štúdia na Fakulte manažmentu, ekonomiky a obchodu, v odbore ekonómia a manažment, na bakalárskom stupni. Obe sme si vždy chceli vyskúšať, aké to je študovať v zahraničí, našťastie naša Fakulta manažmentu a ponúka skvelú príležitosť zúčastniť sa medzinárodnej mobility. Naš prvý pokus sme podnikli ešte na bakalárskom stupni, no vzhľadom na príchod globálnej pandémie sme boli nútené túto cestu zrušiť. Naš druhý pokus sa nám našťastie podarilo uskutočniť v štvrtom ročníku štúdia, teda v prvom ročníku na magisterskom stupni.

Výber miesta pre našu mobilitu bol jednoduchý. Podmienkou bolo, aby šlo o slnečnú krajinu, kde je teplejšie ako na Slovensku. Na mobilitu sme vycestovali v januári 2022 a spomínam si, že v momente, keď sme odlietali, bolo na Slovensku približne -5 až -10 stupňov Celzia. Na základe toho nás pohľad na teplomer po prilete na Cyprus veľmi potešil. Cyprus sme si vybrali aj preto, že táto krajina bola kedysi pod britskou nadvládou, a vedeli sme, že dohovorenie sa v anglickom jazyku by tam nemal byť veľký problém, čo sa nám po prilete aj potvrdilo. V náš prvý deň sme sa po ceste na zastávku stihli aj stratiť a na naše počudovanie sme stretli

staršieho pána, ktorý mohol mať 80 rokov a prehovoril na nás plynulou angličtinou.

Samozrejme, že prvé dni sme boli pomerne stratené, čomu sa nikto nemôže čudovať. Trvalo nám pár dní, kým sme sa prispôbili. Pre štúdium sme si vybrali University of Central Lancashire, čo je britská univerzita s pobočkou na Cypre. Všetky semináre hodnotíme veľmi pozitívne, keďže boli venované predovšetkým praxi a nie iba teórii. Počas nášho pobytu sme stretli študentov z rôznych kútov sveta, pričom najviac ich bolo zo Stredného východu a Afriky. Čo sa týka európskych študentov, šlo hlavne

o miestnych a študentov z rôznych európskych krajín, ktorí tam boli taktiež cez program Erasmus. Erasmus komunita bola pomerne pestrá a tvorili ju študenti najmä zo Španielska, Holandska, Poľska, Fínska, Talianska, Švajčiarska a Ukrajiny. Na mobilitu sa za účelom jazykového zlepšenia sa prihlásili aj študenti s mierne slabšou angličtinou, čo po čase jednoznačne prinieslo svoje výsledky, a preto si myslíme, že Erasmus je skvelá príležitosť pre zlepšenie svojich jazykových schopností.

Miestni obyvatelia sú turistom veľmi otvorení a vždy vám v prípade núdze pomôžu. Cyprus je nádherný ostrov, ktorý určite stojí za návštevu. Nachádzajú sa tam krásne útesy, pláže, príroda a taktiež aj veľmi príjemná kultúra. Je domovom pre veľký počet mačiek, o ktoré sa miestni starajú ako o vlastné, takže sa nie je čoho báť. Počas mobility sme mali príležitosť precestovať skoro celú časť ostrova, čo určite odporúčame všetkým. Cyprus je krajina, ktorá je veľmi orientovaná na autá, takže spoliehanie sa na mestskú hromadnú dopravu nie je úplne odporúčané. Požičovne áut nájdete na každom rohu a svoje služby ponúkajú za rozumné ceny. Cyprus je zaujímavý aj v tom, že ide o ostrov rozdelený na štyri časti: cypersko-grécku časť, cypersko-tureckú časť, britské časti a stredom ostrova sa po celej jeho dĺžke nachádza zóna, ktorá je pod kontrolou Organizácie spojených národov. Naše internáty sa nachádzali práve v ostatnej menovanej časti, kde bol vyšší počet vojenských jednotiek. Je možné navštíviť všetky štyri časti, no kvôli tureckej oblasti si netreba zabudnúť cestovný pas. Cyprus je bohatý na kultúru, históriu a aj na pestrý študentský život. Neďaleko nášho mesta sa nachádzalo populárne stredisko Ayia Napa s nádhernými plážami a kvalitným nočným životom, ktorý vrelo odporúčame zažiť. Študentská mobilita Erasmus nám jednoznačne poskytla veľa nezabudnuteľných zážitkov, ktoré odporúčame každému študentovi - po vzdelávacej i voľnočasovej stránke.

Foto: archív autoriek

KONFERENCIA V BRUSELI

Natália GEMZOVÁ

Volám sa Natália Gemzová a som študentkou 3. ročníka bakalárskeho štúdia psychológie na Inštitúte psychológie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove (FF PU). Zároveň mi je ctou predstaviť sa vám ako tohtoročná ambasádorka pre kariéru v Európskej únii (EÚ).

Moja cesta ambasádorky sa začala už minulý kalendárny rok, keď som obdržala email s ponukou, či by som nemala záujem uchádzať sa o post ambasádorky pre kariéru v EÚ. Túto ponuku som s radosťou prijala a následne som prešla dvoma kolami výberového konania. Na začiatku apríla 2022 som bola vybraná ako ambasádorka pre kariéru v EÚ a zároveň som dostala pozvánku na konferenciu v Bruseli, kde som mala reprezentovať Prešovskú univerzitu a zároveň absolvovať školenie pre moju novú pozíciu. Tesne predtým, ako som odcestovala do Bruselu, som sa ako výpomoc v stánku „Kariéra v inštitúciách EÚ“ zúčastnila Profesia Days, ktoré sa konali 5. - 6. 10. 2022 v Košiciach.

Moja návšteva Bruselu sa začala príchodom v piatok 7. 10. 2022 napo-

ludnie. Spolu s ďalšími ambasádormi zo Slovenska sme mali možnosť navštíviť Stále zastúpenie Slovenskej republiky pri Európskej únii a dozvedieť sa viac o tom, ako táto inštitúcia funguje. Po tejto prehliadke sme sa spolu s ostatnými ambasádormi dostavili na hotel, kde sa mala na ďalší deň konať očakávaná konferencia. Tá trvala dva dni, v sobotu a v nedeľu 8. a 9. 10. 2022. Na titulnej fotografii si môžete všimnúť, ako som bola opantaná informáciami, ktoré som počúvala. Program konferencie sa skladal z prednášok, ktoré boli zamerané na niekoľko aspektov. Prvý deň konferencie sme začali úvodnou registráciou, po ktorej nasledovala prednáška o tom, akú rolu ako ambasádori pre kariéru v EÚ budeme zohrávať. Potom sme sa bližšie pozreli na dôležitosť samotnej Európskej únie vo svete a dozvedeli sme

sa mnoho zaujímavých informácií zo zákulisia vzniku EÚ. Ďalšou veľmi zaujímavou súčasťou programu bolo tzv. rýchle sieťovanie, kde sme mali možnosť rozprávať sa so samotnými zamestnancami inštitúcií EÚ a dozvedieť sa tak viac o tom, ako kariéra v EÚ vyzerá. Program ďalej pokračoval prednáškou o tom, ako vyzerá výberové konanie a aké stáže EÚ ponúka. Na záver programu sme mali možnosť spoznať ambasádorov, ktorí na svojich univerzitách pôsobia už viac než rok. Program prvého dňa konferencie sa skončil spoločným fotením a večerou. Druhý deň konferencie bol zameraný predovšetkým na posilnenie zručností, ktoré ako ambasádori budeme využívať. Program obsahoval prednášky napríklad o verejnom rečníctve či pôsobení na sociálnych sieťach. Konferencia sa skončila tesne popoludní a následne ma čakala cesta domov naspäť na Slovensko.

Celkovo som si Brusel užila plnými dúškami. Je to krásne mesto plné prenádhornej architektúry, jedla a predovšetkým delikátnej čokolády! Zážitok z Brusela bol ešte krajší vďaka ľuďom, s ktorými som sa na konferencii stretla. Sú pre mňa inšpiráciou a aj vďaka nim som si uvedomila, aké dôležité je spoznávať nové možnosti, ktoré ponúkajú inštitúcie EÚ. Hovorím predovšetkým o ambasádoroch zo Slovenska, Česka a celkovo všetkých členských štátov, ktorých som tam mala možnosť spoznať, a taktiež o prednášajúcich a zamestnancoch, s ktorými sme sa mohli osobne porozprávať či vypočuť si ich prednášky.

Moja cesta sa však v Bruseli neskončila. Poslednou zastávkou po príchode z Bruselu bola návšteva Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR v Bratislave. Spolu s ostatnými ambasádormi zo Slovenska sme tam mali možnosť diskutovať o budúcej spolupráci.

V závere tohto článku by som sa chcela srdečne poďakovať pani Mgr. Jane Lukáčovej, PhD., ktorá pôsobí a vyučuje na Inštitúte psychológie na FF PU, ako aj Prešovskej univerzite v Prešove za to, že mi umožnili sa konferencie v Bruseli zúčastniť. Zároveň sa chcem poďakovať zamestnancom Stáleho zastúpenia Slovenskej republiky pri EÚ a Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, ktorí si na nás, slovenských

ambasádorov, našli čas a podporili nás v našej mimoškolskej aktivite. Predovšetkým sa chcem poďakovať samotnému EU Careers a EPSO za ich čas a energiu, ktorú vložili do konferencie a celého programu ambasádorstva.

Verím, že poznatky a skúsenosti z konferencie a z návštevy Stáleho zastúpenia SR pri EÚ či ministerstva zahraničných vecí využijem v plnom rozsahu a pomôžem tým

študentom odkryť ich skrytý potenciál. Preto vám rada predstavím linky a odkazy, kde sa o kariére v inštitúciách EÚ môžete dozvedieť viac. Neváhajte ma kontaktovať aj osobne, veľmi rada sa s vami porozprávam o tom, ako práve vy môžete začať svoju kariéru v inštitúciách EÚ.

Foto: archív autorky

PROJEKTOVÁ PRAX ŠTUDENTOV ŠPECIÁLNEJ PEDAGOGIKY

Miroslava PAVÚKOVÁ

Byť súčasťou vyučovacieho procesu v škole, v ktorej sa výučba do značnej miery odlišuje od výučby na vysokej škole, je pre študentov študijného programu špeciálna pedagogika na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove (PF PU) veľmi cenná a dôležitá. Pedagogická prax v zimnom semestri akademického roka dostala prívlastok „projektová“. Táto prax bola súčasťou riešenia projektu, ktorý rieši PF PU pod názvom ITMS2014+: 312011Z171 Zvyšovanie kvality pregraduálnej prípravy študentov Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove v kontexte prepojenia s potrebami praxe.

Medzi všetkými povinnosťami spojenými so štúdiom, ktoré zahŕňajú nielen prípravu na každú prednášku či seminár, ale aj štúdium literatúry ku skúškam, písanie seminárnych prác a ich prezentáciu, je pedagogická prax v istom význame slova radosťou i starosťou zároveň. Každý z nás chce na pedagogickej praxi bezpochyby podať čo najlepšiu výkonnosť budúceho pedagóga a získať vedomosti, zručnosti a skúsenosti od našich cvičných učiteľov. Projektová prax pre nás bola o to prínosnejšia, že znamenala päť dní skvelých príležitostí a získavania skúseností navyše oproti štandardnému rozsahu praxe v odporúčanom študijnom pláne.

Keď sme sa dozvedeli, že prax absolvujeme na Spojenej škole internátnej v Prešove, nemuseli sme sa obávať nových tvárí, učiteľov či

detí. Na špeciálnej škole sme už boli počas štúdia niekoľkokrát, vedeli sme, kam ísť, a do istej miery aj to, čo očakávať. Projektová prax sa oproti minulým skúsenostiam s pedagogickou praxou líšila v tom, že sme ju ako študenti magisterského stupňa absolvovali už na prvom stupni špeciálnej základnej školy. Spája sa to s veľkou zodpovednosťou odovzdať žiakom všetky poznatky preberaného učiva tak, aby mu porozumeli a dokázali si ho osvojiť nastalo. Ďalšou odlišnosťou bolo to, že projektová prax bola oproti predošlým rokom predĺžená o týždeň, čo bolo pre nás z hľadiska získavania skúseností nesporné pozitívne. Avšak za najväčšie pozitívum absolvovania projektovej praxe považujeme to, že sme mohli byť súčasťou edukácie po pandémie, počas ktorej aj výučba na školách prebiehala online. Mali

sme možnosť skúsiť si pri dodržiavaní všetkých protipandemických opatrení vyučovať rôzne predmety, v rámci ktorých si žiaci osvojujú vedomosti v špeciálnej základnej škole. Ako študijná skupina sme boli rozdelení do menších skupínok a priradení do jednotlivých tried k triednym cvičným učiteľom. Aj táto rozmanitosť tried a ročníkov dala každému z nás inú skúsenosť.

Po skončení projektovej pedagogickej praxe sme si navzájom vymieňali skúsenosti a rozprávali sa o príhodách a zážitkoch. Nakoniec sme prax spoločne s koordinátorkou pre špeciálnopedagogickú prax, doktorkou Patríciovou Mirdalíkovou, zhodnotili na kolokviu z praxe, ako to po skončení každej pedagogickej praxe býva zvykom.

DOKTORANDKA FMEO NA KONFERENCII HORECA A JESENNOM STRETNUTÍ HOTELIEROV 2022

Erika KORMANÍKOVÁ

Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu PU v Prešove (FMEO PU) dostala ako člen Asociácie hotelov a reštaurácií Slovenska (AHRs) opäť jedinečnú možnosť vyslať svojich študentov na HORECA konferenciu, ktorá s túto jeseň konala v dňoch 17. - 19. októbra 2022 v Grandhoteli Bellevue v Starom Smokovci a niesla sa v duchu myšlienky „Future-proof – Pripravení na budúcnosť“. Keďže sa takáto možnosť neodmieta, s úsmevom a nadšením sme ju prijali a na konferencii reprezentovala FMEO a zároveň aj celú PU interná doktorandka Katedry turizmu a hotelového manažmentu Mgr. Erika Kormaníková.

Jesenná konferencia HORECA 2022 sa niesla v téme byť pripravený na budúcnosť. Nie je sa ani čomu čudovať, keďže personál slovenských hotelov a reštaurácií si najmä v období počas pandémie COVID-19 neraz siahol na dno svojich fyzických, ale aj psychických síl, a len čo odznela jedna kríza, vystriedala ju druhá – energetická a inflačná. Neustále sa zvyšujúce ceny energií, ale aj neistota, či bude energií dostatok, nútia hotelierov premýšľať čo ďalej, a práve preto sa týmto problémom v hotelierstve v rámci odborného programu na konferencii venovala hlavná pozornosť. V úvode konferencie vystúpil za sekciu cestovného

ruchu Ministerstva dopravy a výstavby SR aj minister Andrej Doležal, ktorý sa na problematiku zamerával hlavne z pohľadu podpory cestovného ruchu zo strany štátu a načrtnol možné spôsoby riešenia tohto problému - napríklad zastropovanie cien energií podobne ako v Českej republike. Pozornosť sa venovala aj využívaniu obnoviteľných zdrojov energie, na ktoré majú slovenské hotely a reštaurácie vyčlenené financie z príslušného operačného programu. Priblížil nám ho Michal Fiala, riaditeľ sekcie implementácie európskych štrukturálnych a investičných fondov zo Slovenskej inováčnej a energetickej agentúry.

Nemenej významnou témou bolo aj hodnotenie hotelierstva včera, dnes a zajtra. Tejto témy sa bravúrne zhostila výkonná riaditeľka spoločnosti Data Servis Marcela Šimková, ktorá nám vo svojej prezentácii predstavila zaujímavé dáta z hotelierstva za roky 2019 – 2020, ktoré výrazne poznačila pandémia. Samozrejme bol zaznamenaný pokles takmer všetkých aktivít v cestovnom ruchu vrátane výkonov ubytovacích zariadení. Zároveň sa v období pandémie výrazne zmenilo aj nákupné správanie spotrebiteľov a tí návštevníci, ktorí zvykli navštevovať podniky cestovného ruchu, pod vplyvom pandémie začali

tráviť svoj voľný čas inak. Výrazne sa zmenil aj spôsob fungovania gastronomických prevádzok – zatiaľ čo v období pred pandémiou zvykli ľudia chodiť na denné menu, dnes zažívajú rozmach reštaurácie, ktoré ponúkajú možnosť donášky napríklad cez platformy Foodpanda či Wolt. Donáškové služby zaznamenávajú vzrastajúcu obľúbenosť, v súčasnosti ich využíva až 59 % Slovákov. Všetko z uvedeného predstavuje pre hotelierov či vedúcich gastronomických prevádzok veľmi dôležité informácie, keďže ak chcú obstáť v konkurencii, musia promptne a pružne reagovať aj na tieto zmeny na trhu.

Bohatý program konferencie doplnil aj príspevok národnej organizácie na podporu cestovného ruchu na Slovensku SLOVAKIA TRAVEL, kde nám o podpore destináčného manažmentu rozprával Václav Míka, generálny riaditeľ tejto organizácie. Víziou, ako aj cieľom SLOVAKIA TRAVEL je primárne podpora a zvyšovanie konkurencieschopnosti domáceho cestovného ruchu na Slovensku, ale aj podpora brandingu Slovenska ako top destinácie cestovného ruchu. Zároveň nám za túto organizáciu pán Míka predstavil aj marketingové aktivity, pomocou ktorých sa snažia osloviť slovenského návštevníka. Tu mali účastníci konferencie jedinečnú možnosť vidieť viaceré kampane tejto organizácie po prvý raz vzhľadom na to, že niektoré

z nich ešte neboli odvysielané v médiách.

Najzaujímavejšiu časť odborného programu ale z môjho pohľadu tvorila prednáška kolegov Kristíny Pompurovej, Ivany Šimočkovej a Andreja Malachovského z Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici s názvom Pohľad do duše domáceho hodnotiteľa. Ich konferenčný príspevok prezentoval výsledky výskumu realizovaného pod ich taktovkou a zameraného na recenzie v hotelovej sfére na vzorke viac ako 1 400 slovenských respondentov. Ich výstupy boli zaujímavé, keďže v súčasnosti vedie pri výbere ubytovacieho zariadenia návštevníka nielen cena za ubytovanie, ako to bolo v minulosti, ale aj počet napísaných recenzií (pozitívnych či negatívnych) od iných návštevníkov. Autori na základe svojho výskumu zistili aj to, že slovenský návštevník recenzie radšej číta ako ich píše, pričom k napísaniu recenzie ho vedie buď absolútna spokojnosť, absolútna nespokojnosť, alebo chuť podeliť sa s inými o názor a ponúknuť im objektívne informácie o danom ubytovacom zariadení. Výhodou konferencie bola aj možnosť položiť jednotlivým rečníkom otázky pomocou aplikácie Sli.do. Aj v tomto prípade ju využilo mnoho hotelierov zúčastnivších sa konferencie, ktorí sa kedykoľvek mohli konkrétneho rečníka opýtať na názor či riešenie konkrétnej situácie. Keďže spätná väzba od zákazníka je pre hoteliera

dôležitá, môžeme tvrdiť, že recenzie - najmä tie negatívne - sú kľúčovou oblasťou, ktorej moderní hotelieri v súčasnosti musia venovať pozornosť.

V posledný deň konferencie odznela nielen prednáška o spolupráci HORECA s oblastnými organizáciami cestovného ruchu, ale aj séria prednášok o cenových stratégiách v čase vysokej inflácie, ktorej žiaľ musia hotelieri v poslednom roku čeliť. Pomyselnou bodkou za konferenciou bola tombola a prestávka na kávu s malým občerstvením na záver, kde nás prezident asociácie Mgr. Marek Harbulák pozval aj na ďalšiu jarnú konferenciu HORECA v Košiciach.

Byť súčasťou takejto konferencie hodnotím ako veľký prínos pre svoj profesijný rozmer života. Všetky myšlienky, nápady, postrehy a rady z praxe, ktoré odzneli nielen v rámci hlavných programov, ale aj počas neformálnych rozhovorov s hoteliermi, sú pre mňa inšpiráciou aj novým impulzom do ďalšej práce. Veľká vďaka v tomto smere patrí aj vedúcej Katedry turizmu a hotelového manažmentu FMEO PU doc. Ing. Anne Šenkovej, PhD. za poskytnutú možnosť zúčastniť sa na takomto podujatí a rozšíriť si tak obzory, no aj nahliadnuť do sveta hotelierov mimo školských lavíc a vysokoškolských skrípt.

Foto: archív autorky

ERASMUS+: DVANÁŠŤ MESIACOV V OLOMOUCI

Matej HORVÁTH

Volám sa Matej Horváth a som študentom 3. ročníka na Fakulte zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove (FZO PU). Pred rokom, keď sa začínal 2. ročník môjho štúdia, som vycestoval na študijnú mobilitu (Erasmus) do Olomouca. Možno si povieť, načo ísť na Erasmus tak blízko, veď je to takmer ako ostať na Slovensku. Tiež som si to spočiatku vravel, ale Olomouc je študentské mesto, kde žije viac než 20-tisíc študentov a každoročne tam príde obrovské množstvo študentov z krajín ako Španielsko, Nemecko, Taliansko, Francúzsko...

Jedným z dôvodov, prečo som sa rozhodol ísť na Erasmus, bol môj záujem porovnať odbornú úroveň fyzioterapie na Slovensku a v zahraničí. Česká republika ju má skutočne na vysokej úrovni a z môjho pohľadu je to aj preto, lebo mnoho Slovákov sa rozhodne vykonávať fyzioterapeutickú profesiu práve v Česku.

V septembri, keď sa začínal semester, som vôbec netušil, že tu nakoniec ostanem celý rok. Myslel som si, že Erasmus mi skončí po zimnom semestri. So školou v Olomouci som bol od začiatku veľmi spokojný, vážil som si ako profesionálnu, tak aj ľudskú stránku všetkých vyučujúcich. Napriek tomu, že sa študijné plány jednotlivých škôl nezhodovali úplne, mal som možnosť vybrať si predmety, ktoré neboli v študijnom pláne daného ročníka, ak sa neprekryvali. V praxi to znamenalo, že som mal vyučovanie s tretiakmi, ale aj s mojimi rovesníkmi, druhákmi, a tak som okrem nových predmetov mohol

spoznať ďalších zaujímavých ľudí. Zúčastniť sa Erasmu považujem za obrovskú výhodu a super skúsenosť - či už pre introvertov, ktorí týmto krokom opustia svoju komfortnú zónu, alebo pre extrovertov, ktorým sa vďaka nadobudnutým vedomostiam a samozrejme aj novým kamarátstvám otvárajú skvelé vyhliadky do budúcnosti.

Čo sa týka odbornej praxe, veľký podiel z nej som strávil na lôžkovej časti rehabilitačného oddelenia, kde som mohol v dostatočnej miere využiť znalosti, ktoré som nadobudol, a taktiež aj získať veľa dobrých tipov od kvalifikovaných lekárov a fyzioterapeutov, ktoré určite využijem v praxi a vo svojom ďalšom štúdiu. Okrem toho som navštívil ďalšie oddelenia: kardiochirurgiu, ortopédiu, neurologiu či geriatriu, no i ambulantnú časť rehabilitačného oddelenia. Veľmi ma potešilo, že som v praxi strávil mnoho času, pretože som typ študenta, ktorý má radšej praktické skúsenosti a znalosti než

namemorovanú teóriu. Tu musím spomenúť, že aj na Prešovskej univerzite je obrovským bonusom množstvo času, ktorý sme od prvého ročníka trávili pri praktickom vzdelávaní - minimálne dvakrát týždenne. Viem, že takúto vymoženosť neponúka svojim študentom každá vysoká škola. V júli a auguste som pokračoval v overovaní svojich teoretických vedomostí a praktických zručností, pretože som absolvoval stáž vo Fakultnej nemocnici v Olomouci. Aj za ňu som získal kredity, ktoré mi boli uznané v zimnom semestri, čo pre mňa v súčasnosti znamená viac priestoru pre písanie bakalárskej práce.

Po roku strávenom na univerzitách v Olomouci a v Prešove si myslím, že dokážem aspoň sčasti porovnať štúdium na týchto školách. Viem, že veľké množstvo študentov zo Slovenska odchádza študovať do Česka, z čoho som veľmi prekvapený, pretože z vlastnej skúsenosti môžem povedať, že rozdiel vo vý-

učbe som nezaznamenal. Aj správanie sa pedagógov ku študentom na oboch univerzitách bolo podobné, vysoko profesionálne a zároveň ľudské. Z môjho pohľadu sú teda aj na Slovensku veľmi kvalitné vysoké školy, ku ktorým nepochybne patrí aj Prešovská univerzita. Istým slovenským hendikepom môže byť materiálne vybavenie, ktoré v štátnych zariadeniach chýba a nájdeme ho skôr v súkromných klinikách, ale to určite nie je dôvod, pre ktorý by som uprednostnil zahraničnú školu.

Keď som prvý raz šiel do Olomouca autom na „Orientation Erasmus Eeek“, hneď som si toto mesto zamiloval a odporúčam ho každému aspoň navštíviť. Som nesmierne rád, že som dostal možnosť predĺžiť si svoj pobyt na Erasme aj o letný semester. Po postupnom spoznávaní mesta a nových spolužiakov som začal pravidelne navštevovať športové aktivity pre študentov, najčastejšie volejbal, ale pravidelne som využíval aj činkáreň na internáte. Okrem týchto aktivít bolo možné zahrať si so študentmi iných fakúlt futbal, basketbal, florbal alebo ísť si zaplávať. Ako som spomínal, Olomouc je študentské mesto, čo so sebou prináša aj rušný nočný život. Najväčšie párty sa pravidelne konali v stredu, piatok a v sobotu, ale každý večer bola možnosť ísť si len tak posediť do krásnych parkov alebo sa poprechádzať na vyhliadku zvanú *Svatý kopeček*. Zároveň bolo možné krásne západy slnka sledovať aj z internátu Neředín, ktorý v prípade vášho študijného pobytu v Olomouci určite odporúčam, pretože izby sú tu zrekonštruované a skutočne vo výbornom stave. Nemožno nespomenúť ESN Card (študentskú Erasmus kartu), s ktorou máte k dispozícii veľké množstvo výhod - zľavy na kávu, letenky či lístky na autobus, vstupy do nočných klubov, lacnejšie lístky do kina a mnoho ďalších benefitov. Keďže kávu nepijem často, ale cestujem pri každej novej príle-

žitosti, určite sa dovtípíte, ktorým zľavám som sa najviac potešil. Zľavu na letenky som využil naplno a počas Erasmus som navštívil hlavné mestá Ukrajiny, Lotyšska a Švédska. Ak sa rozhodnete ísť na Erasmus do krajiny, kde sú náklady na život podobné ako na Slovensku, dokážete si možno aj niečo ušetriť.

Osobne si myslím, že Erasmus je hlavne o zážitkoch, ľuďoch a o skúsenostiach, ktoré naberieť za hranicami a vždy vám budú prínosom. To, čo zažijete, vám už nikto nikdy nemôže zobrať. Teraz si možno hovoríte: a kde je škola, učenie sa? Áno, škola je veľmi dôležitá, na to netreba zabúdať, s ňou by ste mali byť spokojní na prvom mieste. Prijemným bonusom k nej je však to, ak si domov donesiete pozitívne zážitky, spoznáte skvelých ľudí a získate ďalšie životné skúsenosti.

Chcel by som spomenúť ešte jednu veľmi dôležitú vec. Vždy si dajte pozor na to, aby ste mali správne nastavené kredity a priniesli si ich

domov dostatočný počet, inak vám nemusí byť pridelený finančný grant a uznané štúdium.

Na záver by som sa rád poďakoval Erasmus koordinátorovi na Katedre fyzioterapie FZO PU Mgr. Jakubovi Čujovi Ph.D., univerzitným koordinátorkám Mgr. Eme Fričekovej a Mgr. Vande Tarbajovej a v neposlednom rade aj Erasmus koordinátorku Ing. Irene Jedličkovej a mentorovi Mgr. Marekovi Tomsovi z Olomouca, ktorí mi boli vždy nápomocní. Po celé trvanie Erasmus mobility mi pomáhali s každým problémom, s ktorým som sa na nich obrátil, a aj vďaka nim si nesiem zo študijného pobytu len pozitívne zážitky.

Ak budem mať možnosť ešte raz vycestovať na Erasmus, určite ju využijem a verím, že ak si doteraz pochyboval o tom, či ísť na Erasmus alebo nie, tak teraz už o tom nepochybuje a ešte dnes si podáš prihlášku!

Foto: archív autora

STÁŽ V KRAJINE L'ADU A OHŇA

Zdenka BODNÁROVÁ

Výhodou štúdia estetiky na Prešovskej univerzite v Prešove je šírka záberu študijného plánu, ktorý zahŕňa hneď niekoľko odvetví umenia. Študentom to poskytuje viac možností pri hľadaní stáže a uplatnenia sa v praxi. Ja som sa vďaka tomu zúčastnila Erasmus+ mobility na filmovom festivale na Islande.

O možnosti zahraničnej mobility som sa dozvedela prostredníctvom informačného e-mailu a online stretnutia, ktoré Erasmus+ koordinátorka univerzity, Mgr. Vanda Tarbajová, pravidelne organizuje. Ponuku stáže na Reykjavík International Film Festival (RIFF) som našla na webovom portáli erasmusintern.org, cez ktorý som organizátorov festivalu kontaktovala. Odpoveď som dostala až o rok na to s ospravedlnením, že sa im môj e-mail stratil, avšak následne to šlo veľmi rýchlo. Ani som sa nenazdala, už som sedela v lietadle, aby som svoje leto strávila na ostrove dvakrát takej rozlohy, akú má Slovensko, no

na ktorom žije iba 350-tisíc obyvateľov. A dvojnásobok oviec.

VELKOMIN Á RIFF

RIFF je medzinárodný filmový festival v Reykjavíku a ja som mala možnosť podieľať sa na realizácii jeho 19. ročníka. Atribút "medzinárodný" festival poctivo uplatňoval - mala som šéfkú z Brazílie, kolegov z USA, Grécka, Turecka a dokonca aj Južnej Kórey a Austrálie, takže zastúpený bol takmer každý kút sveta. Úzka spolupráca s nimi mi poskytla možnosť nahliadnuť do veľkého množstva iných kultúr a nadviazať priateľské i pracovné vzťahy po celej planéte.

Ako stážistke pod vedením projektovej manažérky festivalu a koordinátorky predaja sa mi podarilo spolupracovať s väčšinou oddelení festivalu. Osvojila som si prácu s niekoľkými festivalovými softvérmi, pracovala som s filmovými dátami, dozerala na predaj vstupeniek a dokonca som pomáhala pri zostavovaní programu premietaní.

Po dvoch mesiacoch príprav sme napokon otvorili desať dní festivalu. Počas nich som dozerala na malý tím dobrovoľníkov pracujúcich v pokladni a starala sa o to, aby predaj prebiehal hladko a aby všetci hostia boli plne spokojní, vďaka čomu som si výrazne zlepšila formálnu komuniká-

ciu v angličtine. V neposlednom rade som si ako pravý filmový fanúšik a teoretik stihla za desať dní festivalu pozrieť pätnásť filmov. Hoci som o fungovaní filmového festivalu už mala základné teoretické vedomosti, Erasmus+ stáž mi poskytla príležitosť získať množstvo nových konkrétnych a cenných pracovných poznatkov, ktoré dokážem zúročiť v neskoršom profesijnom živote.

KRÁSNE A VZNEŠENÉ

To sú dve základné estetické kategórie, nad ktorými sa estetici a filozofi zamýšľajú už od antiky. Pre mňa ako študentku estetiky predstavovala návšteva Islandu každodenný styk s podnetmi pre

piesok a v ňom obrovské kusy ľadu. Najvyčerpávajúcejším, zároveň však najvýnimočnejším zážitkom bol výstup na sopku Meradalir, ktorá začiatkom augusta vybuchla. V konfrontácii s obrovským bublajúcim kráterom v zemi a žeravou lávou vytekajúcou navôkol som si naozaj pomyslela: *“Toto je tuším to vznešeno, o ktorom v škole hovoríme.”* Kant ho definoval ako “negatívne páčenie sa”, kým Burke ako niečo veľké, robustné, vzbudzujúce zhrozenie. Spomenula som si na nich aj pri pohľade na vlniacu sa polárnu žiaru z okna môjho bytu. Nech je to akokoľvek, Island mi poskytol nejednu možnosť zamyslieť sa nad obsahom estetických prednášok a seminárov v praxi.

estetické úvahy. Umelecké diela tam nájdete na každej ulici a v každej obývačke - pouličné umenie zdobí množstvo budov, sochy vo verejnom priestranstve sú samozrejmosťou, v domoch Islandanov bežne visia repliky (ba aj originály) miestnych i celosvetovo známych umelcov a z podnikov denne počuť hudobné koncerty. V meste menšom od Košíc som navštívila aspoň sedem galérií a múzeí, a aj to som nestihla všetky.

Island je však nesmierne bohatý aj na prírodné krásy. Ich Geysir dal pomenovanie všetkým gejzírom, vodopád Svartifoss tečie pomedzi čadičové polygonálne stĺpy a na Diamantovej pláži nájdete čierny

VIAC AKO STÁŽ

Počas troch mesiacov sa Reykjavík stal mojim druhým domovom. Zamilovala som si jeho farebné domčeky, množstvo zelene, výhľad na more a hory. Zapamätala som si obsah regálov v supermarkete a poradie autobusových zastávok. Najvyšší kostol Hallgrímskirkja, ku ktorému vedie dúhová cesta, alebo moderná koncertná budova Harpa pre mňa už neboli len turistické atrakcie - miena som ich každý deň. V Reykjavíku som zažila Noc kultúry, maratón, dúhový pochod a filmový festival. Atmosféra mesta sa mi vryla do kostí podobne ako miestny vietor (ešte silnejší než ten košický) a zabývala som sa tam tak, ako ešte nikde mimo

môjho rodného mesta. Tento priamy, dlhodobý a intenzívny kontakt s miestnou kultúrou bol pridanou hodnotou mobility, ktorú na obyčajnom výlete nezískate, no na ktorú len tak ľahko nezabudnete. Oстане totiž hlboko vo vás.

Po návrate na Slovensko mi ostali spomienky, zážitky, skúsenosti a priateľstvá. Erasmus+ stáž totiž nie je o ťažkej drine v odbore. Na mojom pracovisku bola priateľská a uvoľnená atmosféra, ktorá podnecovala motiváciu vykonávať prácu zodpovedne a kvalitne. Mobilita ma naučila, ako uplatniť nadobudnuté vedomosti zo školy v praxi, ako to skutočne vyzerá a funguje vo filmovej brandži. Naučila ma však aj to, ako samostatne fungovať v inej krajine, zlepšila moje komunikačné zručnosti v cudzom jazyku a oboznámila ma so zahraničnou kultúrou. Nadviazala som počas nej množstvo pracovných i priateľských vzťahov a verím, že mi to všetko bude osočné pri mojich budúcich aktivitách v kultúrnom priemysle na Slovensku i pri možných zahraničnými spolupráciach.

Moja mobilita by nebola možná bez univerzitnej Erasmus+ koordinátorky, Mgr. Vandy Tarbajovej, ktorej ďakujem za promptnú a bezproblémovú komunikáciu počas celej dĺžky vybavovania a realizácie stáže. Veľkou oporou mi bol aj Inštitút estetiky a umeleckej kultúry, pretože môj odchod na mobilitu od začiatku plne podporoval. Veľmi si to vážim a všetkým vyučujúcim patrí moja vďaka, pretože som mohla zúročiť dva roky vedomostí, ktoré mi poskytli, a šíriť dobré meno ako inštitútu, tak i celej Prešovskej univerzity.

Možnosť Erasmus+ mobility je jedinečnou príležitosťou, ktorú odporúčam každému študentovi a študentke. Grant Erasmu mi pokryl dve tretiny celkových nákladov, bez čoho by som si pobyt na Islande nemohla dovoliť. Krajín a inštitúcií je neúrekom a verím, že každý si dokáže nájsť tie, ktoré mu budú najviac vyhovovať. Neváhajte a nemajte obavy, určite to zvládnete.

Foto: archív autorky

ŠTUDENTI UNIPO MAPPERS VYHRALI VÝZVU NA CITYTHONE V ŽILINE

Filip HANKO, Daniela VAVREKOVÁ, Františka MACKANIČOVÁ

Tím UNIPO Mappers v päťčlennom zoskupení (Filip Hanko, Katarína Korfantová, Františka Mackaničová, Diana Šimočková a Daniela Vavreková) sa spoločne s pedagógom Mgr. Miloslavom Michalkom, PhD. z Katedry geografie a aplikovanej geoinformatiky Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove, ktorý bol aj jedným z desiatich oficiálnych mentorov podujatia, zúčastnili na pôde Žilinskej univerzity medzinárodného podujatia s názvom Citython Žilina 2022. Išlo o hybridné podujatie, ktorého cieľom bolo motivovať ľudí k vytváraniu kreatívnych, inovatívnych riešení a návrhov na zlepšenie mobility v meste Žilina.

Citython kopíruje koncept hackathonu, teda časovo ohraničeného podujatia, na ktorom sa stretávajú tímy zložené z technických, marketingových či finančných odborníkov. Cieľom je navrhnúť, vytvoriť a odprezentovať najinovatívnejšie riešenie problému a následne predložiť konečný koncept, prototyp alebo prezentáciu zainteresovaným stranám.

Počas podujatia pracovali účastníci na realizácii svojich projektov v tímoch, ktoré pozostávali väčšinou z univerzitných študentov. Každý z 15 tímov (9 sa ich zúčastnilo prezenčne a 6 online) si musel zvoliť jednu z troch výziev. Cieľom výzvy č. 1 bolo priniesť riešenie pre motiváciu obyvateľstva k redukcii využívania automobilovej dopravy a naopak motivovať ho k využívaniu bicyklov alebo pešej chôdze. Výzva č. 2 bola venovaná inovatívnym riešeniam v oblasti životného prostredia s využitím tzv. „friendly tools“. Výzva č. 3 sa orientovala na možnosti riešenia krízových problémov mesta Žilina. Celé podujatie bolo doplnené o zaujímavé prednášky od domácich, ale aj zahraničných mentorov. Tí v priebehu nasledujúcich dní radili členom tímov a usmerňovali ich v realizácii ich projektov.

Náš tím sa zapojil do výzvy č. 2 a vytvoril projekt s názvom „Green Parking Smart Surroundings“, v ktorom sme sa zamerali na

problém prehrievania parkovísk. Prostredníctvom satelitných snímok sme si vybrali tri kritické parkoviská bez vegetácie a následne sme podľa voľne dostupných dát z družice Sentinel (<https://www.sentinel-hub.com/>) zistili priemerné teploty na týchto parkoviskách. Ako riešenie sme navrhli kryté parkoviská so solárnymi a fotovoltaickými panelmi a vegetáciou. Pomohlo by to znížiť teplotu v priemere o 3 - 4 °C. Energia zo solárnych panelov by slúžila na ohrev vody v autoumyvárňach. Fotovoltaické panely by zasa využili energiu zo slnka na nabíjanie elektromobilov.

V posledný, tretí deň sme projekt úspešne odprezentovali pred komisiou a vyhrali výzvu č. 2 v konkurencii siedmich tímov. Projekt sa mestu Žilina veľmi zapáčil, a preto nás pozvali na ďalšie stretnutie, kde o ňom budeme ďalej diskutovať a hľadať reálne možnosti aplikácie nášho návrhu. Chceli by sme sa poďakovať organizátorom Citythonu

Žilina 2022, najmä Milanovi Kalasovi, PhD., ktorí vytvorili skvelé podujatie a atmosféru. Veľmi sa z tohto úspechu tešíme, pretože toto podujatie nám dalo veľa skúseností a zážitkov.

Na záver si môžete prečítať reakcie nášho tímu. Filip: „Bolo mi čťou zúčastniť sa tejto súťaže a spoznať tak mnoho skvelých odborníkov, ktorých rady sme si zobrali k srdcu. Nečakali sme, že sa nám podarí zvíťaziť, no o to viac nás to teší.“ Františka: „Som veľmi vďačná za cennú skúsenosť, ktorú sme získali na Citythone Žilina 2022. Všetci v našom tíme sú šikovní a naplno sa to prejavilo vtedy, keď sme projekt spoločne vytvárali a svoju šikovnosť sme prejavili počas celej našej spolupráce od začiatku až po koniec Citythonu.“ Diana: „Som rada, že som mohla byť súčasťou medzinárodnej súťaže a že sme vďaka super tímovej spolupráci dokázali zvíťaziť.“

Foto: Daniela VAVREKOVÁ

SEMESTER V SRDCCI POBALTIA

Alexandra KONTULOVÁ, Gorazd URDA

Ako študenti ruského jazyka sme cítili potrebu vyskúšať si ho aj v reálnom živote. To nás viedlo k tomu, aby sme sa prihlásili na stáž. Mnohokrát sme sa pokúšali dostať do Ruska, no šťastie nám neprialo. Preto sme vyskúšali program Erasmus +, s ktorým sa nám to podarilo hneď na prvý pokus a úspešne sme sa dostali do srdca Lotyšska – Rigy.

Na začiatku cesty sme sa rozhodli medzi Talianskom a Lotyšskom, ale keďže v Lotyšsku sa s ruštinou stretávate aj bežne na ulici, náš výber bol jasný. Riga je hlavným mestom Lotyšska a veľkosťou aj počtom obyvateľov podobá Bratislavu. Nachádza sa pri mori, neďaleko známeho kúpeľného mesta Jūrmala, čo ako prípadní návštevníci určite využijete.

Ešte pred stážou na nás čakala výzva – počas skúškového obdobia sme museli pozornosť venovať aj povinnej praxi, ktorú sme museli absolvovať ešte pred odletom a vybaviť všetky povinné dokumenty. V tom čase toho na nás bolo priveľa, no keď sa na to pozeráme spätne, určite to stálo za to.

V Rige nás zo začiatku čakala zima, sneh a chladné počasie. Počas letného semestra sa postupne otepľovalo až na letné teploty – aj preto bolo veľmi náročné zbaliť sa len do jedného kufra. K dobrému pobytu patrí jednoznačne aj dobré bývanie – v našom prípade internát. Ten, ktorý sme si vybrali, sa volal DuckRepublik. Medzi sebou sme ho volali „kačka“ a nebol ani zďaleka ako internáty na Slovensku. Veľmi ľahko sme si naň zvykli. Okrem moderných a farebných izieb sa na prízemí nachádzal aj bar, v ktorom sme si mohli kúpiť rýchlu desiatu do školy; poblízku boli aj playstation,

biliard či filmová miestnosť, v ktorej sa pravidelne konali nedeľné filmové večery a v piatky karaoke; našli sme aj študovňu a o poschodie nižšie posilňovňu, miestnosť na jógu a pracovňu.

Naším cieľom bolo zlepšiť si ruštinu – čo sa nám (dúfame) aj podarilo. Zároveň sme sa zdokonalili v angličtine, pretože na internáte boli ľudia doslova z celého sveta, od Brazílie až po Uzbekistan. Získať si nových priateľov bolo vskutku ľahké, keďže drvivá väčšina bola tiež z Erasmu a všetci sme mali rovnaký plán – nájsť si kamarátov.

Keď už priateľstvá boli spečatené a vonku začalo byť teplejšie, začali sme plánovať spoločné opekačky, výlety a zábavy. Navštívili sme všetky pobaltské krajiny a taktiež aj krajinu tisícich jazier (Fínsko), no nezabudli sme ani na výnimočné miesta Lotyšska. Ostali sme prekvapení, koľko toho Lotyšsko ponúka. Vyžili sme sa aj kultúrne – zažili sme koncerty One Republic a Imagine Dragons a bez zaváhania sme si odbehli aj na Majstrovstvá sveta v hokeji do Helsínk.

A aké bolo štúdium? V Prešove bolo vždy naším snom mať trojdňový rozvrh. V Rige sa nám to konečne podarilo. K štúdiu sme sa, samozrejme, postavili zodpovedne. Vyučovalo sa v ruštinu a angličtine. Nemohli

sme však zabudnúť ani na náš akademický život v Prešove. Uvedomovali sme si, že po návrate zo stáže na nás budú čakať prešovské skúšky, preto sme sa na nich začali učiť ešte v Lotyšsku. Radostne oznamujeme, že všetko sme úspešne zvládli.

Celá táto skúsenosť s Erasmom bola skvelá aj z akademického hľadiska a zároveň sme mali možnosť osobne si zažiť tradície a zvyky iných kultúr. Ochutnali sme mnoho nových jedál, či už šlo o tradičné lotyšské pokrmy alebo uzbecký plov – jednoducho špeciality celého sveta. Na internáte boli ľudia mnohých náboženstiev, a aj napriek tomu tam všetko fungovalo bez problémov. Aj vďaka tomu sme bližšie spoznali moslimský sviatok ramadán, kedy sa je len v noci. Boli sme veľmi milo prekvapení, keď nás naši moslimskí kamaráti vždy srdečne privítali pri svojom stole.

Našli sme si tu veľa priateľov, s ktorými sa nám veľmi ťažko lúčilo. Veríme, že sme sa nevideli naposledy, a už teraz si plánujeme naše ďalšie stretnutie.

Stáž v Lotyšsku nás veľmi milo prekvapila a Rigu vám odporúčame. Nemáte čo stratiť, môžete len získať – krásne spomienky a priateľov možno aj na celý život.

Foto: archív autorov

MÔJ SEMESTER V STREDOZEMÍ

Michaela MARKOVIČOVÁ

Môj semester v Aténach by som opísala ako dokonalé zakončenie môjho dvaapoločného pandemického študentského a cestovateľského pôstu. Spoznávanie nového je jedna z mojich najmilších záľub, a preto som sa v prvom ročníku svojho bakalárskeho štúdia prihlásila na Erasmus mobilitu.

Volám sa Michaela a na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove študujem program anglický jazyk a anglofónne kultúry. Práve si o mne čítaš preto, lebo som nedávno strávila semester v Grécku na Erasmus mobilite a chcela by som ti o tom povedať.

Atény sú ako stvorené pre zvedavých ľudí. Od kamenných ulíc až po moju hosťujúcu univerzitu bolo v Aténach všetko neustále plné nového a zaujímavého. Strávila som tam štyri mesiace a musím povedať, že som sa nenudila. Dokonca ani na konci ma neomrzelo prechádzať sa ulicami pomedzi malé taverny a staroveké pamiatky a rozplývať sa nad potulnými mačičkami. Jednoducho: dokonalé mesto pre pozorné oči.

Aj keď sa považujem za vcelku samostatnú osobu, Atény boli miestami naozaj výzvou, a to ma na mojej mobilite bavilo najviac. Počas krátkych štyroch mesiacov som si uvedomila, aké je oslobodzujúce byť v neznámom prostredí sama za seba. Niekoľko dní v týždni som trávila na pôde najstaršej univerzity v modernom Grécku a aj napriek typicky gréckemu chaosu a nedostatku štruktúry sa mi National and Kapodistrian University predstavila ako nesmierne obohacujúca inštitúcia. Okrem predmetov venovaných jazyku a literatúre som tam chodievala aj na hodiny gréčtiny. Tie boli skvelé, miestami až ohromujúce. Vedela si napríklad, že slovo galaxia pochádza z gréckeho slova mlieko? Dobré, však? Popri štúdiu som však chcela spoznávať všetko navôkol a v tom mi veľmi pomohli moje spolubývajúce Paula

a Léonie. Spolu s ďalšími „eras-mákmi“ sme sa mnohokrát vybrali na malé dobrodružstvá do okolia. Autom na roadtrip, trajektom na ostrov či dva alebo len tak do mesta spoznať novú štvrť, ísť na trh alebo do múzea. Mám pocit, že tieto štyri mesiace boli najrušnejším obdobím môjho života, a naozaj sa na to nestážujem. Atény sú skvelým miestom pre mladých a najmä pre študentov, ktorí chcú študovať, žiť, spoznávať nové veci a baviť sa. Svieža a energetická grécka povaha ťa

veľmi rýchlo vtiahne a tomu sa len ťažko odoláva. Kto by ale nechcel okúsiť novú kultúru takto zblízka?

Na záver musím povedať, že som šťastná, že som Európanka a že som dostala možnosť využiť takúto parádnu príležitosť. A aj keď som o tom nepochybovala, teraz už môžem úprimne povedať, že Erasmus ťa naučí spoznávať svet a žiť tak, ako by si doma nikdy nemohla. Stojí to za to, skús to aj ty.

Foto: archív autorky

S PROGRAMOM ERASMUS+ DO KRÁLOVSKÉHO MESTA POZNAŇ

Soňa KALAFUTOVÁ, Miriama ŠLEBODOVÁ

Prostredníctvom krátkodobej mobility určenej doktorandom v rámci programu ERASMUS+ sme ako študentky odboru antropológia na Fakulte humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove navštívili Laboratórium archaickej DNA na Univerzite Adama Mickiewicza v Poznani. Hlavným cieľom nášho pobytu bola práca s vlastným historickým kostrovým materiálom s využitím najnovších molekulárnych a genetických metód.

Poznaň ako jedno z najstarších kráľovských miest je už po stáročia dejiskom významných historických udalostí histórie celého Poľska. Podľa historických legiend sa traduje, že Poľsko má svoj pôvod práve v meste Poznaň. Jeho centrum sa vyznačuje

jedinečnými farebnými budovami, ktoré dotvárajú atmosféru celého mesta. Dominantou je Ostrów Tumski, na ktorom sa nachádza Bazilika Svätého Petra a Pavla, kde boli korunovaní najvýznamnejší králi Poľska.

Prírodovedná sekcia Univerzity Adama Mickiewicza je situovaná v kampuse Morasko, ktorý je tvorený niekoľkými modernými budovami. Naše kroky na univerzite viedli do Laboratória archaickej DNA, ktoré je v súčasnosti pod vedením našej mentorky Anny Juras, PhD. Táto inštitúcia disponuje jedinečným vybavením, ktoré umožňuje získať informácie o konkrétnych jedincoch z historických populácií. Na území Slovenskej a Českej republiky sa podobné laboratórium nenachádza. Hlavným cieľom našej stáže bolo získať vedomosti a odborné praktické zručnosti týkajúce sa práce, extrakcie a izolácie archaickej DNA. Táto skratka označuje deoxyribonukleovú kyselinu, ktorá je nositeľkou genetickej informácie a je obsiahnutá v génoch, ktoré robia každého jedinca jedinečným. Jednou zo skúmaných vzoriek bola aj vzorka z kostrových pozostatkov uložených na našej katedre biológie; príslušný jedinec trpel jedinečným ochorením s názvom ankylozujúca spondylitída. Osobne sme si vyskúšali jednotlivé molekulárne a genetické postupy a získali cenné zručnosti, ktoré vieme využiť na našej katedre. Praktické úlohy sme vykonávali pod dohľadom forenznej expertky Agnieszky Szacy. Odber materiálu sa uskutočnil pod dohľadom lektora Macieja Chyleńskiego, PhD., pričom pri práci v laboratóriu je potrebné dodržať prísne sterilné podmienky. Vstup do laboratória je možný len v špecializovaných oblekoch s nasadeným rúškom na tvári a dvoma párami chirurgických rukavíc, aby sa zamedzilo kontaminácii vzoriek. Krátku prednášku ohľadom antropolologickej zbierky nám venovala aj uznávaná antropológička prof. Marta Krenz-Niedbała. Touto stážou sme začali úspešnú spoluprácu s predmetnou univerzitou a pevne veríme, že naša kooperácia bude pokračovať aj v budúcnosti v rámci spoločných vedeckých cieľov a projektov.

Foto: archív autoriek

UMENIE V RZESZÓWE

Nataliia LEONOVA

Počas minulého akademického roka som absolvovala Erasmus+ študijnú mobilitu na Rzeszówskej univerzite v odbore grafika a výtvarné umenie. Po úspešnom ukončení zimného semestra som sa rozhodla využiť príležitosť a predĺžiť si mobilitu aj na letný semester. O tom, ako som sa na Erasme mala a v čom bolo štúdium v zahraničí obohacujúce, sa dočítate v nasledujúcich riadkoch.

Som Nataliia a od roku 2020 študujem na Prešovskej univerzite. O programe Erasmus+ som sa dozvedela od študentky vyššieho ročníka a rozhodla som sa vyskúšať si ho. Keďže ma Poľsko vždy z historického a kultúrneho hľadiska zaujímal, rozhodla som sa hľadať partnerskú univerzitu v tejto krajine. Dva semestre na Erasme sa pre mňa stali veľmi zaujímavou skúsenosťou, ktorá mi dala možnosť zdokonaľiť sa v mojich „soft skills“, teda schopnosti komunikovať s ľuďmi, riešiť náročné situácie či spolupracovať s kolegami, a samozrejme aj v „hard skills“, teda profesionálnych zručnostiach, keďže mobilita vám dáva možnosť študovať predmety, ktoré na našej univerzite často nie sú dostupné.

Čo sa týka vzdelávania, mala som dojem, že učitelia Rzeszówskej univerzity sú silne zameraní na formovanie praktických zručností študentov. Podľa mňa to je veľmi

dobré, pretože študenti majú možnosť lepšie porozumieť aplikácii získaných vedomostí. Napríklad v rámci tak teoretického predmetu, akým sú dejiny grafiky, sme neštudovali ani tak životopisy umelcov ako črty výtvarnej techniky a štýl ich práce, čo následne bolo veľmi nápomocné na praktických hodinách grafiky. Na predmete 3D grafika sme mali možnosť vytlačiť si na 3D tlačiarňi modely, na ktorých sme pracovali počas vyučovacích hodín. Rada by som spomenula aj predmet grafický dizajn, ktorý viedol profesor z wrocławskej univerzity. Počas dvoch semestrov sme stihli pracovať na výrobe kalendára, katalógu a knihy. Navyše to všetko bolo potrebné aj vytlačiť. Násť tlačiareň a dohodnúť sa s ňou bolo dosť náročnou úlohou, no zároveň veľmi zaujímavou a užitočnou skúsenosťou. Ďalším z obľúbených predmetov Erasmus+ študentov bola fotografia. Predmet nám poskytol nielen možnosť získať

prax s využitím moderných fotografických technológií (univerzita má prakticky plnohodnotný fotoateliér, ktorý je študentom k dispozícii pre ich projekty), ale aj skúsiť si prácu s analógovým zariadením (cvičili sme si najmä fotenie fotoaparátom zo začiatku 20. storočia). Bolo to nielen zaujímavé, ale aj zábavné.

Mnohí z mojich vyučujúcich boli tiež skvelí umelci, ktorí vedú aktívny tvorivý život. Niekedy do svojich projektov zapájali aj študentov. V rámci Erasmu sme sa zúčastnili prieskumu, na základe ktorého sa mal realizovať kreatívny projekt v jednom z miest pri Rzeszówe. V rámci predmetu planografická tlač som robila prácu venovanú vojne na Ukrajine, ktorá mala byť zaradená do výstavy študentských prác na univerzite.

Erasmus sa pre mňa stal aj dobrou možnosťou zlepšiť sa v angličtine a začať sa učiť poľštinu. Vzhľadom

na to, že som z Ukrajiny a v podstate som bilingválna (na východe Ukrajiny sa veľmi aktívne používa ruština), počas Erasmu som aktívne komunikovala v 5 jazykoch (angličtina, poľština, slovenčina, ukrajinčina, a ruština). Občas to bolo trochu náročné, ale celkovo to bola zaujímavá skúsenosť a skvelá jazyková prax, pretože som živo interagovala a nielen sa pasívne učila v triede.

Štúdium na Erasme samozrejme charakterizuje aj možnosť spoznať nových priateľov z iných krajín. Väčšinou na Rzeszówsku univerzitu prichádzajú zahraniční študenti zo Španielska, Talianska a Turecka. Z nejakého dôvodu tu nie sú takmer žiadni študenti zo Slovenska a fakt, že som prišla zo slovenskej univerzity, tam vyvolal veľké prekvapenie. Dobrá možnosť zoznámiť sa so študentmi z iných krajín a odborov sa ponúkala najmä v rámci kurzov poľského jazyka, ktoré sme mohli navštevovať podľa vlastného uváženia. Zoznámila som sa napríklad so študentom z Vietnamu, ktorý študoval na univerzite na Sicílii a veľmi sa chcel naučiť rozprávať po poľsky (treba poznamenať, že poľský jazyk bol pre neho veľmi ťažký), a mladého muža z Nemecka, ktorý sa presťahoval do Poľska, pretože mal poľské korene, pracoval na univerzite a aktívne študoval poľský jazyk.

Mobilita pre mňa tiež stala aj skvelou príležitosťou spoznať kultúru hostiteľskej krajiny zvnútra. Keďže som sa narodila na Ukrajine, počas prvého ročníka uni-

verzity som bývala na Slovensku a celé dva semestre v Poľsku, bolo pre mňa veľmi zaujímavé sledovať spoločné a odlišné črty v jazyku, životnom štýle, kultúre a mentalite miestnych obyvateľov. Bežné turistické výlety takýto zážitok neposkytujú, keďže umožňujú zoznámiť sa len s turistickými atrakciami.

Poliaci sú veľmi priateľskí a spoločenský - či už študenti, alebo učitelia. Poľskí študenti s Erasmus študentmi veľmi aktívne spolupracovali a najmä počas druhého semestra štúdia už boli ako naši kamaráti, na ktorých sme sa mohli kedykoľvek obrátiť s prosbou o radu či pomoc.

Celkovo by som povedala, že Erasmus bol pre mňa nezabudnuteľným zážitkom, ktorý ďaleko presahoval obyčajné vzdelávanie. Mobilita je dobrá príležitosť

vyskúšať si niečo nové, spoznať nových priateľov a inú kultúru. A hoci sa byrokratické aspekty prípravy na mobilitu môžu zdať neprekonateľné, nemali by ste sa báť a odmietnuť možnosť stať sa Erasmus študentom. Vždy sa môžete spoľahnúť na našich koordinátorov, ktorí vám radi pomôžu. Skúsenosti a možnosti, ktoré máte možnosť získať, nie sú v žiadnom prípade porovnateľné s drobnými byrokratickými povinnosťami, ktoré sa dajú vždy vyriešiť. A ak ešte stále rozmýšľate, či sa odvážiť na takéto dobrodružstvo, rádím vám, aby ste si už hľadali univerzitu, na ktorú by ste chceli v rámci mobility Erasmus+ ísť.

Foto: archív autorky

DOKTORANDI PEDAGOGICKÝCH FAKÚLT DALI HLAVY DOKOPY

Patricia KARNIŠOVÁ, Miroslava CIMERMANOVÁ, Michaela PASTIERIKOVÁ

Dňa 11. novembra 2022 sa na pôde Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove konal už štvrtý ročník konferencie DOKOPY – Doktorandskej KONferencie Pedagogickej Fakulty. Myšlienkou tohto podujatia je vytvorenie priestoru pre študentov doktorandského štúdia pedagogických fakúlt pre diskusiu o témach ich dizertačných prác, získaných poznatkoch, ale i bariérach, na ktoré počas svojej výskumnej činnosti narazili. Konferencie sa zúčastnilo v hybridnej forme (prezenčne i online) 23 aktívnych účastníkov z pedagogických fakúlt z Prešova, Nitry, Bratislavy, Banskej Bystrice, Prahy a Olomouca. Jednotlivé konferenčné príspevky boli tematicky rozdelené do šiestich blokov. V tomto príspevku vám prostredníctvom vyjadrení oslovených účastníkov prinášame interný i externý pohľad na túto udalosť, ako aj na motiváciu účastníkov konferencie k doktorandskému štúdiu.

Príznačný názov konferencie aj tento rok naplnil svoj obsah a toto podujatie spojilo dokopy myšlienky mladých výskumníkov, ktorých k doktorandskému štúdiu viedla túžba po poznatí, osobnom pokroku, ale aj snaha svojou výskumnou činnosťou skvalitňovať a zlepšovať školstvo v súlade s víziami a potrebami 21. storočia. Pre niektorých účastníkov bolo toto podujatie príležitosťou prvý raz vystúpiť pred odborným publikom, keďže okrem samotných doktorandov boli súčasťou podujatia aj skúsenejší výskumní pracovníci – pedagógovia a školitelia doktorandov, ktorí radi poskytlí spätnú väzbu k jednotlivým príspevkom. Prvý raz sa tejto konferencie zúčastnila aj Mgr. Veronika Šotterová z Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, ktorá sa s nami podelila o svoje očakávania, s ktorými sa na konferenciu prihlasovala: „Predpokladala som, že sa na konferencii oboznámim s rôznymi podnetnými nápadmi týkajúcimi sa rozvoja edukácie. Myslím si, že prínos konferencie spočíva v tom, že sa na nej ako doktorandi môžeme stretnúť, vymeniť si svoje postrehy, nápady a zhovárať sa na rozličné témy.“ Okrem nováčikov však konferencia tento rok privítala aj tých,

ktorých predchádzajúca pozitívna skúsenosť priviedla k opätovnej účasti. Takouto „stálou“ spomedzi účastníkov je aj Mgr. Zuzana Vagaská z Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, ktorá nám ozrejmila svoju motiváciu k jej už tretej účasti na konferencii: „Doktorandská konferencia Pedagogickej fakulty mi po tretíkrát ponúkla pohľady na pre mňa relevantnú problematiku zo strany viacerých odborníkov, čo ma viedlo k zamysleniu sa nad tým, či pri spracovaní empirickej

časti dizertačnej práce postupujem správne. Veľmi ma teší, že účastníci konferencie počúvali môj príspevok so záujmom, čo ma utvrdzuje v tom, že účasť na tejto konferencii je pre mňa jednoznačným prínosom a pozitívnou spätnou väzbou, ktorá ma motivuje skúmať tému svojej záverečnej práce ďalej.“

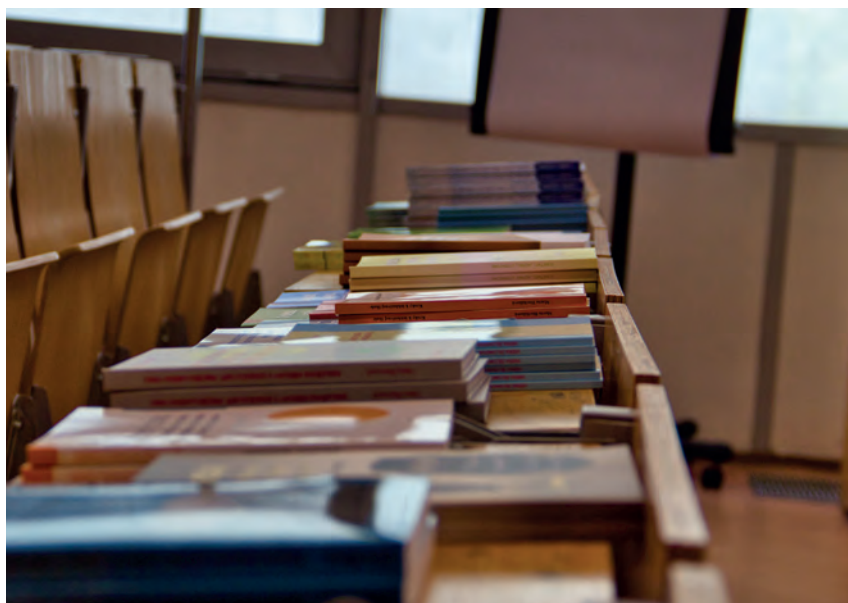
Okrem spojenia doktorandov z viacerých univerzít zo Slovenska a Česka bolo ďalším symbolickým spojením aj to, že na rozdiel od väčšiny konferencií, ktoré zvykne

zastrešovať ústredná téma či problematika, dokázala doktorandská konferencia DOKOPY prepojiť pestrú škálu skutočne rozmanitých príspevkov o aktuálnych témach z oblastí predškolskej, elementárnej a špeciálnej pedagogiky. Príspevky sa venovali napríklad otázkam inkluzívneho vzdelávania, vzdelávania migrantov na území Slovenska, prevencii kyberšikany alebo užívania návykových látok, či implementácii nových prístupov, koncepcií a metodík v konkrétnych oblastiach slovenského jazyka, literatúry, hudobnej či telesnej výchovy - a mnohému inému. I keď by sa na prvý pohľad mohlo zdať, že rozličnosť príspevkov by mohla byť pre účastníkov prekážkou, pre mnohých bolo práve získanie poznania z inej ako vlastnej oblasti záujmu obohatením: „*Můj výzkum byl oproti jiným odlišný, nicméně vidět obecně další výzkumy je přínosné, protože to formuje vědecké přemýšlení.*“ (Mgr. Ondřej Koželuh z Pedagogické fakulty Karlovej univerzity v Prahe). Zároveň však musíme podotknúť, že organizátori konferencie v snahe dodať konferencii istú mieru tematickej homogenity usporiadali jednotlivé príspevky do blokov spojených ústrednou témou

či oblasťou, a tak mali príležitosť medzi sebou diskutovať primárne doktorandi, ktorí sa venujú rovnakej problematike. Ocenila to aj Mgr. Veronika Šotterová: „*Moja pozornosť bola smerovaná prevažne k tým príspevkom, ktoré sa venujú podobným témam ako ja. Šlo napríklad o prepojenie obrazu a textu, ktoré prezentovala Mgr. Veronika Čigarská, ale aj o myšlienky Mgr. Lenky Jarušinskej. Z iných výskumov ma zaujal napríklad vstup Mgr. Kataríny Šetinovej, ktorá sa zaoberá pohybom na primárnom stupni edukácie.*“

Pozitívna spätná väzba domácich doktorandov i doktorandov z ďalších slovenských i zahraničných pedagogických fakúlt svedčí o významnosti tohto podujatia. Preto veríme, že Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove bude v tradícii konferencie pokračovať a poskytne mladým výskumníkom priestor pre odbornú diskusiu, ale i priateľské odporúčania zo strany skúsenejších doktorandov i pedagógov aj na budúci rok.

Foto: Patrik ELIAŠ

PEŠIA PÚŤ ŠTUDENTOV DO ĽUTINY

Peter FERENC

Gréckokatolícka teologická fakulta PU pod vedením jej prodekana doc. ThDr. Petra Tirpáka, PhD. a ThLic. Martina Tkáča, PhD. zorganizovala 19. októbra pešiu púť do Ľutiny, mariánskeho pútnického miesta Prešovskej archieparchie. Popri akademických povinnostiach sa pán prodekan venuje duchovnej správe fakultnej kaplnky a otec Martin je poverený starostlivosťou o pastoračiu študujúcej mládeže v Prešove. Vo svojej činnosti na GTF už organizovali viacero duchovno-kultúrnych podujatí, na ktorých sa zúčastňovali nielen študenti, ale aj zamestnanci fakulty. Pútnikom sa prihovorili v katechéze a homílii počas slávania svätej liturgie. Cieľom púte bolo stráviť spoločný deň v modlitbe a dobrých rozhovoroch a spoločne sa povzbudiť na ceste života.

Viac ako štyridsiati študenti Gréckokatolíckej teologickej fakulty sa 19. októbra 2022 vybrali spolu s prodekanom Petrom Tirpákom a s Martinom Tkáčom na púť do mariánskej svätyne v Ľutine.

Púť sa začala stretnutím na železničnej stanici v Prešove, z ktorej sme sa následne presunuli do Pečovskej Novej Vsi, kde pokračovala už samotná pešia púť modlitbou. Na začiatku procesie (sprievodu) sa niesol

kríž. Cesta bola veľmi obohacujúca, poskytla čas na rozhovory medzi študentmi, spievali sa mariánske piesne a taktiež sa naskytla možnosť vyspovedať sa alebo duchovne porozprávať s putujúcimi kňazmi.

V homílii sa prihovoril o. Martin Tkáč, ktorý je aj duchovným správcom Gréckokatolíckeho mládežníckeho pastoračného centra v Prešove. Vyzval nás nebáť sa pýtať, keďže mnohým veciam, ktoré prináša život, nerozumieme - hlavne tým duchovným, ale aj bežným. Kto sa nepýta - či už zo strachu alebo hanby - často urobí v živote chyby. Naopak, ten, kto sa pýta a nechá si poradiť, môže v živote zažívať víťazstvá. Martin Tkáč povzbudil prítomných nebáť sa, mať odvahu pýtať sa druhých na to, čo im nie je jasné.

Po svätej liturgii sa prihovoril Peter Tirpák katechézou pod názvom Skutočná láska, v ktorej pripomenul pravú hodnotu lásky. Reflektoval súčasnú situáciu, to, ako slovo láska dostalo nový slovníkový význam: po novom ide o „citový vzťah medzi dvoma osobami“. Otec Peter podoťkol, že je dôležité prijímať lásku, ktorá je trpezlivá, miluje bez podmienok, nehnevá sa a praje druhému len to najlepšie podľa vzoru apoštola Pavla v liste Korinťanom (1 Kor 13, 4 - 8), kde položil rečnícku otázku: „Aká je naša láska k druhým?“ Následne sa pútnici presunuli do Domu sv. Mikuláša, kde ich čakal spoločný obed. Po ňom riaditeľ pútnického miesta, o. Jaroslav Kačmár, v bazilike porozprával o zjaveniach sv. Mikuláša na Ľutinskej hore a relikviách svätých a blahoslavených, ktoré sú v bazilike umiestnené.

Študenti mali možnosť prezrieť si skanzen replík drevených chrámov. Počasie púti prialo a aj prostredníctvom neho mohli pútnici zakúsiť Božiu dobrotu, v celi sa duchovne nasýtiť Božím slovom a eucharistiou. Spoločne sa vrátili procesiou do Pečovskej Novej Vsi, v ktorej sa ukončila oficiálna časť púte.

Foto: archív autora

UNIVERZITNÉ DNI ŠPORTU 2022

Daniela LAKATOŠOVÁ
Katarína LAKATOŠOVÁ

Teqball, cestný beh, tabata maratón, volejbalový mix turnaj, futsalový turnaj a súťaže karate – to všetko mali možnosť vyskúšať si a zažiť študenti Prešovskej univerzity v Prešove (PU) a spraviť tým niečo pre svoje zdravie.

Pri príležitosti 17. novembra, dňa študentstva, sa v areáli Prešovskej univerzity uskutočnili rôzne športové podujatia, ktoré pripravili pedagógovia Fakulty športu PU. Tieto podujatia boli otvorené všetkým študentom našej univerzity s chuťou zabaviť sa a aktívne stráviť svoj voľný čas na športoviskách PU. Na športových podujatiach konaných od 14. 11. 2022 do 24. 11. 2022 nebolo cieľom zvíťaziť, ale dobre sa zabaviť.

Ako jedna z mála vysokých škôl na východnom Slovensku sa PU môže pyšiť technickým vybavením na hru teqball, a práve vďaka tomuto vybaveniu sa po prvý raz na Univerzitných dňoch športu (UDŠ) hneď v prvý deň mohol uskutočniť teqbalový turnaj. Druhý deň UDŠ 2022 bol na športové podujatia naozaj bohatý. V utorok 15. 11.

2022 sa od 15:00 konal cestný beh na atletickom štadióne. Súťažilo sa v dvoch kategóriách, ženy 3000 m a muži 5000 m. V mužskej kategórii vyhral suverénne študent z Filozofickej fakulty PU. A aj keď účasť nebola taká vysoká ako po minulé roky, po celý čas tu vládla veselá nálada.

Športový deň pokračoval podujatím kata/kumite v tenisovej hale, ktoré prebiehalo od 16. hodiny. Počas podujatia sa konali nasledujúce aktivity: kata, súborné cvičenie ženy a muži a športový zápas kumite ženy a muži (bez rozdielu hmotnosti), ktorého sa zúčastnili 23 súťažiaci.

V nasledujúci deň - 16. 11. 2022 - sa v športovej hale uskutočnil volejbalový turnaj, kde päť tímov sformovali prevažne študenti Fakulty športu PU. V popoludňajších

hodinách sa konal tabata maratón, na ktorom študentov z Fakulty športu PU dopĺňali študentky Pedagogickej fakulty PU. Za sprievodu skvelej hudby sa cvičilo na siedmich stanovištiach, kde študenti magisterského stupňa ochotne pomáhali ostatným študentom správne vykonávať cvičenia. Posledným športovým podujatím, ktoré sa v rámci UDŠ konalo dňa 24.11. 2022, bol futsalový turnaj, ktorý sa teší čoraz väčšej obľube a zapájajú sa doň prevažne družstvá, ktoré sa zúčastňujú aj univerzitnej futbalovej miniligy. Pedagógovia fakulty sa každoročne snažia zlepšovať materiálne podmienky pre výučbu a následne vytvárať zaujímavé a lákavé podujatia pre všetkých študentov. Tento rok je bohužiaľ nevyhnutné konštatovať zo strany študentov veľmi nízky záujem. Organizátorom, ktorým patrí vďaka za ich prácu, ostáva len dúfať, že šlo iba o krátkodobý dôsledok pandémie a že v budúcich rokoch sa im podarí opäť podariť naplniť všetky športoviská.

Aj napriek nižšiemu počtu zúčastnených je potrebné dodať, že počas všetkých súťaží panovala výborná atmosféra a že zúčastnení študenti PU odchádzali zo športovísk spokojní, plní príjemných zážitkov a dobrého pocitu. Mnohí si odniesli aj zaujímavé ceny.

Foto: Milan GRIČ

PREŠOVSKÍ VOLEJBALISTI PO ŠIESTICH ROKOCH V EURÓPSKOM POHÁRI

Jana PEREGRINOVÁ

Volejbalisti VK MIRAD UNIPO Prešov v priebehu novembra odohrali zápasy šiestnásťfinále vyzývacieho pohára Challenge Cup. V domácom prostredí si fantasticky poradili s estónskym šampiónom SC Duo TARTU po obrate z 0:2 na 3:2, ale v odvete nestačili na kvalitne hrajúceho súpera a podľahli mu 0:3. Európska pohárová súťaž sa hrala v Prešove po šiestich rokoch. Naposledy si Prešovčania, ešte ako slovenskí šampióni v roku 2016, merali sily s ukrajinským družstvom Lokomotiv Charkov a po postupe privítali na Slovensku taliansky veľkoklub Sir Safety Perugia.

Zverenci trénera Erika Digaňa ako úradujúci vicemajstri Slovenska dostali v lete možnosť prihlásiť sa do európskej pohárovej súťaže, ktorú aj využili. V auguste sa v sídle Európskej volejbalovej konfederácie (CEV) v Luxemburgu uskutočnil žreb, ktorý v šiestnásťfinále prisúdil Šarišanom zaujímavého pobaltského súperu.

V prvom zápase sa vysokoškolačkom podaril parádny kúsok. Po tom, ako s Estóncami prehrávali už 0:2

na sety, vývoj zápasu otočili vo svoj prospech a nakoniec ho vyhrali 3:2 (22:25, 23:25, 26:24, 25:20, 15:10). Vpred ich hnala vynikajúca atmosféra vypredanej tribúny Športovej haly Prešovskej univerzity v Prešove. Výbornými výkonmi sa predviedli smečiar Lukáš Smolej, ktorý zaznamenal 26 bodov, a univerzál Erik Gulák s 22 bodmi.

Estónsky tréner Alar Rikberg si svojím odborným okom všimol práve tohto najmladšieho, len sedemnásť-

ročného volejbalistu v základnom kádri Prešova. „Rád by som ocenil jedného hráča súpera, a to mladého prešovského univerzála Erika Guláka, ktorý bol fantastický a tretí set v Prešove získal skoro sám. Je to obrovský talent.“

Odveta sa uskutočnila v polovici novembra priamo v druhom najväčšom meste Estónska (hneď po Talline). V krásnej modernej športovej hale miestneho akademického volejbalového klubu Tartu podľahli hráči vedení kapitánom Michalom Ščerbom 0:3 (-23, -14, -23). „V prvom rade blahoželám súperovi. Doma sme hrali oveľa lepšie. Moji chlapci sa musia poučiť z niektorých hlúpych chýb, pretože svetový a európsky volejbal sa pohybuje v iných číslach, hlavne na prihrávke a následne v útoku. Jednoducho nesmieme robiť toľko chýb,“ hodnotil po zápase tréner Erik Digaňa.

V základnej zostave baltského šampióna sa predstavil aj český univerzál Matěj Šmídl, ktorý mladých súperov pochválil. „Veľmi sa tešíme postupu. Nebol to jednoduchý zápas, ale chceli sme vyhrať 3:0, aby sme si napravili chuť po zápase v Prešove, pretože tamojšia prehra nás veľmi mrzela. Chlapci z Prešova predviedli bojovný výkon a želám im do extraligy aj turnaja o pohár na Slovensku veľa šťastia.“

Foto: Veronika MIHALIKOVÁ a CEV

PF 2023

Sneží
ako cukor na bábovku...
V nebi asi niekto
plnou dlaňou sladké naberá.

Sneží
a svet je opäť biely
ako nepopísaný list
papiera.

Ja na ten papier
príbeh nakreslím
o hviezde, ktorá vzlietla
nad krajinu.

O anjeloch a kráľoch,
o pastieroch, čo niesli
rôzne dary
dieťaťu Máriinu.

O pokoji a šťastí.
O láske,
ktorú toto dieťa
na svet prináša.

O Vianociach,
keď rozprávka sa skutkom stane,
keď zlo sa aspoň chvíľu
v dobro obracia.

Potom ten papier
vloží do obálky
a pošle ho späť
do neba.

Sneží
a každá vločka na sebe má
príbeh, čo vymyslel som
pre teba.

Peter Karpinský

